

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΔΙΕΘΝΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

- **ΘΕΟΔΩΡΙΤΣΗ ΙΩΑΝΝΑ**
- **ΜΠΑΝΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

- **ΡΕΠΟΥΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ**

ΠΑΤΡΑ – ΜΑΡΤΙΟΣ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Περίληψη.....	σελ.2
Εισαγωγή.....	σελ.3
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.....	σελ.8
Τραπεζική Εποπτεία.....	σελ.22
Grammen Bank.....	σελ.47
Το Τραπεζικό Σύστημα της Αγγλίας.....	σελ.56
Το Τραπεζικό Σύστημα της Γερμανίας.....	σελ.60
Το Τραπεζικό Σύστημα της Γαλλίας.....	σελ.64
Το Τραπεζικό Σύστημα της Ιταλίας.....	σελ.68
Το Τραπεζικό Σύστημα της Κίνας.....	σελ.72
Το Τραπεζικό Σύστημα της Ιαπωνίας.....	σελ.82
Το Τραπεζικό Σύστημα των Η.Π.Α.....	σελ.88
Το Τραπεζικό Σύστημα των Ισλαμικών Χωρών.....	σελ.93
Το Τραπεζικό Σύστημα της Ελλάδας.....	σελ.98
Διεθνή Επιτόκια.....	σελ.105
Τελικά Σχόλια.....	σελ.111
Βιβλιογραφία.....	σελ.114

Περίληψη

Η εργασία αυτή ασχολείται με την λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων σε επιλεγμένες χώρες, τις διεθνείς εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα, και τις επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία.

Γίνεται μια προσέγγιση στην Τραπεζική εποπτεία, με μνεία στην λειτουργία και στους στόχους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και εξετάζονται οι αποφάσεις της επιτροπής της Βασιλείας.

Ιδιαίτερη περίπτωση τράπεζας στον διεθνή χώρο, χαρακτηρίζεται η Grammen Bank, και υπάρχει μια εκτενής αναφορά για την φιλοσοφία και την λειτουργία της. Επιπλέον, αναφέρονται οι τρόποι λειτουργίας των τραπεζικών συστημάτων σε χώρες όπως η Αγγλία, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ιαπωνία, Κίνα, Η.Π.Α. και ακολουθεί μια ανάλυση του Ισλαμικού Χρηματοοικονομικού συστήματος.

Επίσης, συγκρίνονται τα τραπεζικά συστήματα μεταξύ των προαναφερθέντων χωρών καθώς και του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος, και γίνεται μια προσέγγιση για το μέλλον του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.

Εισαγωγή

Μέχρι πριν τρεις δεκαετίες, περίπου, οι εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές του τραπεζικού τομέα εκτελούσαν τα καθήκοντά τους σε ένα, γενικά, “ήρεμο” τραπεζικό περιβάλλον. Το ρυθμιστικό καθεστώς της εποχής εκείνης χαρακτηριζόταν από “κλειστά” χρηματοπιστωτικά συστήματα, πλήρως προστατευμένα από το διεθνή ανταγωνισμό.

Το γνωστό “σύστημα του Bretton Woods”, όπως καθιερώθηκε να αναφέρεται η νέα τάξη πραγμάτων που είχε συμφωνηθεί από τη διεθνή κοινότητα αμέσως μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, κατέστησε ουσιαστικά ασήμαντο το συναλλαγματικό κίνδυνο που αντιμετώπιζαν οι τράπεζες, οι διακυμάνσεις των επιτοκίων των διεθνών νομισμάτων ήταν, ως επί το πλείστον, μέτριες, ενώ ο ανταγωνισμός των τιμών δεν διαδραμάτιζε οποιοδήποτε ρόλο, αφού οι Κεντρικές Τράπεζες εφάρμοζαν αυστηρούς κανονισμούς αναφορικά με τον καθορισμό των δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων.

Παράλληλα, ο ανταγωνισμός από άλλα μη τραπεζικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα ήταν επουσιώδης, ενώ ο διεθνής ανταγωνισμός από ξένα τραπεζικά ιδρύματα ήταν και αυτός περιορισμένος λόγω των διαφόρων περιορισμών στη διακίνηση συναλλάγματος και κεφαλαίων που εφάρμοζαν οι κυβερνήσεις των χωρών. Ως αποτέλεσμα της εν λόγω τάξης πραγμάτων, τα επιτοκιακά περιθώρια παρέμεναν ψηλά, ενώ ο πιστωτικός κίνδυνος ήταν σχετικά χαμηλός, παράγοντες που ενίσχυαν τη δυνατότητα και ανθεκτικότητα των τραπεζών στην ανάληψη μεγάλων κινδύνων και που, παράλληλα, ευνοούσαν τη γενική σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η πιο πάνω ευχάριστη, από σκοπιάς τραπεζικής εποπτείας, τάξη πραγμάτων άλλαξε άρδην στα μέσα της δεκαετίας του 1970. Μετά την κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods, με εξαίρεση κάποιες χώρες (συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου), ξεκίνησε μια διαδικασία ελευθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, που άρχισε να διαδίδεται

ευρέως, με αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του κινδύνου διακύμανσης επιτοκίων και του συναλλαγματικού κινδύνου, ενώ, παράλληλα, τα τραπεζικά συστήματα των χωρών άρχισαν να γίνονται διεθνώς πιο ανταγωνιστικά.

Τα επιτοκιακά περιθώρια συμπιέστηκαν, ενώ η ανθεκτικότητα των τραπεζών στην ανάληψη μεγάλων κινδύνων άρχισε να μειώνεται. Οι εποπτικές αρχές βρέθηκαν, ξαφνικά, αντιμέτωπες με χρηματοοικονομικές κρίσεις και προβλήματα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Ως αποτέλεσμα των διαφόρων χρηματοοικονομικών κρίσεων, πολλές χώρες αναγκάστηκαν να καταβάλουν μεγάλες προσπάθειες για ενίσχυση των τραπεζικών τους συστημάτων, ενεργώντας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο και καθοδηγούμενες, κυρίως, από τις αρχές και τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας.

Πολύ πρόσφατες πρωτοβουλίες, όπως το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, γνωστό ως “Βασιλεία II” και η στροφή του ενδιαφέροντος, σε ανώτατο διεθνές πολιτικό επίπεδο, στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, στοχεύουν στη συνεχή μελλοντική ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος και υποδηλώνουν την προοπτική ακόμη μεγαλύτερης υποστήριξης των εποπτικών αρχών.

Πέραν της ελευθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μια άλλη θεμελιώδης εξέλιξη, που έχει κυριολεκτικά αναμορφώσει το διεθνές τραπεζικό σύστημα, είναι η τεχνολογική καινοτομία και πρόοδος. Ενώ, από μόνη της, η τεχνολογική καινοτομία είναι ευπρόσδεκτη, καθιστά, εντούτοις, δύσκολη την προσπάθεια διατήρησης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Η τεχνολογική καινοτομία και πρόοδος προάγουν την αποδοτικότητα αλλά, παράλληλα, επαυξάνουν το ενδεχόμενο μιας χρηματοοικονομικής κρίσης σε περίπτωση ενός μεμονωμένου ατυχήματος ή μιας γενικότερης χρηματοοικονομικής αναστάτωσης.

Ένα παράδειγμα από τον χρηματοπιστωτικό τομέα είναι η εμφάνιση και η μετέπειτα ανάπτυξη των διαφόρων περίπλοκων χρηματοοικονομικών παραγώγων.

Με σωστή χρήση, τα παράγωγα αυτά μπορούν να καταστούν ισχυρά μέσα στα χέρια των τραπεζών, για τη διαχείριση των διαφόρων κινδύνων που

αντιμετωπίζουν και να τις βοηθήσουν στην εξοικονόμηση κεφαλαιακών πόρων. Εντούτοις, είναι πιθανόν μερικά από αυτά τα παράγωγα να βασίζονται σε χρηματοοικονομικά μοντέλα που δεν έχουν σχεδιασθεί σωστά ή ακόμη σε μοντέλα που δεν κατανοούνται επαρκώς ή πλήρως από τις τράπεζες ή/και τις εποπτικές αρχές, με αναπόφευκτο επακόλουθο ορισμένες τράπεζες να υφίστανται σημαντικές ζημιές σε περιόδους αυξημένης αστάθειας της αγοράς.

Αποτέλεσμα, τόσο της ελευθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος όσο και της τεχνολογικής καινοτομίας, υπήρξε η παγκοσμιοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Ο όγκος των διασυνοριακών χρηματοοικονομικών ροών έχει αυξηθεί κατακόρυφα λόγω της γενικής μείωσης των κοστών και της κατάργησης των περιορισμών στη διακίνηση συναλλάγματος και κεφαλαίων. Η αλληλεξάρτηση, η οποία δημιουργήθηκε μεταξύ τραπεζών και μη τραπεζικών χρηματοοικονομικών οργανισμών, πάνω σε διασυνοριακή βάση, επαυξάνει, ως εκ τούτου, το ενδεχόμενο μετάδοσης ενός προβλήματος ή μιας κρίσης από ένα χρηματοοικονομικό τομέα σε άλλο ή από μια χώρα σε άλλη.

Μια άλλη εξέλιξη που είχε τεράστια επίπτωση στο τραπεζικό σύστημα είναι εκείνη της άντλησης κεφαλαίων απευθείας από την αγορά. Η πιο πάνω εξέλιξη έχει επενεργήσει αρνητικά στον παραδοσιακό διαμεσολαβητικό ρόλο των τραπεζών μεταξύ καταθετών και επενδυτών ή δανειστών ενώ έχει, ταυτόχρονα, επαυξήσει το ρόλο των κεφαλαιαγορών, από τις οποίες όλο και περισσότερο οι εταιρείες εξαρτούν τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες. Άμεσο επακόλουθο της πιο πάνω εξέλιξης είναι ότι η σταθερότητα των αγορών έχει γίνει εξίσου σημαντική με τη σταθερότητα των ίδιων των τραπεζών και των άλλων χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών για τη γενική διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας μιας οικονομίας.

Τέλος, ο τερματισμός της χρηματοοικονομικής εξειδίκευσης και η ενοποίηση των αγορών έχουν εξασθενήσει τις παραδοσιακές διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των διάφορων κατηγοριών χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών. Σήμερα, οι διάφορες κατηγορίες χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών (τράπεζες,

ασφαλιστικές εταιρείες, επενδυτικές/χρηματοστηριακές εταιρείες, κτλ.) ανταγωνίζονται η μια την άλλη και η κάθε κατηγορία υπόκειται σε διαφορετικό εποπτικό/ρυθμιστικό πλαίσιο. Ως επακόλουθο της πιο πάνω εξέλιξης, οι παραδοσιακές εποπτικές ρυθμίσεις, που επέβαλλαν το γεωγραφικό ή κατά τομέα αγοράς καταμερισμό της εποπτικής ευθύνης, τίθενται συνεχώς υπό αμφισβήτηση από τις νέες δομές των αγορών και τα μεγάλα διασυνοριακά συγκροτήματα εταιρειών.

Όλες οι πιο πάνω εξελίξεις σαφώς καταδεικνύουν ότι είναι λάθος να εκλαμβάνει κανείς ως δεδομένο ότι μπορούν οι τράπεζες να παραμένουν φερέγγυες αν οι αγορές που επηρεάζουν τη λειτουργία τους είναι ασταθείς. Είναι, επίσης, λάθος να θεωρείται δεδομένο ότι οι διάφορες αγορές μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά αν το ευρύτερο μακρο-οικονομικό περιβάλλον είναι ασταθές. Οι πρόσφατες διεθνείς χρηματοοικονομικές κρίσεις (Σκανδιναβικές χώρες, Ασία, Ρωσία και Λατινική Αμερική) καταδεικνύουν ότι στις περιπτώσεις όπου τα αίτια μιας χρηματοοικονομικής κρίσης είναι πολύπλευρα, πολύπλευρες πρέπει να είναι και οι προσπάθειες επίλυσης των κρίσεων αυτών. Ο σαφής και κύριος στόχος πρέπει να είναι η ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας. Ο πιο πάνω στόχος, όμως, δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνον με την εφαρμογή μιας αυστηρής εποπτικής και ρυθμιστικής πολιτικής (παρόλο που ο πιο πάνω παράγοντας είναι πολύ σημαντικός). Εκείνο που, επιπλέον, χρειάζεται, είναι η ενίσχυση των κανόνων και της πειθαρχίας που πρέπει να διέπουν τη λειτουργία των αγορών, μέσω της εφαρμογής μιας ενισχυμένης πολιτικής σε θέματα εσωτερικής και εταιρικής διακυβέρνησης στον τραπεζικό τομέα, της ανάπτυξης μιας “υγιούς πιστοδοτικής κουλτούρας” και της ενίσχυσης των λογιστικών κανόνων και προτύπων.

Σήμερα, η κύρια προϋπόθεση για μια συνετή διεξαγωγή τραπεζικών εργασιών είναι η πλήρης κατανόηση του τρόπου επιμέτρησης και αποτίμησης των διάφορων τραπεζικών κινδύνων, καθώς, επίσης, και η εφαρμογή των κατάλληλων συστημάτων και ελέγχων που να επιτρέπουν την παρακολούθηση και τη διαχείριση

των κινδύνων αυτών. Αυτό σημαίνει ότι τα παραδοσιακά αριθμητικά εργαλεία για την εφαρμογή των διαφόρων εποπτικών απαιτήσεων δεν αρκούν από μόνα τους. Ότι επιπλέον και κυρίως χρειάζεται, εκ μέρους των εποπτικών αρχών, είναι η ικανότητα να αξιολογούν τη συνολική αποτελεσματικότητα της Διοίκησης και τα διάφορα συστήματα ελέγχων που εφαρμόζει μια εποπτευόμενη τράπεζα.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, κυρίως με την προτροπή και ενθάρρυνση της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας, η εξάρτηση από αριθμητικά εργαλεία έχει μειωθεί και, παράλληλα, έχει δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε πιο γενικές έννοιες και αρχές, όπως είναι η σωστή εσωτερική και εταιρική διακυβέρνηση, η ενδεδειγμένη διαχείριση των κινδύνων, ο αποτελεσματικός εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος και, γενικά, οι εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου που εφαρμόζει μια εποπτευόμενη τράπεζα. Η τραπεζική εποπτεία έχει εξελιχθεί, τα τελευταία χρόνια, σε μια πολύ περίπλοκη και απαιτητική εργασία που προϋποθέτει επαρκή ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση καθώς, επίσης, και πρακτική εξάσκηση και βαθιά γνώση του αντικειμένου.

Σήμερα, η λεπτομερής και αποτελεσματική αξιολόγηση μιας εποπτευόμενης τράπεζας βασίζεται σε παράγοντες, όπως ο τρόπος επιμέτρησης και διαχείρισης των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται μια τράπεζα και η σημασία και προσοχή που προσδίδει στην ικανότητά της να αντιμετωπίζει επιτυχώς τα διάφορα αρνητικά φαινόμενα και τους κινδύνους στους οποίους είναι πιθανόν να εκτεθεί στο μέλλον.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Εισαγωγή

Η ΕΚΤ είναι η κεντρική τράπεζα για το ενιαίο νόμισμα της Ευρώπης, το ευρώ¹. Ιδρύθηκε την 1η Ιουνίου 1998. και το βασικό καθήκον της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της αγοραστικής δύναμης του ευρώ και, επομένως, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Η ζώνη του ευρώ αποτελείται από τις 13 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν υιοθετήσει το ευρώ από το 1999.

Στόχοι

"Πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα, προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας, που ορίζονται στο άρθρο 2." (Συνθήκη άρθρο 105 παράγραφος 1). Οι στόχοι της Ένωσης (άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) είναι ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και μια διατηρήσιμη και μη πληθωριστική ανάπτυξη.

Όργανα Λήψης Αποφάσεων

Η εκπλήρωση των καθηκόντων προϋποθέτει τη λήψη αποφάσεων και την υλοποίησή τους σε ενέργειες και πράξεις.

Η ΕΚΤ διαθέτει τρία όργανα λήψης αποφάσεων:

- το Διοικητικό Συμβούλιο,

¹ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Official Site

- την Εκτελεστική Επιτροπή,
- το Γενικό Συμβούλιο, το οποίο θα εξακολουθήσει να υφίσταται μόνο για όσο διάστημα υπάρχουν κράτη μέλη της ΕΕ που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Όπως τα καθήκοντα, έτσι και η διάρθρωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων καθορίζεται από το Καταστατικό του ΕΣΚΤ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από όλα τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ και τους διοικητές των ΕθνΚΤ των κρατών-μελών τα οποία έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Σύμφωνα με τη Συνθήκη, οι βασικές αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου είναι οι εξής:

§ Καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα.

§ Διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ, συμπεριλαμβανομένων, όπου χρειάζεται, αποφάσεων σχετικών με ενδιάμεσους νομισματικούς στόχους, βασικά επιτόκια και προσφορά διαθέσιμων στο Ευρωσύστημα, και θεσπίζει τις απαραίτητες κατευθυντήριες γραμμές για την εκτέλεσή τους.

Η Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και άλλα τέσσερα μέλη, τα οποία διορίζονται με κοινή συμφωνία των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Οι κύριες αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής, η οποία κατά κανόνα συνέρχεται μία φορά την εβδομάδα, είναι οι εξής:

- Προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

- Θέτει σε εφαρμογή τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και προς τούτο παρέχει τις απαραίτητες οδηγίες προς τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ.

- Διαχειρίζεται τις καθημερινές εργασίες της ΕΚΤ.

- Ασκεί ορισμένες αρμοδιότητες που της εκχωρούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένων και αρμοδιοτήτων κανονιστικής φύσεως.

Η Εκτελεστική Επιτροπή επικουρείται από την Επιτροπή Διαχείρισης σε θέματα που αφορούν τη διαχείριση, τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και τη διαδικασία του ετήσιου προϋπολογισμού της ΕΚΤ. Η Επιτροπή Διαχείρισης αποτελείται από ένα μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής, ως πρόεδρο, και άλλα ανώτατα στελέχη της ΕΚΤ.

Το Γενικό Συμβούλιο

Το Γενικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους διοικητές των ΕθνΚΤ όλων των κρατών-μελών της ΕΕ. Εκτελεί όσα από τα καθήκοντα του ΕΝΙ πρέπει να συνεχίσει να εκτελεί η ΕΚΤ λόγω του ότι δεν έχουν υιοθετήσει όλα τα κράτη-μέλη το ευρώ. Το 2006 το Γενικό Συμβούλιο συνεδρίασε έξι φορές. Από τον Ιανουάριο του 2007 οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας είναι μέλη του Γενικού Συμβουλίου. Μετά την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης τον Απρίλιο του 2006, παρίσταντο στις συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου ως παρατηρητές.

Καθήκοντα ΕΚΤ

Τα βασικά καθήκοντα είναι:

- η χάραξη και η εφαρμογή νομισματικής πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ
- η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος

- η κατοχή και η διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών της ζώνης του ευρώ
- η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών.

Περαιτέρω καθήκοντα

- Τραπεζογραμμάτια: η ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να εγκρίνει την έκδοση τραπεζογραμμάτων εντός της ζώνης του ευρώ.
- Στατιστικά στοιχεία: σε συνεργασία με τις ΕθνΚΤ, η ΕΚΤ συλλέγει τις στατιστικές πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση των καθηκόντων, είτε από τις εθνικές αρχές είτε απευθείας από οικονομικούς φορείς.
- Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και εποπτεία: το Ευρωσύστημα συμβάλλει στην ομαλή άσκηση της πολιτικής που προωθούν οι αρμόδιες αρχές αναφορικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Συνεργασία σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο: η ΕΚΤ διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με αντίστοιχα όργανα, οργανισμούς και φορείς εντός της ΕΕ, αλλά και διεθνώς, όποτε εξετάζονται θέματα σχετικά με τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη:

- Να καθορίζει τις πολιτικές του Ευρωσυστήματος: το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ είναι αρμόδιο να ασκεί νομισματική πολιτική για το ενιαίο νόμισμα. Για παράδειγμα, ορίζει τη σταθερότητα των τιμών, τον τρόπο ανάλυσης των πληθωριστικών κινδύνων κ.λπ.
- Να αποφασίζει, να συντονίζει και να παρακολουθεί τις πράξεις νομισματικής πολιτικής: η ΕΚΤ παρέχει στις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες τις λεπτομέρειες για την εκτέλεση των απαιτούμενων πράξεων (αξία, χρόνος, ημερομηνία κ.λπ.) και ελέγχει αν έχουν εκτελεστεί με επιτυχία

- Να εκδίδει νομικές πράξεις: εντός στενά καθορισμένων ορίων τα όργανα λήψης αποφάσεων έχουν την αρμοδιότητα να εκδίδουν δεσμευτικές νομικές πράξεις εντός του Ευρωσυστήματος, όπως κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες, για να διασφαλίζουν ότι οι αποκεντρωμένες πράξεις εκτελούνται με συνέπεια από τις ΕθνΚΤ. Επιπλέον, εντός καθορισμένων ορίων, μπορούν να εκδίδουν κανονισμούς και αποφάσεις, οι οποίες είναι δεσμευτικές εκτός του Ευρωσυστήματος

- Να εγκρίνει την έκδοση τραπεζογραμματίων: αυτό το καθήκον αφορά το στρατηγικό σχεδιασμό και το συντονισμό της παραγωγής και της έκδοσης τραπεζογραμματίων ευρώ. Επιπλέον, η ΕΚΤ συντονίζει τις δραστηριότητες του Ευρωσυστήματος στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και τις δραστηριότητες που αφορούν την ασφάλεια και την ποιότητα της παραγωγής τραπεζογραμματίων ευρώ. Επίσης, η ΕΚΤ φιλοξενεί το Κέντρο Ανάλυσης Πλαστών που ασχολείται με την ανάλυση και την ταξινόμηση των πλαστών τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ, την κεντρική βάση δεδομένων για τα πλαστά τραπεζογραμμάτια ευρώ, καθώς και το Διεθνές Κέντρο για την Αποτροπή της Παραχάραξης, το οποίο προωθεί την παγκόσμια συνεργασία μεταξύ κεντρικών τραπεζών για την αποτροπή της παραχάραξης και τελεί υπό την αιγίδα των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της Ομάδας των 10 (G10)

- Να παρεμβαίνει στις αγορές συναλλάγματος: εφόσον κρίνεται απαραίτητο, συνεργάζεται και με τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες χωριστά. Αυτές οι παρεμβάσεις αφορούν την αγορά ή/και την πώληση τίτλων στις αγορές συναλλάγματος

- Να προωθεί τη διεθνή και ευρωπαϊκή συνεργασία: προκειμένου να παρουσιάζει τις απόψεις της σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΚΤ συμμετέχει σε συνεδριάσεις διαφόρων διεθνών και ευρωπαϊκών φορέων. Το Δεκέμβριο του 1998, η ΕΚΤ έγινε η μοναδική κεντρική τράπεζα στον κόσμο που έχει την ιδιότητα του παρατηρητή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και σήμερα συμμετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΔΝΤ για ζητήματα που

αφορούν την ΟΝΕ. Για το λόγο αυτό, η ΕΚΤ δημιούργησε μόνιμη αντιπροσωπεία στην Ουάσιγκτον. Επιπλέον, η ΕΚΤ συμμετέχει σε συνεδριάσεις της Ομάδας των 7 (G7), της Ομάδας των 20 (G20) και της Διάσκεψης για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο Πρόεδρος της ΕΚΤ προσκαλείται τακτικά σε συνεδριάσεις της Ομάδας Ευρώ (Eurogroup), τις μηνιαίες ανεπίσημες συναντήσεις των Υπουργών Οικονομικών της ζώνης του ευρώ. Επιπλέον, η ΕΚΤ μπορεί να συμμετέχει σε συνεδριάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ, όποτε εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος.

- Την έκδοση καταστατικών εκθέσεων: οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων ορίζονται στο Καταστατικό του ΕΣΚΤ (άρθρο 15). Η ΕΚΤ δημοσιεύει Μηνιαίο Δελτίο, ενοποιημένη εβδομαδιαία λογιστική κατάσταση του Ευρωσυστήματος και Ετήσια Έκθεση

- Την παρακολούθηση των χρηματοπιστωτικών κινδύνων: αξιολογεί τους κινδύνους που αφορούν τίτλους που είτε αγοράστηκαν στο πλαίσιο της επένδυσης των ίδιων κεφαλαίων και των συναλλαγματικών διαθεσίμων της ΕΚΤ είτε έγιναν αποδεκτοί ως ασφάλεια για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος

- Την άσκηση συμβουλευτικών λειτουργιών για τα κοινοτικά όργανα και τις εθνικές αρχές: η ΕΚΤ εκδίδει "γνώμες" για σχέδια κοινοτικών και εθνικών νομοθετικών διατάξεων όταν εμπίπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της

- Το χειρισμό πληροφοριακών συστημάτων: η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες έχουν θεσπίσει αρκετά κοινά λειτουργικά συστήματα για την πιο εύκολη εκτέλεση πράξεων σε αποκεντρωμένη βάση. Τα συστήματα αυτά στηρίζουν "υλικοτεχνικά" τη λειτουργική ακεραιότητα του Ευρωσυστήματος. Σε αυτά περιλαμβάνονται πληροφοριακά συστήματα, εφαρμογές και διαδικασίες που οργανώνονται με βάση την "ακτινωτή" ρύθμιση, με κεντρικό κόμβο την ΕΚΤ

- Τη διαχείριση με στρατηγικό και τακτικό τρόπο των συναλλαγματικών της διαθεσίμων: καθορίζει τις προτιμήσεις όσον αφορά τη σχέση κινδύνου-απόδοσης των συναλλαγματικών διαθεσίμων σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα (στρατηγική κατανομή περιουσιακών στοιχείων), κατευθύνει τη σχέση κινδύνου-

απόδοσης ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην αγορά (τακτική κατανομή περιουσιακών στοιχείων), παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για τις επενδύσεις και θεσπίζει ολόκληρο το λειτουργικό πλαίσιο.

Λήψη Αποφάσεων σε Κεντρικό Επίπεδο

Η ΕΚΤ είναι το κέντρο λήψης αποφάσεων στο Ευρωσύστημα. Επομένως, το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ λαμβάνουν όλες τις αποφάσεις που είναι αναγκαίες προκειμένου το Ευρωσύστημα και το ΕΣΚΤ να μπορούν να εκτελούν τα καθήκοντά τους. Οι αποφάσεις αυτές αφορούν τη χάραξη πολιτικής, όπως η νομισματική πολιτική για τη ζώνη του ευρώ, αλλά και τον τρόπο εφαρμογής της.

Η Αρχή της Αποκέντρωσης²

Το Καταστατικό του ΕΣΚΤ δεν προσδιορίζει ποιος θα πρέπει να εφαρμόζει τις πολιτικές και τις αποφάσεις της ΕΚΤ. Το άρθρο 12.1 απλώς αναφέρει ότι, εφόσον κρίνεται δυνατόν και εύλογο, η ΕΚΤ θα πρέπει να προσφεύγει στις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες για την εκτέλεση πράξεων.

Αυτή η αρχή της αποκέντρωσης δεν θα πρέπει να συγχέεται με την "αρχή της επικουρικότητας", όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Επικουρικότητα σημαίνει ότι η ανάγκη για εκτέλεση πράξεων σε κεντρικό επίπεδο πρέπει να έχει αποδειχθεί με αδιαμφισβήτητο τρόπο πριν από την εκτέλεση οποιασδήποτε ενέργειας σε κοινοτικό επίπεδο. Ωστόσο, στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, η νομισματική πολιτική ασκείται αποκλειστικά σε κοινοτικό επίπεδο – υπό την αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Συνεπώς, ασκείται εξ ορισμού σε κεντρικό επίπεδο και δεν χρειάζεται να

² European Central Bank - Annual Report 2006

αιτιολογείται. Αντιθέτως, η ΕΚΤ είναι αυτή που αξιολογεί σε ποιο βαθμό η αποκεντρωμένη εφαρμογή είναι σκόπιμη και εφικτή.

Πράξεις σε Αποκεντρωμένη Βάση

Σε ό,τι αφορά το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος, οι εργασίες πράγματι καταμερίζονται με βάση την αρχή της αποκέντρωσης. Οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες εκτελούν σχεδόν όλα τα λειτουργικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος. Ειδικότερα, εκτελούν τις πράξεις νομισματικής πολιτικής και, ως εντολοδόχοι της ΕΚΤ, τις περισσότερες πράξεις συναλλάγματος, παρέχουν διευκολύνσεις πληρωμής και διακανονισμού τίτλων και διασφαλίζουν την προμήθεια, την έκδοση και την επεξεργασία μετά την έκδοση των τραπεζογραμματίων ευρώ. Επίσης, συλλέγουν στατιστικά στοιχεία για την ΕΚΤ, συνεργάζονται με αυτήν για τη μετάφραση και την παραγωγή εκδόσεων και συμβάλλουν στην οικονομική ανάλυση και έρευνα.

Σε αντιδιαστολή, η ΕΚΤ εκτελεί ελάχιστες πράξεις, ενώ εποπτεύει το σύνολό τους, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι πράξεις του Ευρωσυστήματος εκτελούνται με συνέπεια από τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες της ζώνης του ευρώ.

Κεφάλαια

Τα κεφάλαια της ΕΚΤ καταβάλλονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, με βάση το μερίδιο συμμετοχής της κάθε χώρας στο ΑΕΠ και στον πληθυσμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πλήρως καταβεβλημένη συμμετοχή των εθνικών κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ στο κεφάλαιο της ΕΚΤ (δηλ. 5.760.652.402,58 ευρώ) ανέρχεται συνολικά σε 4.004.183.399,81 ευρώ και αναλύεται ως εξής:

Euro area national central banks (NCBs)

NCB	Capital key %	Paid-up capital (€)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	2.4708	142,334,199.56
Deutsche Bundesbank	20.5211	1,182,149,240.19
Bank of Greece	1.8168	104,659,532.85
Banco de España	7.5498	434,917,735.09
Banque de France	14.3875	828,813,864.42
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	0.8885	51,183,396.60
Banca d'Italia	12.5297	721,792,464.09
Banque centrale du Luxembourg	0.1575	9,073,027.53
De Nederlandsche Bank	3.8937	224,302,522.60
Oesterreichische Nationalbank	2.0159	116,128,991.78
Banco de Portugal	1.7137	98,720,300.22
Banka Slovenije	0.3194	18,399,523.77
Suomen Pankki – Finlands Bank	1.2448	71,708,601.11
Total	69.5092	4,004,183,399.81

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για το έτος 2007

Οι 14 Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ πρέπει να συνεισφέρουν στην κάλυψη των λειτουργικών εξόδων της ΕΚΤ σε

σχέση με τη συμμετοχή τους στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), καταβάλλοντας ένα ελάχιστο ποσοστό του εγγεγραμμένου κεφαλαίου τους. Από την 1 Ιανουαρίου 2007 οι εισφορές αυτές αντιπροσωπεύουν ένα 7% του εγγεγραμμένου κεφαλαίου τους, το οποίο ανέρχεται συνολικά σε 122.952.830,19 ευρώ, ως ακολούθως:

Non-euro area NCBs (from 1 January 2007)

NCB	Capital key %	Paid-up capital (€)
Danmarks Nationalbank	1.5138	6,104,332.92
Sveriges Riksbank	2.3313	9,400,866.26
Bank of England	13.9337	56,187,041.67
Subtotal initial non-euro area NCBs	17.7788	71,692,240.85
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0.8833	3,561,868.99
Česká národní banka	1.3880	5,597,049.87
Eesti Pank	0.1703	686,727.37
Central Bank of Cyprus	0.1249	503,653.84
Latvijas Banka	0.2813	1,134,330.06
Lietuvos bankas	0.4178	1,684,760.40
Magyar Nemzeti Bank	1.3141	5,299,051.33
Central Bank of Malta	0.0622	250,818.81
Narodowy Bank Polski	4.8748	19,657,419.83
Banca Națională a României	2.5188	10,156,951.89
Národná banka Slovenska	0.6765	2,727,956.95

NCB	Capital key %	Paid-up capital (€)
Subtotal other non-euro area NCBs	12.7120	51,260,589.34
Total	30.4908	122,952,830.19

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για το έτος 2007

Διαφάνεια της Νομισματικής Πολιτικής της ΕΚΤ

Η διαφάνεια βοηθά το κοινό να κατανοήσει τη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ. Όσο καλύτερα κατανοεί το κοινό την πολιτική της ΕΚΤ τόσο πιο αξιόπιστη και αποτελεσματική γίνεται η πολιτική αυτή. Διαφάνεια σημαίνει ότι η ΕΚΤ εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει την αποστολή της και ότι ενημερώνει για τους στόχους πολιτικής της.

Αξιοπιστία

Η ΕΚΤ προωθεί την αξιοπιστία καθιστώντας σαφή την εντολή που της έχει ανατεθεί και τον τρόπο με τον οποίο εκτελεί τα καθήκοντά της. Όταν γίνεται αντιληπτό ότι η ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα και τη θέληση να εκπληρώσει τα καθήκοντα που έχει αναλάβει, οι προσδοκίες για τις τιμές σταθεροποιούνται. Η τακτική ενημέρωση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μια κεντρική τράπεζα αξιολογεί την οικονομική κατάσταση είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Είναι επίσης χρήσιμο οι κεντρικές τράπεζες να είναι ειλικρινείς και ρεαλιστικές για το τι μπορεί να κάνει η νομισματική πολιτική και –κάτι ακόμη πιο σημαντικό- για το τι δεν μπορεί να κάνει.

Αυτοπειθαρχία

Η αυστηρή δέσμευση για διαφάνεια επιβάλλει αυτοπειθαρχία στους φορείς χάραξης πολιτικής. Διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις πολιτικής και οι σχετικές επεξηγήσεις παραμένουν συνεπείς με την πάροδο του χρόνου. Η συνεχής επαγρύπνηση του κοινού όσον αφορά τις ενέργειες νομισματικής πολιτικής αποτελεί για τους φορείς λήψης αποφάσεων έναν επιπλέον λόγο να επιδιώκουν την εκπλήρωση της αποστολής τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Προβλεψιμότητα

Η ΕΚΤ ανακοινώνει δημοσίως τη στρατηγική νομισματικής πολιτικής της και κοινοποιεί την τακτική αξιολόγησή της όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις. Κατά αυτό τον τρόπο, οι αγορές μπορούν να κατανοήσουν το πλαίσιο συστηματικής αντίδρασης της νομισματικής πολιτικής στις οικονομικές εξελίξεις και διαταραχές. Έτσι, η πολιτική καθίσταται περισσότερο προβλέψιμη για τις αγορές μεσοπρόθεσμα και οι προσδοκίες της αγοράς διαμορφώνονται πιο αποτελεσματικά και με μεγαλύτερη ακρίβεια.

Η δυνατότητα των φορέων της αγοράς να προβλέπουν, σε γενικές γραμμές, τις αντιδράσεις της πολιτικής επιτρέπει τη γρήγορη εφαρμογή των μεταβολών της νομισματικής πολιτικής σε χρηματοοικονομικές μεταβλητές. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να συντομεύσει τη διαδικασία μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής στις αποφάσεις που αφορούν τις επενδύσεις και την κατανάλωση. Μπορεί επίσης να επισπεύσει τις απαραίτητες οικονομικές προσαρμογές και να αυξήσει ενδεχομένως την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής.

Πολιτική ανεξαρτησία

Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ συντελεί στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Αυτό αποδεικνύεται από τη θεωρητική ανάλυση και τα εμπειρικά στοιχεία. Η

ανεξαρτησία της ΕΚΤ καθορίζεται στο θεσμικό πλαίσιο για την ενιαία νομισματική πολιτική (στη Συνθήκη και στο Καταστατικό). Ούτε η ΕΚΤ ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες ούτε κανένα μέλος των οργάνων λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών δεν μπορεί να ζητεί ή να δέχεται υποδείξεις από κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, από οποιαδήποτε κυβέρνηση κράτους μέλους της ΕΕ ή από οποιονδήποτε άλλο οργανισμό.

Τα κοινοτικά όργανα και οργανισμοί, καθώς και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών πρέπει να τηρούν την αρχή αυτή και να μην επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ (άρθρο 108 της Συνθήκης).

Λοιπές διατάξεις

Η οικονομική διαχείριση της ΕΚΤ είναι χωριστή από την οικονομική διαχείριση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η ΕΚΤ έχει τον δικό της προϋπολογισμό. Οι ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ εγγράφονται στο κεφάλαιο της ΕΚΤ και καταβάλλουν μερίδιο συμμετοχής σε αυτό.

Το Καταστατικό προβλέπει πολυετείς θητείες για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Η θητεία των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής δεν μπορεί να ανανεωθεί.

Η θητεία των διοικητών των ΕθνΚΤ και των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής διασφαλίζεται ως ακολούθως:

- πενταετής τουλάχιστον θητεία των διοικητών των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών
- μη ανανεώσιμη, οκταετής θητεία για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ
- απαλλαγή από τα καθήκοντα τους μόνο λόγω ανικανότητας εκτέλεσης των καθηκόντων αυτών ή σοβαρού παραπτώματος, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο για την επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς.

Ευρωσύστημα

Το Ευρωσύστημα, το οποίο αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ, είναι η νομισματική αρχή της ζώνης του ευρώ. Πρωταρχικός στόχος στο Ευρωσύστημα είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών για το κοινό καλό. Ενεργώντας επίσης ως κύρια χρηματοπιστωτική αρχή, στοχεύει στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προώθηση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης στην Ευρώπη.

Δεν επιτρέπεται στο Ευρωσύστημα να χορηγεί δάνεια σε κοινοτικούς οργανισμούς ή εθνικούς δημόσιους φορείς, γεγονός που το προφυλάσσει περαιτέρω από οποιαδήποτε επιρροή ασκούν οι δημόσιες αρχές.

Το Ευρωσύστημα είναι λειτουργικά ανεξάρτητο. Η ΕΚΤ έχει στη διάθεσή της όλα τα μέσα και τις αρμοδιότητες που απαιτούνται για την άσκηση αποτελεσματικής νομισματικής πολιτικής και είναι εξουσιοδοτημένη να αποφασίζει αυτόνομα πώς και πότε θα τα χρησιμοποιήσει.

Η ΕΚΤ έχει το δικαίωμα να εκδίδει δεσμευτικούς κανονισμούς στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των καθηκόντων του ΕΣΚΤ και σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του Συμβουλίου της ΕΕ.

Τραπεζική Εποπτεία

Εισαγωγή στην Κεφαλαιακή Επάρκεια

Η πρακτική της Διαχείρισης Κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξελίχθηκε ταχύτητα από το τέλος της δεκαετίας του 1970 ως σήμερα. Οι σημαντικοί λόγοι που έγινε κάτι τέτοιο ήταν κυρίως η απελευθέρωση των αγορών, η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων, η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών εργαλείων με την εισαγωγή των παραγώγων, καθώς επίσης και τη χρήση της τεχνολογίας σε επίπεδο συναλλαγών αλλά και σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων. Ο βασικός παράγοντας για την προώθηση και την ανάπτυξη της πρακτικής της Διαχείρισης Κινδύνων ήταν οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από το συνεχώς εξελισσόμενο χρηματοοικονομικό περιβάλλον καθώς επίσης και από τις πιέσεις που ασκήθηκαν σε εποπτικό επίπεδο από τις εθνικές αρχές λόγω των προβλημάτων και της αστάθειας εκείνης της εποχής.

Η Διαχείριση Κινδύνων στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα ακολούθησε με καθυστέρηση αυτές τις εξελίξεις παγκοσμίως. Η αύξηση των πτωχεύσεων στα τραπεζικά ιδρύματα κυρίως την δεκαετία του 1970 οδήγησε τις αρχές να εισάγουν θεσμούς και κανόνες σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου προήρθαν κυρίως από την έλλειψη σωστής διαχείρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου των ιδρυμάτων.

Οι κανόνες για την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων στις τράπεζες στοχεύουν στην ενίσχυση της ικανότητας απορρόφησης ζημιών, σε περίπτωση που επέλθουν μη προβλέψιμοι κίνδυνοι, στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες με τη λειτουργία τους. Οι κανόνες για την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων έχουν διαμορφωθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision).

Η Επιτροπή Της Βασιλείας (Basel Committee)

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ιδρύθηκε το 1974 από τους Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών-μελών της «Ομάδας των 10» (G-10) και συνεδριάζει τακτικά 4 φορές το χρόνο. Μέλη της είναι εκπρόσωποι κεντρικών τραπεζών και άλλων εποπτικών αρχών από τα ακόλουθα κράτη: ΗΠΑ, Γερμανία, Ιαπωνία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Καναδά, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Ελβετία, Σουηδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο.

Εδρεύει στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (Bank for International Settlements) της Βασιλείας της Ελβετίας η οποία και της παρέχει γραμματειακή υποστήριξη. Η Επιτροπή της Βασιλείας περιλαμβάνει περίπου 30 τεχνικές ομάδες εργασίας και έχει δημοσιεύσει πολλά συμβουλευτικά κείμενα³. Η Επιτροπή διατυπώνει ευρέα εποπτικά πρότυπα και κατευθύνσεις και προτείνει βέλτιστες πρακτικές, με την προσδοκία ότι οι επιμέρους εποπτικές αρχές θα λάβουν μέτρα για την εφαρμογή τους μέσω θεσμικών ή άλλων προσαρμογών, οι οποίες ενδείκνυνται για τα εθνικά τους συστήματα.

Η Επιτροπή δεν έχει τη μορφή υπερεθνικής εποπτικής αρχής και τα συμπεράσματά της δεν έχουν δεσμευτική νομική ισχύ. Δεν είναι διεθνής οργανισμός, αλλά λειτουργεί με την υποστήριξη της γραμματείας της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank for International Settlements).

Οι κανόνες που περιέχονται στις εκθέσεις της αποτελούν γενικές κατευθυντήριες αρχές καλής πρακτικής. Εντούτοις, η αποδοχή τους από τις τραπεζικές εποπτικές αρχές ανά την υφήλιο είναι εξαιρετικά αυξημένη.

Στόχοι της Επιτροπής⁴ είναι η Διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και η Διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού κυρίως σε διεθνές επίπεδο αφενός μεν μεταξύ των διεθνώς

³ www.bis.org – Official Site

⁴ Bank for international settlements/Monetary & financial stability

δραστηριοποιούμενων τραπεζών, και αφετέρου μεταξύ των τραπεζών και των επενδυτικών εταιρειών

Το έργο της περιλαμβάνει την κατανομή αρμοδιοτήτων και συνεργασία των εποπτικών αρχών, τις μεθόδους προληπτικής εποπτείας τραπεζών και χρηματοπιστωτικών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων, την Διαχείριση κινδύνων και άλλα παρόμοια θέματα.

Το ισχύον σύστημα κανόνων της Επιτροπής της Βασιλείας αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των διεθνών τραπεζών διαμορφώθηκε σταδιακά από τον Ιούλιο του 1988, όταν δημοσιεύτηκε το Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με τίτλο «Διεθνής Σύγκληση της Κεφαλαιακής Μέτρησης και των Κεφαλαιακών Προτύπων» (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards). Το κείμενο αυτό, το οποίο αφορούσε τον πιστωτικό κίνδυνο, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε πολλές φορές στο παρελθόν.

Βασιλεία I (Basel I)

Οι ισχύοντες κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων αποσκοπούν στην εξασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, στη δημιουργία συνθηκών ίσου ανταγωνισμού και στον έλεγχο των αναλαμβανόμενων από τα πιστωτικά ιδρύματα κινδύνων.

Ειδικότερα, το 1988 η Επιτροπή της Βασιλείας πρότεινε ένα σύστημα κεφαλαιακής μέτρησης, το οποίο έγινε ευρύτερα γνωστό ως Συμφωνία της Βασιλείας (Basel Capital Accord) ή εν συντομία «Βασιλεία I». Το σύστημα αυτό εισήγαγε την εφαρμογή ενός πλαισίου μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου των εντός και εκτός ισολογισμού στοιχείων του ενεργητικού (σταθμισμένο ενεργητικό), θέτοντας ταυτόχρονα ένα ελάχιστο όριο απαιτούμενων εποπτικών κεφαλαίων ίσο με 8% του σταθμισμένου ενεργητικού. Η αρχική Συμφωνία της Βασιλείας συμπληρώθηκε με την ενσωμάτωση των κινδύνων της αγοράς (Ιανουάριος 1996) και εμπλουτίστηκε

περαιτέρω με την εισαγωγή εναλλακτικών μεθόδων μέτρησης των εν λόγω κινδύνων.

Η εισαγωγή της Βασιλείας I επηρέασε άμεσα τη συμπεριφορά των πιστωτικών ιδρυμάτων. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή συντελεστών στάθμισης κινδύνου σε διαφορετικές κατηγορίες στοιχείων του ενεργητικού οδήγησε τα πιστωτικά ιδρύματα να αναζητήσουν, αφενός περιουσιακά στοιχεία υψηλότερου ή χαμηλότερου κινδύνου και αφετέρου, μεθόδους αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage).

Ως παραδείγματα αυτής της συμπεριφοράς μπορούν να αναφερθούν:

- Η ενίσχυση του ενδιαφέροντος των πιστωτικών ιδρυμάτων για την αγορά στεγαστικών δανείων (η μοναδική κατηγορία εμπορικών δανείων με συντελεστή στάθμισης πιστωτικού κινδύνου χαμηλότερο του 100%).
- Η αναζήτηση εταιρικού χρέους χαμηλής πιστωτικής ποιότητας (όπου η απόδοση είναι υψηλότερη αλλά η κεφαλαιακή απαίτηση είναι η ίδια με αυτή του χρέους υψηλής πιστωτικής ποιότητας).
- Η παροχή δανείων προς χαμηλής πιστωτικής ποιότητας πιστωτικά ιδρύματα και κράτη του ΟΟΣΑ (π.χ. Τουρκία), όπου η απόδοση είναι υψηλότερη αλλά η κεφαλαιακή απαίτηση είναι η ίδια με αυτή του χρέους των υψηλής πιστωτικής ποιότητας χωρών.
- Η ραγδαία ανάπτυξη της αγοράς των πιστωτικών παραγώγων (credit derivatives) τα οποία αποτέλεσαν το βασικό μοχλό αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Οι Κανόνες της Κεφαλαιακής Επάρκειας

Ο σημαντικότερος παράγοντας για την Διαχείριση Κινδύνων που τέθηκε από τις Εποπτικές Αρχές είναι η Κεφαλαιακή Επάρκεια, που στοχεύει να θέσει ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με

τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Είναι η πρώτη φορά που συνδέεται το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων με το Πιστωτικό Κίνδυνο και καθιερώνεται ο συντελεστής φερεγγυότητας για την αντιμετώπιση του Πιστωτικού Κινδύνου. Ο Συντελεστής Φερεγγυότητας ορίζεται ως ο λόγος των Ιδίων Κεφαλαίων του Πιστωτικού Ιδρύματος προς τα στοιχεία του Ενεργητικού και τα εκτός ισολογισμού στοιχεία σταθμισμένα με τον κίνδυνο τους.

Η ελάχιστη τιμή του Συντελεστή καθιερώθηκε στο 8%⁵ και είναι σχεδιασμένος να καλύπτει τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου σε όλες τις μορφές.

Ο ελάχιστος δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας υπολογίζεται ως ένας λόγος:

Ø **Αριθμητής** είναι το κεφάλαιο που διακρίνεται σε δύο κατηγορίες, το βασικό κεφάλαιο (Tier I) και τα λοιπά ίδια κεφάλαια (Tier II), ενώ απαιτείται το πρώτο να είναι τουλάχιστον το 50% του συνόλου (το Tier II δεν μπορεί να υπερβαίνει το 100% του Tier I).

Ø **Παρανομαστής** είναι το άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού σταθμισμένων ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο (risk adjusted assets), συν η στάθμιση ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο των εκτός ισολογισμού στοιχείων (off-balance sheet items), μαζί με τη μέτρηση του κινδύνου της αγοράς (RWA).

Για να έχει μια τράπεζα επαρκή κεφαλαιοποίηση πρέπει το συνολικό κεφάλαιο (Tier I + Tier II) να υπερβαίνει το 8% του ενεργητικού προσαρμοσμένου ανάλογα με τον κίνδυνο.

Το πρωτογενές κεφάλαιο (core capital, Tier I Capital) αποτελείται από κοινές μετοχές, προνομιακές μετοχές και μετατρέψιμα ομόλογα, καθώς και μειονοτικά δικαιώματα της τράπεζας σε θυγατρικές της.

Το δευτερογενές ή συμπληρωματικό κεφάλαιο (supplementary capital, Tier II Capital) περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και προβλέψεις για επισφαλή δάνεια καθώς και προνομιούχες μετοχές και μετατρέψιμα ομόλογα που δεν περιλαμβάνονται στο Tier I.

⁵ Τράπεζα της Ελλάδος/Διαβουλεύσεις-Διεθνή Συνεργασία

Για να έχει επαρκή κεφάλαια η τράπεζα θα πρέπει να έχει:

Δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (Capital Adequacy Ratio) =

$$= (\text{Tier I} + \text{Tier II}) / \text{RWA} \geq 8\%$$

και

Δείκτη πρωτογενούς κεφαλαίου (Tier I Ratio) =

$$= \text{Tier I} / \text{RWA} \geq 4\%$$

RAA εντός Ισολογισμού

Υπολογίζεται ως άθροισμα των w_i , a_i όπου $a_i =$ η λογιστική αξία του i στοιχείου του ενεργητικού στον ισολογισμό της τράπεζας, $w_i =$ ποσοστό κινδύνου ανάλογα με το είδος των στοιχείων.

Ορίζονται 4 κατηγορίες, 0%, 20%, 50% και 100%. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα ομόλογα του δημοσίου έχουν ποσοστό κινδύνου 0%, τα επιχειρηματικά δάνεια έχουν 100%, τα στεγαστικά δάνεια έχουν ποσοστό 50%, και οι εισπρακτέοι λογαριασμοί έχουν 20%.

Για παράδειγμα αν στο ενεργητικό περιέχονται ομόλογα δημοσίου = €10, στεγαστικά δάνεια = €50 και καταναλωτικά δάνεια = €2, τότε το RAA εντός ισολογισμού ισούται με: $0 (10) + 0,5 (50) + 1 (2) = €27$ εκατ.

RAA εκτός Ισολογισμού

Τα στοιχεία εκτός ισολογισμού μετατρέπονται σε ισοδύναμα στοιχεία εντός ισολογισμού. Αυτό γίνεται πολλαπλασιάζοντας τα στοιχεία αυτά με κάποιους συντελεστές μετατροπής. Διακρίνονται δύο κατηγορίες στοιχείων εκτός ισολογισμού: α) εργασίες εκτός από παράγωγα (πιστωτικές επιστολές, υποχρεώσεις για δάνεια κτλ) και β) παράγωγα προϊόντα (προθεσμιακά συμβόλαια,

συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, δικαιώματα προαίρεσης και συμβάσεις ανταλλαγής).

Οι συντελεστές μετατροπής για εμπορικές πιστωτικές επιστολές και τα υπόλοιπα των υποχρεώσεων για δάνεια είναι 20% και 50%, αντίστοιχα. Η τράπεζα έχει δώσει €10 εκατ. από τέτοιες επιστολές και τα υπόλοιπα των υποχρεώσεων για δάνεια είναι €40 εκατ. Τότε τα RAA για την κατηγορία αυτή ισούται με $0,2 (10) + 0,5 (40) = €22$ εκατ. Παρόμοια για τη δεύτερη κατηγορία υπολογίζεται ένα ποσό RAA ανάλογα με τον κίνδυνο κάθε στοιχείου, έστω €5 εκατ..

Συνοψίζοντας τα παραδείγματα $RAA = 27 + 22 + 5 = €54$ εκατ.

Αν Tier I + Tier II = €4,5 εκατ. τότε ο συνολικός δείκτης κεφαλαίων = $4,5 / 54 = 8,33\%$ και η τράπεζα θεωρείται ότι έχει επαρκή κεφαλαιοποίηση.

Έτσι το Σύμφωνο της Βασιλείας επέβαλλε ένα ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, 8%, και εναρμόνισε για πρώτη φορά το διεθνές εποπτικό σύστημα. Ο υπολογισμός του προκύπτει με τον ίδιο τρόπο όπως και ο συντελεστής φερεγγυότητας μόνο που σε αυτή την αναθεώρηση προστέθηκαν στο Σταθμισμένο Ενεργητικό στοιχεία από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, ώστε να αντιπροσωπεύεται και ο κίνδυνος αγοράς επιπλέον του Πιστωτικού Κινδύνου. Τα στοιχεία αυτά σταθμίζονται ανάλογα με τον κίνδυνο που προέρχεται από τη τιμή συναλλάγματος, μετοχών, επιτοκίων κι άλλων παραμέτρων της αγοράς.

Ανάγκη για Αναθεώρηση

Η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίστηκε από μεγάλη μεταβλητότητα στις παραμέτρους της αγοράς και του συναλλάγματος και ιδιαίτερα στα επιτόκια, με αποτέλεσμα αρνητικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Με αφορμή τη νέα χρηματοοικονομική κατάσταση οι Εποπτικές Αρχές επέκτειναν τους ήδη υπάρχοντες κανόνες και θέσπισαν νέους δίνοντας περισσότερο έμφαση στην εφαρμογή των Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και στον Κίνδυνο Αγοράς με την επιβολή του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η εποπτεία του Κινδύνου Αγοράς είναι πιο περίπλοκη από αυτή του Πιστωτικού Κινδύνου επειδή υπάρχει πιθανότητα σφάλματος με τη διπλή μέτρηση κινδύνου, αφού δεν πρόκειται για αθροιστική. Είναι γνωστό ότι ο βασικός τρόπος αντιμετώπισης κινδύνου σε χαρτοφυλάκιο είναι η διαφοροποίηση του.

Για παράδειγμα, ο κίνδυνος αγοράς σε ένα χαρτοφυλάκιο που αποτελείται από 2 μετοχές δεν ισούται με το αλγεβρικό άθροισμα των κινδύνων αγοράς 2 χαρτοφυλακίων που το καθένα αποτελείται από μία από τις δύο μετοχές. Οι εποπτικές αρχές πρέπει επομένως να επιτρέψουν το συμψηφισμό θέσεων σε αξιόγραφα με υψηλή αρνητική συσχέτιση ώστε να αναγνωρίζουν τη βασική τεχνική αντιστάθμισης κινδύνου.

Σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε το Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας το 1996 επιτρέποντας στα Πιστωτικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν εσωτερικά μοντέλα βασισμένα στη μεθοδολογία της Μέγιστης Δυνητικής Ζημίας. Η μέθοδος αυτή μας δίνει αποτελέσματα που αφορούν τον υπολογισμό του Κινδύνου Αγοράς ενός χαρτοφυλακίου και των συνεπαγόμενων Κεφαλαιακών Απαιτήσεων. Η συνθήκη αυτή έγινε νόμος στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες τον Ιούνιο του 1998, ενώ στην Ελλάδα ψηφίσθηκε αργότερα.

Στη δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν περιπτώσεις καταστροφικών ζημιών σε Πιστωτικά Ιδρύματα εξαιτίας κινδύνων που δεν προέρχονταν ούτε από αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης από αντισυμβαλλόμενο ούτε από μεγάλη μεταβλητότητα παραγόντων αγοράς, αλλά από ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας. Με αφορμή κάποιες χρηματοοικονομικές δυσλειτουργίες και πτωχεύσεις σε Πιστωτικά Ιδρύματα γεννήθηκε η ανάγκη διαχείρισης ενός πρωτοεμφανιζόμενου τύπου κινδύνου, του λεγόμενου Λειτουργικού Κινδύνου.

Τα αποτελέσματα από την επιβολή των κανόνων του Συμφώνου ήταν σημαντικά και δεν άργησαν να φανούν στο τραπεζικό σύστημα με την αύξηση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων καθώς επίσης και με τη δημιουργία εποπτικών συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού. Παρ' όλα αυτά όμως, με τις νέες εξελίξεις ήταν

απαραίτητη η αναθεώρησή του. Σημαντικές χρηματοοικονομικές εξελίξεις περιόρισαν την αποτελεσματικότητά του, καθώς ουσιαστικά βασιζόταν σε μια όχι και τόσο ευέλικτη μεθοδολογία σταθμίσεων πιστωτικού κινδύνου.

Η απουσία σημαντικών διαφοροποιήσεων των κεφαλαιακών απαιτήσεων, ανάλογα με το ύψος του κινδύνου, οδήγησε πολλές τράπεζες στη χρήση του «εποπτικού arbitrage». Σε αυτή την περίπτωση επιτυγχάνεται η αύξηση των περιθωρίων κέρδους των επιχειρηματικών δανείων χαμηλής διαβάθμισης, χωρίς την ταυτόχρονη αύξηση των απαιτούμενων κεφαλαίων. Έτσι, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων μιας τράπεζας υποβαθμίζεται, χωρίς την παράλληλη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των προβλέψεων.

Η κριτική που ασκήθηκε στο σύμφωνο της Βασιλείας I, ήταν από τις εποπτικές αρχές:

- Απουσία κεφαλαιακών απαιτήσεων για άλλους κινδύνους πέραν του πιστωτικού και του κινδύνου αγοράς.
- Παροχή δυνατότητας αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage).

Και από τις τράπεζες:

- Περιορισμένη «ευαισθησία» των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με τον πραγματικά αναλαμβανόμενο κίνδυνο
- Μη σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων (regulatory capital) με τα ίδια κεφάλαια που θα παρακρατούσαν οι τράπεζες για προληπτικούς λόγους στην περίπτωση που εξέλιπε η σχετική νομική υποχρέωση (economic capital)
- Περιορισμένη αναγνώριση των αποτελεσμάτων των τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου.

Σύμφωνο Βασιλείας II (Basel II)

Η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζοντας ότι η «Βασιλεία I» έχει πλέον καταστεί παρωχημένη και ανεπαρκής στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων στο χρηματοπιστωτικό χώρο διεθνώς, ξεκίνησε τη διαδικασία διαβούλευσης για την αναθεώρησή της, με τη δημοσιοποίηση του πρώτου Συμβουλευτικού Κειμένου (Ιούνιος 1999).

Τα τρία Συμβουλευτικά Κείμενα (δεύτερο-Ιανουάριος 2001, τρίτο-Απρίλιος 2003), οι τέσσερις Ποσοτικές Μελέτες Επίπτωσης (Quantitative Impact Studies), καθώς και οι δημοσιευμένες μελέτες των συναφών εξειδικευμένων ομάδων εργασίας, αποτελούν το πολύπλοκο και εκτενέστατο πλέγμα των νέων προτάσεων αναθεώρησης του εποπτικού πλαισίου της κεφαλαιακής επάρκειας, ευρύτερα γνωστού ως «Βασιλεία II».

Η βασική μεθοδολογία του πρώτου αναθεωρημένου Συμφώνου της Βασιλείας αφορά άμεσα τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου ορίζονται ανά κατηγορία οφειλέτου, δηλαδή μικρότερου πιστωτικού κινδύνου είναι οι Κεντρικές Κυβερνήσεις και Κεντρικές Τράπεζες, και στη συνέχεια ακολουθούν τα Πιστωτικά Ιδρύματα και οι Επιχειρήσεις. Επίσης, οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου για έκθεση έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και τραπεζών θα βασίζονται σε διαχωρισμό των κρατών ανάλογα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ θα ανήκουν σε Α' Ζώνη πιστωτικού κινδύνου, ενώ τα λοιπά κράτη θα είναι σε Β' Ζώνη υψηλότερου κινδύνου. Επίσης, οι βραχυπρόθεσμες διατραπεζικές τοποθετήσεις ορίζονται σε 12 μήνες.

Οι σχεδιαστές του ρυθμιστικού πλαισίου και σε αυτή την περίπτωση προσπαθούν να επιλύσουν το πρόβλημα επιλογής (trade-off) μεταξύ της ανάγκης σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και του στόχου της μεγιστοποίησης των κερδών, που προϋποθέτει την ανάληψη υψηλότερων κινδύνων σε ένα πλαίσιο που θα αποβλέπει σε ένα άριστο μίγμα ανταγωνιστικότητας και φερεγγυότητας του τραπεζικού συστήματος.

Στόχοι Αναθεώρησης

Βασικοί στόχοι του νέου εποπτικού πλαισίου ήταν η προώθηση της ασφάλειας και σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και η ενίσχυση των συνθηκών ίσου ανταγωνισμού. Επιπλέον, στόχοι αποτελούν η περιεκτικότερη προσέγγιση αντιμετώπισης των αναλαμβανόμενων κινδύνων, η καλύτερη εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τους τραπεζικούς κινδύνους και η εξάλειψη των κινήτρων αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Ένας από τους βασικότερους στόχους της «Βασιλείας I» ήταν η δημιουργία συνθηκών ίσου ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων λόγω των διαφορετικών εποπτικών καθεστώτων που ίσχυαν διεθνώς. Η «Βασιλεία II» απομακρύνεται από την ιδέα ότι οι εποπτικοί κανόνες πρέπει να είναι οι ίδιοι για όλους («one size fits all») όπως τίθεται στην «Βασιλεία I», και αναγνωρίζει ότι όσο πιο ανεπτυγμένο και αποτελεσματικό είναι ένα πιστωτικό ίδρυμα στην εκτίμηση και διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, τόσο λιγότερο κεφάλαιο θα πρέπει να διακρατά για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Πυλώνες Βασιλείας II

Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας βασίζονται σε τρεις αλληλένδετους και συμπληρωματικούς πυλώνες, οι οποίοι συμβάλλουν στην ασφάλεια και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος:

§ Πυλώνας I: επιβολή ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη των αναλαμβανόμενων κινδύνων και εισαγωγή μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου.

§ Πυλώνας II: εποπτικές διαδικασίες ανασκόπησης και αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

§ Πυλώνας III: πειθαρχία της αγοράς μέσω της δημοσιοποίησης στοιχείων σχετικά με τη διάρθρωση των αναλαμβανόμενων κινδύνων και της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Πρώτος Πυλώνας : Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (minimum capital requirements).

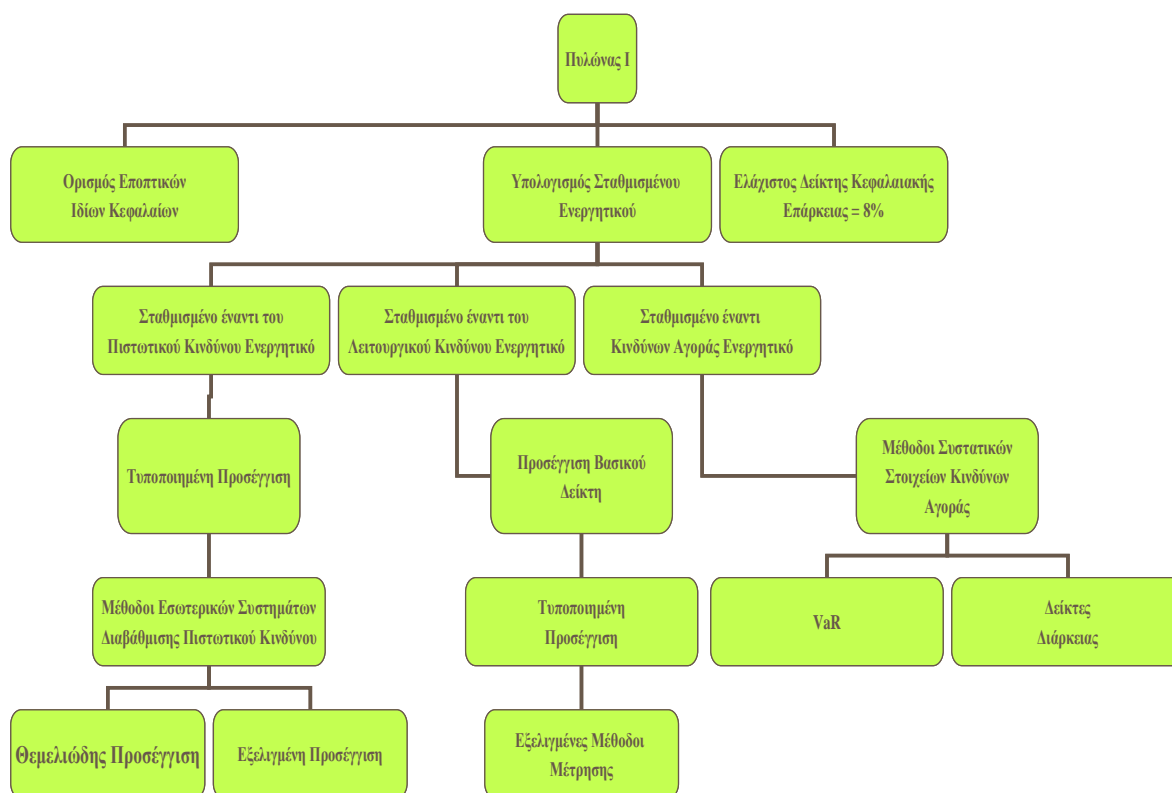
Χαρακτηριστικό των νέων προτάσεων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων είναι η υιοθέτηση πολλαπλών προσεγγίσεων, οι οποίες παρουσιάζουν αυξανόμενο βαθμό πολυπλοκότητας και ευαισθησίας στον αναλαμβανόμενο κίνδυνο.

Όσον αφορά στον πιστωτικό κίνδυνο, η Επιτροπή της Βασιλείας πρότεινε δύο προσεγγίσεις υπολογισμού των κεφαλαίων που ένα πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να διακρατά για εποπτικούς σκοπούς:

- Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardised Approach),
- Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης (Internal Ratings Based Approach), η οποία αποτελείται από τη:
 - Θεμελιώδη Προσέγγιση (Foundation Approach)
 - Εξελιγμένη Προσέγγιση (Advanced Approach).

Επιπλέον, η Επιτροπή της Βασιλείας εισάγει τον υπολογισμό ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου προτείνοντας τρεις εξελικτικές προσεγγίσεις:

- Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach)
- Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardised Approach)
- Προσέγγιση των Εξελιγμένων Μεθόδων Μέτρησης (Advanced Measurement Approach)



Πιστωτικός Κίνδυνος: Τυποποιημένη Προσέγγιση

Η τυποποιημένη προσέγγιση, η οποία είναι και η απλούστερη, αποτελεί ουσιαστικά βελτίωση της ισχύουσας, αντανακλώντας με μεγαλύτερη ακρίβεια τις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου. Σε αντίθεση με το ισχύον καθεστώς, όπου το βασικό κριτήριο καθορισμού των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου είναι η διάκριση μεταξύ χωρών μελών και μη του ΟΟΣΑ, στο προτεινόμενο πλαίσιο οι εν λόγω συντελεστές προσδιορίζονται με τη χρήση των εκτιμήσεων της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων από εξωτερικούς οίκους αξιολόγησης. Τα πιστωτικά ιδρύματα μέσω της χρήσης ευρύτερου, συγκριτικά με το ισχύον καθεστώς, φάσματος τεχνικών μείωσης κινδύνου είναι σε θέση να περιορίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Τα κυριότερα σημεία της τυποποιημένης προσέγγισης είναι:

§ Η στάθμιση των απαιτήσεων ενός πιστωτικού ιδρύματος εξαρτάται από τη φύση του αντισυμβαλλόμενου / εκδότη (π.χ. Κράτος , πιστωτικό ίδρυμα, εταιρεία), το είδος της απαίτησης (π.χ. στεγαστικό ή καταναλωτικό δάνειο, ομόλογο) και την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του οφειλέτη / εκδότη από εξωτερικούς οίκους αξιολόγησης. Οι εξωτερικές αξιολογήσεις θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια και θα υπόκεινται στον έλεγχο των εθνικών εποπτικών αρχών.

§ Το δεύτερο σημείο είναι ότι η Επιτροπή της Βασιλείας δίνει τη δυνατότητα στις εθνικές εποπτικές αρχές να αποφασίσουν για την αντιμετώπιση μιας σειράς θεμάτων. Οι εθνικές εποπτικές αρχές μπορούν -για παράδειγμα- να αποφασίσουν την ευνοϊκότερη μεταχείριση για τις απαιτήσεις του πιστωτικού ιδρύματος έναντι της χώρας όπου εδρεύει και οι οποίες είναι εκφρασμένες και έχουν χρηματοδοτηθεί στο νόμισμα της χώρας αυτής. Ωστόσο, στο θέμα αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει όχι μόνο την ευνοϊκότερη μεταχείριση, αλλά τη διατήρηση του ισχύοντος καθεστώτος στάθμισης με συντελεστή 0%. Για παράδειγμα, παρά το ότι οι απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου με βάση την προτεινόμενη αξιολόγηση θα πρέπει να σταθμίζονται με 20%, η Τράπεζα της Ελλάδος θα έχει την ευχέρεια να καθορίζει ότι το χρέος του Ελληνικού Δημοσίου σε € σταθμίζεται με 0%. Αντίθετα, το χρέος του Ελληνικού Δημοσίου σε ξένο νόμισμα θα έχει το συντελεστή στάθμισης που αντιστοιχεί στην αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας, δηλαδή 20% κατά την τρέχουσα περίοδο.

§ Επίσης, τρίτο σημείο είναι ότι τα δάνεια που είναι πλήρως εξασφαλισμένα με υποθήκες αστικών ακινήτων σταθμίζονται με συντελεστή 35%, ενώ εκείνα που είναι εξασφαλισμένα με υποθήκες εμπορικών ακινήτων θα σταθμίζονται με 100%. Ωστόσο, κάτω από ιδιαίτερα αυστηρές προϋποθέσεις, παρέχεται η δυνατότητα στάθμισης με συντελεστή 50% σε τμήματα δανείων, τα οποία είναι εξασφαλισμένα με υποθήκες εμπορικών ακινήτων.

§ Τέταρτο χαρακτηριστικό είναι ότι η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζοντας τη διαφορετική φύση των εργασιών λιανικής τραπεζικής (εκτός των στεγαστικών δανείων), επιβάλλει χαμηλότερο συντελεστή στάθμισης (75%) σε σύγκριση με τη δανειοδότηση επιχειρήσεων. Ο τομέας της λιανικής τραπεζικής χαρακτηρίζεται από μεγάλο πλήθος δανείων και μικρά υπόλοιπα ανά δάνειο, επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο τη «φυσική» διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου και συνεπώς τη μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής περιλαμβάνονται δάνεια τα οποία πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:

- Οι δανειζόμενοι είναι φυσικά πρόσωπα ή μικρές επιχειρήσεις.
- Το δάνειο έχει μία από τις παρακάτω μορφές:
 - Ø Ανανεώσιμες πιστώσεις ή γραμμές πιστωτικών ευχερειών (περιλαμβάνονται πιστωτικές κάρτες και υπεραναλήψεις)
 - Ø Καταναλωτικά δάνεια (π.χ. αυτοκινήτου, προσωπικά)
 - Ø Δάνεια προς μικρές επιχειρήσεις
- Το συνολικό πιστωτικό άνοιγμα προς έναν αντισυμβαλλόμενο δεν υπερβαίνει αφενός το ποσό του €1 εκατ., και αφετέρου το 0,2% του συνολικού εποπτικού χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής.

§ Τέλος, το ανασφάλιστο τμήμα των ληξιπρόθεσμων άνω των 90 ημερών απαιτήσεων, μετά από την αφαίρεση των ειδικών προβλέψεων, προτείνεται να σταθμίζεται με συντελεστή 100% και 150% αντίστοιχα, ανάλογα με το ποσοστό κάλυψης του ληξιπρόθεσμου ποσού από ειδικές προβλέψεις. Κατά τον ίδιο τρόπο οι ληξιπρόθεσμες, άνω των 90 ημερών, απαιτήσεις από στεγαστικά δάνεια θα σταθμίζονται με συντελεστές 50% και 100% αντίστοιχα.

Η υιοθέτηση της προσέγγισης των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου αποτελεί το πιο καινοτόμο τμήμα των νέων προτάσεων για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η μεθοδολογία αυτή είναι εξελικτική και κλιμακούμενη, και αποτελείται από δύο επιμέρους προσεγγίσεις: τη Θεμελιώδη (Foundation Approach) και την Εξελιγμένη

(Advanced Approach). Η προσέγγιση της διαβάθμισης θεμελιώνεται στις εσωτερικές πρακτικές αντιμετώπισης του πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται από ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα κατά την εκτίμηση του ύψους του απαιτούμενου οικονομικού κεφαλαίου για την κάλυψη έναντι των κινδύνων που αναλαμβάνουν κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

Σε αντίθεση με την διακριτή συνάρτηση των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας (Τυποποιημένη προσέγγιση) με τους πέντε συντελεστές στάθμισης (0%, 20%, 50%, 100%, και πλέον και 150%) η προσέγγιση της διαβάθμισης χρησιμοποιεί μία συνεχή συνάρτηση συντελεστών στάθμισης.

Πιστωτικός Κίνδυνος: Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης

Αντανακλάται έτσι όλο το φάσμα της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλόμενων και της πιθανότητας αθέτησης της υποχρέωσής τους, παρέχοντας συνεπώς μια ακριβέστερη διαφοροποίηση του πιστωτικού κινδύνου. Η δομή και συνεπακόλουθα η λειτουργία της προσέγγισης των διαβαθμίσεων βασίζεται σε τέσσερα βασικά στάδια:

1. Ταξινόμηση των στοιχείων ενεργητικού που συνθέτουν το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο των πιστωτικών ιδρυμάτων σε πέντε βασικές κατηγορίες:

- Απαιτήσεις έναντι επιχειρήσεων οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Ø Χρηματοδοτήσεις μεγάλων έργων (Project finance)
- Ø Χρηματοδοτήσεις εμπορευμάτων (Commodities finance)
- Ø Χρηματοδοτήσεις φυσικών περιουσιακών στοιχείων (Object finance)
- Ø Χρηματοδοτήσεις εμπορικών ακινήτων (Income producing real estate)
- Ø Χρηματοδοτήσεις εμπορικών ακινήτων υψηλού κινδύνου (High volatility commercial real estate)

Ø Χρηματοδοτήσεις με εκχώρηση επιχειρηματικών απαιτήσεων
(Purchased corporate receivables)

- Απαιτήσεις έναντι κρατών
- Απαιτήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων
- Λιανική τραπεζική

Ø Στεγαστικά δάνεια

Ø Αποδεκτά ανανεώσιμα πιστωτικά ανοίγματα (Qualifying revolving exposures)

Ø Αγορά εκχωρούμενων απαιτήσεων λιανεμπορίου (Purchased retail receivables)

- Συμμετοχές και μετοχές

2. Για τις ανωτέρω απαιτήσεις τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να παράγουν συγκεκριμένες παραμέτρους προσδιορισμού πιστωτικού κινδύνου χρησιμοποιώντας, είτε τυποποιημένους συντελεστές οι οποίοι καθορίζονται από τις εποπτικές αρχές (Θεμελιώδης προσέγγιση), είτε δικές τους εκτιμήσεις (Εξελιγμένη προσέγγιση). Οι παράμετροι πιστωτικού κινδύνου είναι οι ακόλουθες:

- Πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου (Probability of Default – PD). Ορίζεται ως η μεγαλύτερη τιμή μεταξύ της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου με χρονικό ορίζοντα ενός έτους και ενός ελαχίστου ορίου 0,03%. Ωστόσο, το όριο του 0,03% δεν ισχύει για τις απαιτήσεις έναντι κρατών. Όλα τα πιστωτικά ιδρύματα ανεξάρτητα της προσέγγισης που ακολουθούν θα πρέπει να παρέχουν στις εποπτικές αρχές τις εκτιμήσεις τους για την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου για κάθε βαθμίδα αξιολόγησης δανειζόμενου (borrower grade).

- Αναμενόμενη ζημιά σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου (Loss Given Default – LGD). Η εν λόγω παράμετρος κινδύνου αντιπροσωπεύει μία εκτίμηση της μέσης αναμενόμενης ζημιάς ανά απαίτηση που θα υποστεί το πιστωτικό ίδρυμα, στην περίπτωση που ο αντισυμβαλλόμενος δεν

είναι σε θέση να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Για παράδειγμα, τιμή της παραμέτρου για μια απαίτηση ίση με 45% σημαίνει ότι το πιστωτικό ίδρυμα εκτιμά ότι θα υποστεί ζημιά ίση με 45% της αξίας της απαίτησης (ενώ θα ανακτήσει το υπόλοιπο 55%), στην περίπτωση που ο εν λόγω αντισυμβαλλόμενος δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του.

3. Στη συνέχεια οι προαναφερθείσες παράμετροι πιστωτικού κινδύνου, εκτιμώνται ξεχωριστά και ακολούθως εισάγονται ως μεταβλητές στις αντίστοιχες συναρτήσεις για τον υπολογισμό των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου και συνεπώς των συναφών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Για τον υπολογισμό του σταθμισμένου έναντι του πιστωτικού κινδύνου ενεργητικού, η κεφαλαιακή απαίτηση κάθε στοιχείου ενεργητικού ή κατηγορίας στοιχείων ενεργητικού, θα πολλαπλασιάζεται διαδοχικά επί την έκθεση σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου και επί 12,5 (το αντίστροφο του ελάχιστου δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 8%).

4. Τα πιστωτικά ιδρύματα για να χρησιμοποιήσουν την προσέγγιση των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης για σκοπούς κεφαλαιακής επάρκειας θα πρέπει κατ' ελάχιστον να πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Οι εθνικές εποπτικές αρχές θα είναι επιφορτισμένες με τον έλεγχο της συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων προς τις εν λόγω προϋποθέσεις.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Η επιτροπή της Βασιλείας ορίζει ως λειτουργικό τον κίνδυνο πραγματοποίησης ζημιών, είτε από ανεπαρκείς ή εσφαλμένες εσωτερικές διαδικασίες, συστήματα ή ανθρώπινο παράγοντα, είτε από εξωτερικά αίτια. Στον παραπάνω ορισμό συμπεριλαμβάνεται ο νομικός κίνδυνος, ενώ εξαιρούνται οι κίνδυνοι φήμης και στρατηγικής των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η Επιτροπή της Βασιλείας προτείνει τρεις εναλλακτικές προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου, οι οποίες παρουσιάζουν βαθμιαία αυξανόμενη πολυπλοκότητα, ενώ αναμένεται να επιφέρουν κλιμακούμενα μικρότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις:

- § Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη
- § Τυποποιημένη Προσέγγιση
- § Εξελιγμένες Μεθόδους Μέτρησης

Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach)

Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου προσδιορίζεται ως το γινόμενο ενός βασικού δείκτη που αντιπροσωπεύει τη συνολική έκθεση του πιστωτικού ιδρύματος στο λειτουργικό κίνδυνο επί ένα σταθερό συντελεστή α που θα καθοριστεί από τις εποπτικές αρχές. Ως βασικός δείκτης προτείνεται αυτός των οργανικών εσόδων (επιτοκιακά έσοδα και από προμήθειες), ενώ η τιμή του συντελεστή α προτείνεται να είναι της τάξεως του 15%.

Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardised Approach)

Η προσέγγιση αυτή αποτελεί μία εξελιγμένη παραλλαγή της προηγούμενης, καθώς αναγνωρίζει ότι ο λειτουργικός κίνδυνος διαφοροποιείται ανάλογα με τον τομέα επιχειρηματικής δραστηριοποίησης. Οι δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος κατανέμονται σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς τομείς (business lines), εποπτικά καθορισμένους.

Η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου προσδιορίζεται αναλυτικά για κάθε τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας ως το γινόμενο του δείκτη που αντιπροσωπεύει την έκθεση του συγκεκριμένου τομέα στο λειτουργικό κίνδυνο (για λόγους συγκρισιμότητας, με την προηγούμενη μέθοδο ο δείκτης είναι

τα οργανικά έσοδα), επί ένα σταθερό εποπτικά καθορισμένο συντελεστή β. Ο συντελεστής β κάθε τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας αντανακλά τη σχέση των λειτουργικών ζημιών του κλάδου σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη του πιστωτικού ιδρύματος. Το άθροισμα των κεφαλαιακών απαιτήσεων των επιμέρους τομέων δραστηριότητας αποτελεί τη συνολική κεφαλαιακή απαίτηση του πιστωτικού ιδρύματος έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

Εξελιγμένες μέθοδοι μέτρησης (Advanced Measurement Approaches).

Η φιλοσοφία είναι ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να αναπτύσσουν εσωτερικές μεθοδολογίες βασισμένες σε ιστορικά στοιχεία, οι οποίες εφόσον πληρούν συγκεκριμένα εποπτικά κριτήρια θα επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των συναφών κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Δεύτερος πυλώνας : Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης (supervisory review process)

Ο δεύτερος πυλώνας (Πυλώνας 2) του Συμφώνου της Βασιλείας στοχεύει να ενθαρρύνει την τήρηση υψηλών προδιαγραφών στη διαφάνεια και παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Όσες τράπεζες εκτιμάται στην αγορά ότι ανήκουν σε υψηλού κινδύνου ιδρύματα ή έχουν ανεπαρκές σύστημα διαχείρισης κινδύνων, θα τους επιβάλλονται κυρώσεις μέσω υψηλότερων περιθωρίων επιτοκίου στο διατραπεζικό δανεισμό και στο εκδιδόμενο χρέος. Η διαφάνεια των στοιχείων είναι υποχρεωτική, και επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους τομείς. Αυτοί αφορούν κυρίως στοιχεία για την κεφαλαιακή επάρκεια και τη σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων, την αναλυτική παρουσίαση των εκθέσεων σε κίνδυνο ανά προϊόν και την διαφάνειες των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

Το περιεχόμενο του Δευτέρου Πυλώνα αφορά κυρίως στην ανάπτυξη μιας συνεπούς διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων διεθνώς. Οι τέσσερις βασικές αρχές που θα παρουσιαστούν

παρακάτω αναφέρονται στις εποπτικές αρχές, ωστόσο τα πιστωτικά ιδρύματα θα είναι οι τελικοί αποδέκτες των ενεργειών των εποπτικών αρχών από την εφαρμογή του Πυλώνα II.

Η εποπτική διαδικασία αξιολόγησης έχει δύο βασικούς στόχους: πρώτον, να διασφαλίσει την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και δεύτερον, να τους παρέχει κίνητρα για τη βελτίωση της ποιότητας διαχείρισης κινδύνων, καθώς το κεφάλαιο σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υποκατάστατο της συνεπούς και σωστής διαχείρισης κινδύνων.

Βασικές Αρχές

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να αναπτύξουν:

- διαδικασίες εκτίμησης της συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας σε σχέση με τους αναλαμβανόμενους κινδύνους και το περιβάλλον λειτουργίας τους
- στρατηγική για τη διατήρηση του επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας.

Η διαδικασία εκτίμησης της κεφαλαιακής επάρκειας θα πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Επίβλεψη και εποπτεία από την ανώτατη διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος,
- Επαρκείς και τεκμηριωμένες διαδικασίες εκτίμησης του απαιτούμενου κεφαλαίου έναντι των αναλαμβανόμενων κινδύνων,
- Περιεκτική αξιολόγηση και καθιέρωση συστήματος παρακολούθησης και αναφοράς των αναλαμβανόμενων κινδύνων,
- Διενέργεια εσωτερικών ελέγχων.

2. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να εξετάζουν και να αξιολογούν:

- Τις εσωτερικές εκτιμήσεις και στρατηγικές κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων,

- Την ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να παρακολουθούν και να διασφαλίζουν τη συμμόρφωσή τους με τη διαδικασία υπολογισμού των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας.

Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να προβαίνουν στις κατάλληλες ενέργειες σε περίπτωση που δεν ικανοποιούνται από τα αποτελέσματα των παραπάνω διαδικασιών.

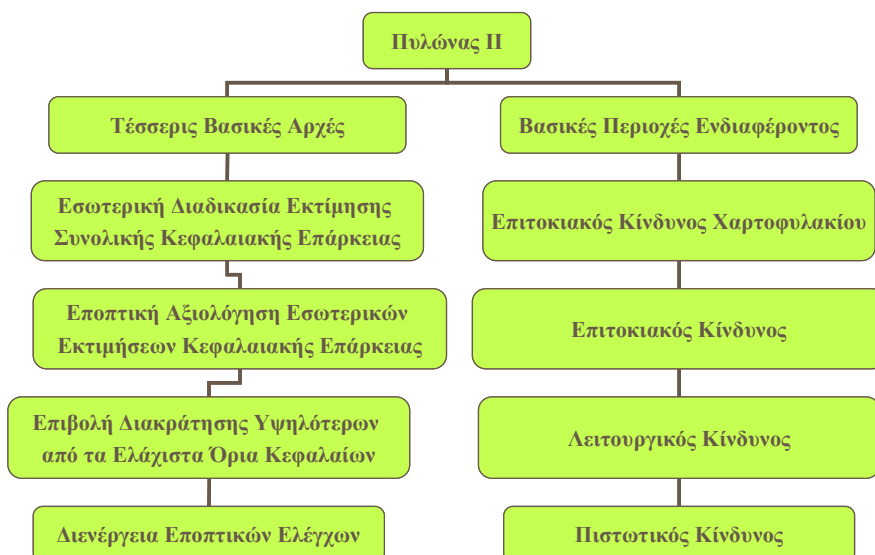
3. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να απαιτούν από τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας υψηλότερους από τα ελάχιστα προβλεπόμενα όρια. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I αποσκοπούν στην ύπαρξη ενός κατάλληλου κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας για την αντιμετώπιση των αβεβαιοτήτων που επηρεάζουν το σύνολο του τραπεζικού κλάδου. Η Επιτροπή της Βασιλείας υποστηρίζει ότι υπάρχει ανάγκη διακράτησης πρόσθετου κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας, ικανού να αντιμετωπίσει τους ενδεχόμενους ειδικούς κινδύνους και αβεβαιότητες σε ατομική βάση.

4. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να παρεμβαίνουν εγκαίρως για να αναστείλουν ενδεχόμενη μείωση του υφιστάμενου εποπτικού κεφαλαίου κάτω από τα ελάχιστα επιτρεπτά όρια. Επίσης, θα πρέπει να απαιτούν ταχύτατες επανορθωτικές ενέργειες σε περίπτωση που το κεφάλαιο δεν διατηρείται ή αποκαθίσταται.

Τέλος, η Επιτροπή της Βασιλείας κρίνει ότι ειδικά θέματα που αναφέρονται στον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου, καθώς και στον πιστωτικό και το λειτουργικό κίνδυνο, τα οποία δεν αντιμετωπίζονται άμεσα στα πλαίσια του Πυλώνα I, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στα πλαίσια της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης του Πυλώνα II.

Ειδικότερα, όσον αφορά στον πιστωτικό κίνδυνο τα πεδία ενδιαφέροντος εστιάζονται στα εξής: (α) καταθέσεις προσομοίωσης κρίσεων στην προσέγγιση των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης, (β) εποπτικός ορισμός αθέτησης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου, (γ) υπολειπόμενοι κίνδυνοι (νομικός,

τεκμηρίωσης, ρευστότητας), (δ) κίνδυνος συγκέντρωσης, (ε) τιτλοποίηση απαιτήσεων.



Πυλώνας III: Πειθαρχία της Αγοράς

Ο τελευταίος από τους τρεις συμπληρωματικούς πυλώνες αφορά στην πειθαρχία της αγοράς μέσω της δημοσιοποίησης στοιχείων και συνεπακόλουθα στην ενίσχυση της διαφάνειας. Η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να δημοσιοποιούν μεγαλύτερο εύρος πληροφοριών, ώστε να μπορούν οι επενδυτές και οι συμμετέχοντες στην αγορά να κατανοούν και να αξιολογούν καλύτερα τους αναλαμβανόμενους κινδύνους και τις μεθόδους διαχείρισής τους.

Με την εφαρμογή των νέων προτάσεων, η έμφαση στη δημοσιοποίηση στοιχείων μετατοπίζεται από τη λογιστική και χρηματοοικονομική ανάλυση στην ανάλυση των κινδύνων και της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη ύπαρξης ενός πλαισίου δημοσιοποίησης στοιχείων υπό τον Πυλώνα III, το οποίο δεν θα έρχεται σε

σύγκρουση με τις απαιτήσεις των λογιστικών προτύπων που έχουν ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Η απαιτούμενη δημοσιοποίηση είναι αναγκαία προκειμένου να επιτραπεί σε ένα πιστωτικό ίδρυμα να εφαρμόσει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων του Πυλώνα Ι.

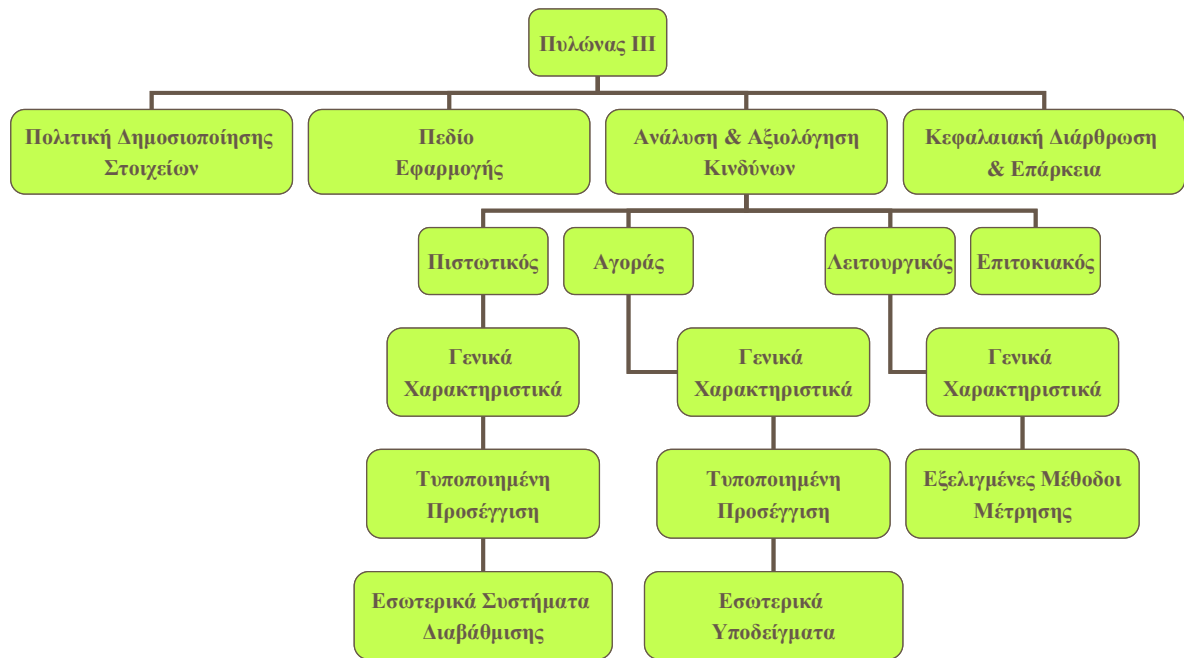
Σύμφωνα με τις προτάσεις, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να σχεδιάσουν και να γνωστοποιήσουν την πολιτική δημοσιοποίησης στοιχείων, η οποία θα έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιό τους. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να καλύπτει τη στρατηγική και τους στόχους του πιστωτικού ιδρύματος στον τομέα αυτόν.

Η δημοσιοποίηση ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων θα πρέπει να καλύπτει τους παρακάτω βασικούς τομείς:

- τις γενικές αρχές της, εγκεκριμένης από το Δ.Σ., πολιτικής δημοσιοποίησης στοιχείων
- το πεδίο εφαρμογής του εποπτικού πλαισίου
- την κεφαλαιακή διάρθρωση (ύψος, τύποι και χαρακτηριστικά των συστατικών στοιχείων του εποπτικού κεφαλαίου) και επάρκεια
- το ύψος των ανοιγμάτων και την αξιολόγηση των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Οι νέες απαιτήσεις δημοσιοποίησης περιλαμβάνουν σημαντικές διαφορές από τη συνήθη πρακτική των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο όγκος των προς δημοσιοποίηση στοιχείων είναι σημαντικός και οι παρεχόμενες πληροφορίες σύνθετες. Επιπλέον, η δημοσιοποίηση στοιχείων θα πρέπει να γίνεται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο ή συχνότερα εάν τα δημοσιοποιούμενα στοιχεία μεταβάλλονται συχνά.

Προκειμένου να μετριάσει το βάρος που συνεπάγεται αυτή η δημοσιοποίηση, η Επιτροπή της Βασιλείας προτείνει την εφαρμογή του ελέγχου «σημαντικότητας» (test of materiality) ορίζοντας ότι, μια πληροφορία θεωρείται σημαντική εφόσον, η παράλειψη ή εσφαλμένη διατύπωσή της θα μπορούσε να αλλάξει ή να επηρεάσει την εκτίμηση ή απόφαση του αποδέκτη της. Σημειώνεται ότι, ο παραπάνω ορισμός είναι συνεπής με τα διεθνή και πολλά εθνικά λογιστικά πρότυπα.



Grammen Bank

Εισαγωγή

Μια τράπεζα με πάμπτωχους πελάτες δεν έχει καθόλου μέλλον. Έτσι δεν είναι; Ή μήπως όχι; Ένας οικονομολόγος από το Μπαγκλαντές αποδεικνύει το τελευταίο τέταρτο του αιώνα μας ότι μια τράπεζα που απευθύνεται αποκλειστικά στους καταδυναστευμένους κατοίκους αυτής της πάμφτωχης ασιατικής χώρας δεν μπορεί απλώς να επιβιώσει αλλά να συμβάλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πελατών της και να προσκομίσει κέρδη στους ιδιοκτήτες της. Ο καθηγητής δρ. Μοχάμεντ Γιουνούς (Muhammad Yunus) είναι επικεφαλής της Grameen Bank του Μπαγκλαντές που χορηγεί σε όσους έχουν ανάγκη χαμηλότοκα δάνεια χωρίς εγγυήσεις, βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο όσες οικογένειες έχουν πληγεί από τις φυσικές καταστροφές (είναι πολλές στο Μπαγκλαντές). Είναι ένας ιδιότυπος λαϊκός καπιταλισμός, που όμοιός του δεν υπάρχει πουθενά αλλού. Με το σύστημα της «μικροπίστωσης» που εφαρμόζει η τράπεζα εκατομμύρια κάτοικοι του Μπαγκλαντές αποκτούν ελάχιστα για τα δυτικά δεδομένα χρήματα, αρκετά όμως για να σπείρουν λίγο ρύζι ή για να στήσουν μια μικρή οικοτεχνία. Η Grameen Bank είναι σήμερα μια επιχείρηση με αξία 2,5 δις. δολάρια και το παράδειγμά της το ακολουθούν δειλά δειλά άλλες 58 κυρίως αναπτυσσόμενες χώρες.

Ο Ιδρυτής

Ο κ. Γιουνούς⁶ γεννήθηκε στις 28 Ιουνίου 1940 στο Μπαγκλαντές (τότε μέρος των Βρετανικών Ινδιών). Σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο της Ντάκας (σημερινή πρωτεύουσα του Μπαγκλαντές) σε προπτυχιακό (1960) και μεταπτυχιακό επίπεδο (1961). Το 1969 ολοκλήρωσε τη διδακτορική του διατριβή στο Πανεπιστήμιο Vanderbilt των ΗΠΑ και στη συνέχεια δίδαξε στο Middle Tennessee State University στην ίδια χώρα. Επέστρεψε στο Μπαγκλαντές μόλις

⁶ Ένας Κόσμος Χωρίς Φτώχεια, Γιουνούς Μοχάμαντ.

απέκτησε την ανεξαρτησία του από το Πακιστάν (1971) και εργάστηκε στην κρατική Επιτροπή Σχεδιασμού και αλλού.

Δημιουργία της Grameen Bank

Η ιστορία της πρωτοποριακής τράπεζας του κ. Γιουνούς ξεκινάει το 1974. Στο Πανεπιστήμιο του Σίταγκονγκ, όπου άρχισε να διδάσκει, σκέφτηκε ότι έπρεπε να κάνει κάτι για τα θύματα του λιμού που εκείνη τη χρονιά είχε σκοτώσει 1,5 εκατ. ανθρώπους.

Οι οικονομικές θεωρίες που είχε μάθει και δίδασκε στους φοιτητές του ήταν ωραίες μόνο στη θεωρία, γιατί στην πράξη δεν έβρισκαν εφαρμογή. Ο Ίδιος λέει⁷: «Ξαφνικά άρχισα να αισθάνομαι ένα κενό, τι νόημα είχαν όλες αυτές οι ωραίες θεωρίες όταν ο κόσμος πέθαινε από την πείνα στα πεζοδρόμια και στα κατώφλια; Στην τάξη ήξερα ότι κάθε οικονομικό πρόβλημα θα έχει τη λύση του. Όταν έβγαινα όμως από την τάξη, ερχόμουν αντιμέτωπος με τον αληθινό κόσμο».

Η ιδέα του ήταν απλή και εύκολα πραγματοποιήσιμη. Τα θύματα του λιμού είχαν ανάγκη από λίγα χρήματα, όσα δηλαδή χρειάζονταν για να σταθούν ξανά στα πόδια τους. Ούτε που σκέφτονταν να τα ζητήσουν από τις κανονικές τράπεζες, γιατί αυτές ήθελαν εγγυήσεις και υποθήκες.

Ο κ. Γιουνούς δάνεισε τους πρώτους πελάτες του με δικά του χρήματα. Πολλοί γέλασαν τότε με τον «Δον – Κιχωτισμό» του αλλά ο ίδιος επέμεινε, πρώτον γιατί ήθελε να βοηθήσει πραγματικά τους συμπατριώτες του και, δεύτερον, γιατί είδε ότι μπροστά του ανοιγόταν ένα ανεκμετάλλευτο πεδίο.

Αφορμή για την ίδρυση της τράπεζας ήταν η συνάντηση του καθηγητή Γιουνούς με μια πάμφτωχη γυναίκα, που για να ζήσει έπλεκε σκαμνιά από μπαμπού. Για να αγοράσει όμως την πρώτη ύλη της δουλειάς της δανειζόταν από κάποιον

⁷ Banker to the Poor, Aurum Press

μεσάζοντα, ο οποίος την υποχρέωνε να πουλάει τα σκαμνιά της σε αυτόν και της έδινε ένα ασήμαντο ποσό ως κέρδος.

Επρόκειτο στην ουσία για ένα είδος δουλείας. Η γυναίκα αυτή δεν τολμούσε να πάει σε μια τράπεζα για να δανεισθεί και να αγοράσει μόνη της τις πρώτες ύλες γιατί δεν πληρούσε τις απαραίτητες προϋποθέσεις και οι ιδιώτες δανειστές χρέωναν ως και 10% την ημέρα για το ποσό που δάνειζαν.

Ο καθηγητής Γιουνούς αντιλήφθηκε ότι το πρόβλημα της γυναίκας ήταν να βρει ένα μικρό ποσό για να αποδεσμευθεί από τον προμηθευτή της. Στη θέση της βρίσκονταν δεκάδες άλλοι άνθρωποι στην ίδια πόλη, όπως διαπίστωσε από μια έρευνα των φοιτητών του. Αφού κατέγραψε λοιπόν τα συγκεκριμένα προβλήματα σκέφτηκε να ανοίξει το δικό του πορτοφόλι και να δανείσει σε 42 ανθρώπους 27 δολάρια, ένα ποσό που αντιστοιχεί σε σημερινές 8.000 δραχμές. Του υποσχέθηκαν ότι θα του τα επιστρέψουν μόλις μπορούσαν. Ως αποτέλεσμα, μπόρεσε να αλλάξει δραστικά τη ζωή τους. Έτσι ξεκίνησε η προσπάθεια του καθηγητή να βοηθήσει τους φτωχούς της πατρίδας του.

Έπειτα από διάφορες προσπάθειες ίδρυσε το 1983 την Grameen Bank (σημαίνει «Τράπεζα του χωριού»). Διάλεξε το όνομα αυτό από την λέξη «γκραμ», που στη διάλεκτο της πατρίδας του σημαίνει «χωριό». Γι' αυτό, η τράπεζα είναι γνωστή και με το όνομα Village Bank.

Μοντέλο Κοινωνικής Επιχείρησης

Ο κ. Γιουνούς συνέλαβε και εφάρμοσε την ιδέα των «μικροδανείων», δηλαδή του δανεισμού πάρα πολύ μικρών ποσών σε εξαιρετικά φτωχούς ανθρώπους που δεν έχουν καμία δυνατότητα πρόσβασης σε κανονικό δανεισμό και τις βοηθάει έτσι να αποκτήσουν στέγη, να μορφώσουν τα παιδιά τους και να δημιουργήσουν μικροεπιχειρήσεις. Μέτοχοι είναι οι ίδιοι οι δανειολήπτες όταν μετατρέπονται σε μικροκαταθέτες. Πρόκειται γι' αυτό που ο ίδιος ονομάζει μοντέλο της «κοινωνικής

επιχείρησης». Επειδή δε οι δανειολήπτες είναι και μέλη της τράπεζας, δημιούργησε γι' αυτούς ένα ειδικό συνταξιοδοτικό και ασφαλιστικό ταμείο.

Η συντριπτική πλειονότητα (97%) των δανειοληπτών της Grameen Bank είναι γυναίκες οι οποίες κατοικούν σε 73000 χωριά. Όπως εξηγεί ο κ. Γιουνούς, οι γυναίκες διαχειρίζονται καλύτερα τα χρήματα αλλά και βιάζονται να ξεφύγουν από τη φτώχεια, την οποία φαίνεται ότι οι άνδρες δέχονται πιο μοιρολατρικά. Σε μια μουσουλμανική χώρα σαν το Μπαγκλαντές η θέση της γυναίκας είναι πολύ υποβαθμισμένη και οι ευκαιρίες που της παρουσιάζονται ελάχιστες. Οι γυναίκες αποτελούν ιδιοκτησία του πατέρα ή του συζύγου τους και σε περίπτωση που χηρέψουν ή χωρίσουν δεν έχουν καμία δυνατότητα να κάνουν κάτι μόνες τους για να ζήσουν τα παιδιά τους. Η Grameen Bank είναι μια λύση στο πρόβλημά τους καθώς τους δίνει την ευκαιρία να ξεκινήσουν μια καινούργια ζωή. Στην αρχή οι ίδιες δεν ήθελαν καν να αγγίξουν χρήματα λόγω των αυστηρών παραδοσιακών ηθών που άφηγε όλες τις σχέσεις με τον κόσμο έξω από το σπίτι στους άνδρες.

Σήμερα, η τράπεζα αυτή έχει χρηματοδοτήσει 7,5 εκατομμύρια φτωχούς στη χώρα⁸. Αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών ήταν να κατασκευαστούν στο Μπαγκλαντές, από το 1984, περίπου 650.000 κατοικίες των οποίων νόμιμοι ιδιοκτήτες είναι μόνον γυναίκες. Έχει επικεντρώσει την προσοχή του στις γυναίκες διότι πιστεύει ότι η δανειοδότησή τους είναι πολύ ωφέλιμη για την οικογένεια.

Στο πλαίσιο αυτής της λογικής, η Grameen Bank έχει μέχρι σήμερα χορηγήσει, κατά τον ιδρυτή της, 6 δισ. δολάρια και το ποσοστό επιστροφής αυτών των δανείων φθάνει το 99%, επειδή «οι φτωχοί γνωρίζουν ότι είναι η μοναδική ευκαιρία να ξεφύγουν από τη φτώχεια τους», επισημαίνει ο καθηγητής. «Οι άνθρωποι που βρίσκονται στον πάτο φοβούνται τα πάντα, έτσι θέλουν να είναι εντάξει επειδή έτσι πρέπει. Δεν έχουν άλλη επιλογή». Με ανύπαρκτη γραφειοκρατία και μηδενικά έξοδα επικοινωνίας, η τράπεζα είναι κερδοφόρα, αυτάρκης σε κεφάλαια και έχει να δεχθεί δωρεές από το 1995. «Οι πελάτες μας δεν

⁸ Grammen Foundation – Official Site

χρειάζεται να αποδείξουν πόσο μεγάλες καταθέσεις έχουν και πόσο πλούτο διαθέτουν» γράφει ο καθηγητής στο βιβλίο του. «Πρέπει να αποδείξουν πόσο φτωχοί είναι και πόσο μικρές καταθέσεις έχουν».

Ο καθηγητής διαπίστωσε ότι η αποπληρωμή των δανείων χωρίς εγγύηση ήταν μεγαλύτερη από αυτήν των άλλων, συνηθισμένων, δανείων. Οι καταθέσεις των μελών της τράπεζας ξεπερνούν το 143% των χορηγηθέντων δανείων και, με βάση πρόσφατη έρευνά της, το 58% των δανειοληπτών της έχει ξεπεράσει την γραμμή της φτώχειας.

Το σύστημα που εφαρμόζει σήμερα η τράπεζα είναι απλό. Όλα τα δάνεια έχουν διάρκεια ενός έτους, οι δόσεις είναι εβδομαδιαίες, η αποπληρωμή αρχίζει μία εβδομάδα μετά την καταβολή του δανείου και το επιτόκιο είναι 20%, πολύ χαμηλότερο από αυτό των τοκογλύφων.

Η τράπεζα δεν χρησιμοποιεί τα συνήθη μέτρα για να εξασφαλίσει την αποπληρωμή των δανείων.

Η δικαιοσύνη και η αστυνομία δεν έχουν θέση στις δουλειές της, τονίζει ο καθηγητής Γιουνούς. «Δεν υπάρχει κάποιος νομικός δεσμός μεταξύ του δανειστή και του οφειλέτη» γράφει ο καθηγητής στο βιβλίο του. «Πιστεύουμε ότι η σχέση μας είναι με τους ανθρώπους και όχι με τα χαρτιά και στηρίζομαστε στην εμπιστοσύνη». Οι κακοπληρωτές δεν ξεπερνούν το 1% και αυτοί καταγράφονται στις ζημιές της τράπεζας.

Τα δάνεια υπολογίζονται με την φθίνουσα μέθοδο απόσβεσης που βοηθάει περισσότερο τους δανειζόμενους να αποπληρώσουν ομαλά τα δάνεια τους. Τα επιτόκια καταθέσεων κυμαίνονται από κατώτατο 8,5% έως ανώτατο 12%. Τα επιτόκια δανεισμού της τράπεζας κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- A) 20% για δάνεια που δημιουργούν εισόδημα (επιχειρηματικά)
- B) 8% για στεγαστικά δάνεια
- Γ) 5% για σπουδαστικά δάνεια
- Δ) 0% για τους ζητιάνους

Κάθε δανειζόμενος πρέπει να ανήκει σε μια 5μελή ομάδα, η οποία παρατηρεί αν κάθε μέλος φέρεται υπεύθυνα εξοφλώντας το δάνειο. Σε περιπτώσεις επισφαλών δανείων, διενεργείται πρόβλεψη ίση με το 50% του δανείου κατά τα κλείσιμο της πρώτης λογιστικής χρήσης από την στιγμή που το δάνειο κατέστη ληξιπρόθεσμο. Κατά την διάρκεια του δεύτερου έτους από την μη έγκαιρη αποπληρωμή, διενεργείται πρόβλεψη ίση με το 100% του δανείου. Επίσης, υπάρχει ασφάλεια δανείου και ασφάλεια ζωής για τους ζητιάνους, ώστε σε περίπτωση θανάτου να αποπληρωθεί το δάνειο μέσω ασφαλιστικών προγραμμάτων.

Προσφορά στην Εκπαίδευση

Τεράστια είναι επίσης η έμφαση που δίνει η τράπεζα στην εκπαίδευση. Προσκεκλημένος του Forum 2007, το οποίο διοργάνωσαν η Ελληνική Εταιρεία Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) και το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για το Ποιοτικό Μάνατζμεντ (EFQM), είπε: «Πιστεύουμε ότι το επιχειρείν, σήμερα όσο ποτέ άλλοτε, είναι συνδεδεμένο με τη γνώση. Γι' αυτό, φροντίζουμε τα παιδιά των δανειοληπτών μας να μορφώνονται. Σλόγκαν μας είναι ‘Μόρφωση πρώτα, εργασία μετά’». Ενθαρρύνουμε τις μητέρες να στέλνουν τα παιδιά τους στα σχολεία, ενώ η τράπεζα προσφέρει κάθε χρόνο 30.000 υποτροφίες. Από τους υπότροφους αυτούς, εξάλλου, έχουν αναδειχθεί και οι 26.000 εργαζόμενοι στην τράπεζά μας, οι οποίοι έχουν καθήκον να επισκέπτονται καθημερινά τους φτωχούς στα χωριά και να τους συμβουλεύουν. Αντί οι πελάτες να έρχονται σε εμάς, πηγαίνουμε εμείς σε αυτούς και τους προσεγγίζουμε με την καρδιά και όχι με ψυχρή τραπεζική λογική», είπε ο δρ. Μ. Yunus.

Επεσήμανε ότι, από τους νέους και τα παιδιά που έχουν φοιτήσει με δαπάνες της τράπεζας, οι 20.000 έχουν πάρει εκπαιδευτικά δάνεια και σήμερα σπουδάζουν ιατρική, μηχανική και διοίκηση επιχειρήσεων.

«Δημιουργούμε μια νέα γενιά εντελώς, η οποία θα διαθέτει όλα τα εφόδια για να βοηθήσει χιλιάδες οικογένειες να ξεφύγουν από την φτώχεια και όχι μόνον.

Θέλουμε κυριολεκτικά να σπάσουμε την αλυσίδα της φτώχειας και αυτό μπορούμε να το καταφέρουμε αν πείσουμε τον κάθε φτωχό ότι μπορεί να βγει από το κελί του και να γίνει δημιουργός. Οι φτωχοί δεν χρειάζονται ελεημοσύνη, διότι αυτή διαιωνίζει τη φτώχεια. Χρειάζονται τα μέσα για να δημιουργήσουν και να αναπτύξουν τα αμέτρητα προσόντα που διαθέτει ο άνθρωπος. Υπό αυτήν την έννοια, κάνουμε το παν για να ωθήσουμε τους ζητιάνους να γίνουν επιχειρηματίες. Αντί να ζητιανεύουν, ας μάθουν να πωλούν μικροπράγματα στην αρχή. Για να πετύχουν αυτόν τον στόχο, τους προσφέρουμε δάνεια 12 δολαρίων και εφαρμόζουμε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης στο οποίο συμμετέχουν 85.000 ζητιάνοι. Ήδη, οι 6.000 από αυτούς σταμάτησαν να ζητιανεύουν και ασχολούνται με αυτό που αποκαλώ μικροεπιχειρείν. Η εξέλιξη αυτή μού προκαλεί μεγάλη αισιοδοξία. Είναι η έμπρακτη απόδειξη ότι, για να ξεφύγει ο άνθρωπος από την ένδεια και την πείνα, πρέπει να βοηθηθεί να πάρει τον εαυτό του στα χέρια του και να αναδείξει όλες τις δημιουργικές του δυνατότητες», είπε ο δρ. Muhammad Yunus.

Προσφορά στην Κοινωνία

Από θεσμικής πλευράς, κατά την άποψή του, η οικονομική ελευθερία πρέπει να γίνει και κοινωνική ελευθερία. «Πρέπει να δημιουργήσουμε κοινωνικές επιχειρήσεις, κοινωνικά σχολεία και, γιατί όχι, και κοινωνικά χρηματιστήρια. Αν θέλουμε ειρήνη και ανθρώπινα δικαιώματα που να προστατεύονται, είναι πλέον ζωτική ανάγκη να δώσουμε άλλο περιεχόμενο στην παγκοσμιοποίηση -η οποία έχει και πολλές θετικές πλευρές που μπορούν να γίνουν κοινωνικό εφελτήριο, αρκεί να το θελήσουμε». Η Grameen δημιούργησε ήδη δύο κοινωνικές επιχειρήσεις, η μία από τις οποίες, σε συνεργασία με τη γαλλική Danone, παράγει ειδικά πολυβιταμινούχα γιαούρτια, κατάλληλα για παιδιά που πάσχουν από κακή σίτιση. Δημιούργησε επίσης στο Μπαγκλαντές και μία οφθαλμολογική κοινωνική επιχείρηση, η οποία μπορεί να χειρουργεί ετησίως έως 10.000 άτομα τα οποία

πάσχουν από καταρράκτη. Πρόθεσή του είναι αυτό το μοντέλο της κοινωνικής επιχείρησης, τα οποία μπορεί άνετα να χρηματοδοτείται από χορηγίες, να αποκτήσει πολυεθνικό χαρακτήρα και να γίνει βασικό εργαλείο καταπολέμησης της φτώχειας, μέσα από μια νέα αντίληψη για τον άνθρωπο και το επιχειρείν.

Ο καθηγητής Γιουνούς είναι σήμερα μια εξέχουσα διεθνής προσωπικότητα, το έργο του έχει αναγνωρισθεί από τα Ηνωμένα Έθνη και άλλους διεθνείς οργανισμούς ενώ έχει τιμηθεί με πολλά διεθνή βραβεία και το όνομά του φιγουράρει κάθε τόσο στον κατάλογο με τους υποψηφίους για το Νομπέλ Οικονομίας.

Φυσικά ένα μοντέλο που στηρίζεται στη χειραφέτηση των ανθρώπων, και δη των γυναικών, μπορεί να έχει προκαλέσει παγκόσμιο θαυμασμό και να έφερε το νομπέλ Ειρήνης 2006 αλλά του έχει δημιουργήσει και αρκετούς εχθρούς, όπως παραδέχεται ο ίδιος. Οι θρησκευόμενοι θεώρησαν αντισλαμικό να δανείζονται και να στήνουν μικροεπιχειρήσεις οι γυναίκες, οι αριστεροί ότι φέρνει τον αμερικανικό καπιταλισμό και απομακρύνει την επανάσταση, οι δεξιοί ότι είναι κομμουνιστής και ξεσηκώνει τον κόσμο, οι πανεπιστημιακοί οικονομολόγοι ότι είναι αντιαναπτυξιακός και πάει λέγοντας.

«Διάσημο» στη Δύση τον έκανε ο Μπιλ Κλίντον καθώς ήθελε να αντιγράψει το μοντέλο για την πολιτεία του Αρκάνσας, όταν ήταν εκεί κυβερνήτης πριν από το 1992. Η σημερινή κρίση των subprime δείχνει ότι ίσως τελικά δεν ήταν κακή ιδέα.

Η φτώχεια αντιμετωπίζεται με το επιχειρείν

Ο αποκαλούμενος «τραπεζίτης των πτωχών» τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης το 2006, μαζί με την τράπεζα Grameen Bank, που ίδρυσε ο ίδιος, για «τις προσπάθειές τους να δημιουργήσουν οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη από τα κάτω».

Πιστεύει και αποδεικνύει εμπράκτως ότι η φτώχεια καταπολεμάται με την στήριξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας. Υποστηρίζει πώς η έξοδος από τη φτώχεια

και η ανάπτυξη των φτωχών δεν είναι θέμα ούτε ελεημοσύνης, ούτε όλων αυτών των δικτατόρων που έχουν αναλάβει εργολαβικά την προστασία των λαών του αναπτυσσόμενου κόσμου. Το θέμα έγκειται στο πώς οι φτωχοί μπορούν να μάθουν να επιχειρούν και να αυτενεργούν, ώστε να ξεφύγουν από τον φαύλο κύκλο της φτώχειας. Είναι υπέρ της ενδυναμώσεως της ελεύθερης οικονομίας, αλλά υπό άλλους όρους και πέρα από τις σημερινές μονοδιάστατες οριοθετήσεις. Οι επιχειρήσεις και οι επιχειρηματίες δεν πρέπει να λειτουργούν μόνον με στόχο την μεγιστοποίηση των κερδών τους. Αν η τελευταία αποτελεί στόχο, τότε θα πρέπει να συνοδεύεται και από κοινωνικό περιεχόμενο: αυτό της προσφοράς για το καλό του ανθρώπου και του κόσμου μέσα στον οποίον ζούμε.

Το Τραπεζικό Σύστημα της Αγγλίας

Εισαγωγή

Η Τράπεζα της Αγγλίας ήταν η πρώτη εθνική τράπεζα του κόσμου και, μαζί με τις εμπορικές τράπεζες που ιδρύθηκαν κατά τον 18ο και 19ο αιώνα, αποτελούσε έναν από τους παράγοντες που προσδιόριζαν την ταυτότητα του έθνους. Ιδρύθηκε το 1694 ως υπεύθυνη τράπεζα διαχείρισης του δημόσιου χρέους και ως δανείστρια τράπεζα της κυβέρνησης, παρέχοντας δάνειο 1.200.000 στερλινών.

Σκοπός ίδρυσης της ήταν η εξυπηρέτηση του εμπορίου, η μείωση των επιτοκίων, και η έκδοση χρήματος. Με τη δημιουργία της Τράπεζας της Αγγλίας το κράτος πλημμύρισε από χρήματα. Οι τιμές σε ολόκληρη τη χώρα διπλασιάστηκαν.

Παρέχονταν μαζικά χρηματοδοτήσεις. Το 1698, μόλις τέσσερα χρόνια αργότερα, το κυβερνητικό χρέος αυξήθηκε από το αρχικό ποσό του 1.200.000 στερλινών σε 16.000.000 στερλίνες. Το χρέος ήταν ασφαλισμένο με τους άμεσους φόρους που πλήρωνε ο Βρετανικός Λαός.

Σταδιακά η Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας, διαχειριζόταν και το εθνικό νόμισμα, ενώ παρείχε δάνεια στη κυβέρνηση σε περιόδους πολέμου αλλά και ειρήνης.

Ιστορική Αναδρομή

Ο βασιλιάς Ερρίκος ο Α', γιος του Γουλιέλμου του Κατακτητή, αναρριχήθηκε στον Αγγλικό θρόνο το 1100 μ.Χ. Εκείνη την εποχή, αρκετό καιρό πριν την εισαγωγή της τυπογραφίας, οι φόροι συνήθως πληρώνονταν σε είδος -π.χ. προϊόντα - σύμφωνα με την παραγωγική δυνατότητα της γης υπό τη φροντίδα του δουλοπάροικου ή του μικρότερου σε βαθμό ευγενή. . Για να καταμετρήσουν την παραγωγή οι Μεσαιωνικοί δημόσιοι υπάλληλοι, χάραζαν εγκοπές σε ράβδους (tallies: από το λατινικό talea που σημαίνει κλαδί ή πάσσαλος).

Για να αποφευχθούν αλλαγές ή παραποιήσεις, οι ράβδοι χωρίζονταν στη μέση κατά μήκος τους αφήνοντας το ένα μέρος της εγκοπής στο ένα μέρος και το υπόλοιπο στο άλλο - η μισή ράβδος παραδινόταν στον φορολογούμενο και μπορούσε να συγκριθεί για την ακρίβεια της συναλλαγής με την ένωση των δύο μερών. Ο Ερρίκος υιοθέτησε αυτή τη μέθοδο για την τήρηση των φορολογικών αρχείων στην Αγγλία.

Ως απόδειξη της πληρωμής, δινόταν στον φορολογούμενο μια συμπληρωματική ράβδος με εγκοπή, γεγονός που αποδείκνυε την καταβολή της τμηματικής πληρωμής. Η διαδικασία ολοκληρωνόταν με το υπόλοιπο της ράβδου, η οποία κρατείτο σαν αρχείο.

Το επόμενο βήμα ήταν η κατασκευή ράβδων από την κυβέρνηση ως προκαταβολή φόρων προς πληρωμή με σκοπό τη συγκέντρωση χρηματικών πόρων για επείγουσες ανάγκες ή οικονομικές δυσκολίες. Οι αποδέκτες των ράβδων τις αποδέχονταν έναντι αγαθών που θα πωλούνταν με κέρδος ή για νομίσματα με έκπτωση. Ή μπορούσαν να τις χρησιμοποιήσουν αργότερα, το Πάσχα ή των Ταξιαρχών, για πληρωμή των φόρων. Μ' αυτό τον τρόπο, οι ράβδοι απέκτησαν παρόμοιες λειτουργίες μ' αυτές του νομίσματος: Χρησιμοποιούνταν αντί χρημάτων για την πληρωμή των φόρων.

Μετά το 1694, η κυβέρνηση εξέδιδε "χάρτινα συμπληρώματα" ως γραπτή επιβεβαίωση του χρέους της, του κυβερνητικού δανεισμού, με την προοπτική της συγκέντρωσης μελλοντικών φόρων. Το χαρτί ήταν εύκολα μεταβιβάσιμο κάτι που έκανε τα "χάρτινα συμπληρώματα" ακριβές ισοδύναμο του χάρτινου τραπεζογραμματίου-νομίσματος που εξέδωσε για πρώτη φορά η Τράπεζα της Αγγλίας το 1694 (Bank of England, BoE). Γύρω στο 1697, τα "συμπληρώματα" και τα τραπεζογραμμάτια κυκλοφορούσαν ελεύθερα ως ανταλλάξιμες και εναλλακτικές μορφές χρήματος. Οι ξύλινοι συμπληρωματικοί ράβδοι συνέχισαν να βρίσκονται σε χρήση μέχρι το 1826. Μια συγκεκριμένη συμπληρωματική ράβδος είχε ανεκτίμητη αξία. Αντιπροσώπευε το ποσό των 25.000 λιρών. Ένας από τους ιδρυτικούς μετόχους της BoE αγόρασε τις μετοχές του με μια τέτοια ράβδο.

Δηλαδή αγόρασε το μερίδιο του σε μια από τις πλουσιότερες και ισχυρότερες επιχειρήσεις του κόσμου με ένα κομμάτι ξύλο.

Κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, διατηρούσε επαρκείς ποσότητες χρυσού ώστε να αντιμετωπίσει πιθανές αναλήψεις των καταθετών. Μετά τον πόλεμο του 1797 μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας, τα συναλλαγματικά αποθέματα σε χρυσό εξαντλήθηκαν και η κυβέρνηση απαγόρευσε στις τράπεζες να πληρώνουν σε χρυσό τα χαρτονομίσματα. Η απαγόρευση αυτή ίσχυσε μέχρι το 1821. Με πράξη του 1844 (γνωστή ως 1844 Bank Charter Act) συνδέθηκε η έκδοση τραπεζογραμματίων με τα αποθέματα σε χρυσό της Τράπεζας της Αγγλίας.

Κρατικοποίηση

Το 1946, η Τράπεζα της Αγγλίας κρατικοποιήθηκε, και το 1997 ανάκτησε την ανεξαρτησία της στον καθορισμό των επιτοκίων, ώστε να υποβοηθάει τη κυβέρνηση στο στόχο της για το επιθυμητό ύψος πληθωρισμού. Η Τράπεζα της Αγγλίας σήμερα, διασφαλίζει την καλή κατάσταση του τραπεζικού συστήματος της χώρας και λειτουργεί ως δανειστής εκτάκτου ανάγκης. Μάλιστα παίρνει μέτρα εναντίον της παγκόσμιας πιστωτικής κρίσης, επιχειρώντας να μειώσει τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια.. Για αυτό το λόγο, μέσα στο 2008 θα διαθέσει 10 δισ. στερλίνες (21 δισ. δολάρια) σε βραχυπρόθεσμα δάνεια με το τρέχον επιτόκιο, 5,75%, και θα έχουν διάρκεια πέντε εβδομάδων, όπως ανακοίνωσε στις 29/11/2007 ο επικεφαλής της τράπεζας της Αγγλίας, Μέρβιν Κινγκ. Στόχος η ενίσχυση των εμπορικών τραπεζών.

Οργάνωση

Τον Ιούνιο του 1998, η Τράπεζα της οργανώθηκε σε τρεις κυρίες λειτουργικές περιοχές:

- Τμήμα Νομισματική ανάλυσης
- Τμήμα Λειτουργίας της αγοράς

- Τμήμα Χρηματοοικονομικής σταθερότητας

Το Τμήμα Νομισματικής Ανάλυσης παρέχει οικονομικές αναλύσεις που θα βοηθήσουν τη τράπεζα στη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή των κατάλληλων νομισματικών μέτρων.

Το Τμήμα Λειτουργίας της Αγοράς, ασχολείται με τις συναλλαγές σε στερλίνες στην αγορά χρήματος και διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της τράπεζας και τα συναλλαγματικά αποθέματα της κυβέρνησης.

Το Τμήμα Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας έχει την κυρία ευθύνη και αρμοδιότητα για την διατήρηση της σταθερότητας του χρηματοοικονομικού συστήματος.

Το Τραπεζικό σύστημα της Γερμανίας

Εισαγωγή

Οι τραπεζικές εργασίες είναι ένας από τους δυναμικότερους τομείς οικονομίας στη Γερμανία στις πρόσφατες δεκαετίες. Ο τραπεζικός τομέας, απασχολεί τώρα περίπου 700.000 εργαζόμενους, περίπου 1,8% του συνολικού αριθμού από τα απασχολούμενα άτομα στη χώρα συνολικά.

Ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό γνώρισμα των γερμανικών τραπεζών είναι ο σχετικά υψηλός αριθμός τους και το πυκνό δίκτυο κλάδων τους. Υπάρχουν περίπου 2.400 τράπεζες στη Γερμανία^{9*}, που περιλαμβάνει σχεδόν 400 μικρές τράπεζες με έναν ισολογισμό λιγότερο από €100 εκατομμύρια. Οι τράπεζες στη Γερμανία έχουν πάνω από 45.000 κλάδους, κάνοντας τη Γερμανία μια χώρα με ένα από τα περισσότερο πυκνά τραπεζικά δίκτυα στον κόσμο.

Το γερμανικό τραπεζικό σύστημα εξουσιάζεται από τις καθολικές τράπεζες. Τέτοιες τράπεζες έχουν την άδεια για να συνδυάσουν τις λειτουργίες εμπορικών τραπεζών και τραπεζών επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της επιχείρησης τίτλων.

Όπως και το πυκνό δίκτυο κλάδων του, ένα άλλο χαρακτηριστικό του Γερμανικού Τραπεζικού συστήματος είναι το σχετικά μεγάλο μερίδιο αγοράς που κατέχεται από τον δημόσιο τομέα συγκρινόμενο με την κατάσταση σε άλλες χώρες. Σχεδόν το 45% της τραπεζικής αγοράς, ανήκει σε κρατικές τράπεζες.

Οι τράπεζες που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη Γερμανία μπορούν να διαιρεθούν όσον αφορά στη νομική μορφή τους, σε ιδιωτικές εμπορικές, συνεταιριστικές και δημόσιου τομέα τράπεζες. Από την άποψη των δραστηριοτήτων τους, σε καθολικές (universal) και εξειδικευμένες (specialist)

⁹ Banking in Germany, The association of German Banks

τράπεζες, που ασχολούνται με στεγαστικά δάνεια, εκκαθάριση χρεογράφων, ναυτιλιακά δάνεια και επενδυτικές υπηρεσίες.

Ιδιωτικές καθολικές τράπεζες

Αυτές μπορούν να διαιρεθούν σε μεγάλες τράπεζες, περιφερειακές τράπεζες και άλλες εμπορικές τράπεζες, ιδιωτικές τράπεζες και κλάδοι ξένων Τραπεζών.

- **Μεγάλες Τράπεζες**

Οι Deutsche Bank, Dresdner Bank, HypoVereinsbank, Commerzbank και Postbank χαρακτηρίζονται από τον όρο "μεγάλη τράπεζα". Οι μεγάλες τράπεζες είναι χαρακτηριστικές "μιας στάσης" (one stop) ομάδες οικονομικών υπηρεσιών. Είναι κύριοι των υποκαταστημάτων που προσφέρουν τις βασικές τραπεζικές υπηρεσίες, ασφάλεια, εγγώρια δάνεια και επενδυτικά προϊόντα. Παρέχουν τις υπηρεσίες μέσω ενός, σε εθνικό επίπεδο, δίκτυο κλάδων.

- **Περιφερειακές Τράπεζες**

Οι περιφερειακές τράπεζες (και άλλες εμπορικές τράπεζες) κυρίως προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε συγκεκριμένες περιοχές. Σήμερα, αυτό γίνεται μόνο σε μια περιορισμένη έκταση. Σε πολλές περιπτώσεις, λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο. Οι περιφερειακές τράπεζες προσφέρουν μια πολύ εξειδικευμένη (allinclusive) σειρά οικονομικών υπηρεσιών.

- **Ειδικές τράπεζες**

Οι ειδικές τράπεζες διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη γερμανική οικονομία. Σε αντίθεση με τις καθολικές τράπεζες, οι ειδικές τράπεζες παρέχουν μόνο συγκεκριμένες τραπεζικές υπηρεσίες. Περιλαμβάνουν τις τράπεζες υποθηκών, τράπεζες επενδύσεων και άλλες τράπεζες με ειδικές λειτουργίες. οι

ειδικές τράπεζες είναι συμβεβλημένες συχνά με τις καθολικές τράπεζες κατευθείαν μέσω μετοχών ή συμβατικών δεσμών.

Δεν υπάρχει πλέον οποιοδήποτε πραγματικός διαχωρισμός των δραστηριοτήτων μεταξύ ιδιωτικών, συνεταιριστικών και δημόσιου τομέα τραπεζών. Αντίθετα ο ολοένα και περισσότερο άγριος ανταγωνισμός και η πίεση της επιτυχίας τους, τις οδηγούν σε παρόμοιο τρόπο λειτουργίας.

Οι ιδιωτικές τράπεζες στη Γερμανία έχουν μια μακροχρόνια παράδοση. Μερικές από αυτές τις τράπεζες ιδρύθηκαν πάνω από 200 έτη πριν και είναι τώρα μεταξύ των μεγαλύτερων ιδιωτικών τραπεζών στην Ευρώπη.

Ο αριθμός ξένων τραπεζών στη Γερμανία έχει αυξηθεί αισθητά κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών λόγω της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης από τις επιχειρησιακές δραστηριότητες. Τροφοδοτούν πρώτιστα επιχειρήσεις από την χώρα τους.

Εποπτεία

Η πρώτη πράξη για την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος, ήταν η τραπεζική πράξη της 10ης Ιουλίου 1961, που αντικατέστησε την τραπεζική πράξη του 1934. Η εφαρμογή της γενικής εποπτείας των τραπεζών πραγματοποιήθηκε αρχικά μετά την τραπεζική κρίση του 1931, που οδήγησε σε σοβαρά προβλήματα την Danatbank. Η πρώτη αξιόλογη τροποποίηση της τραπεζικής πράξης, με την οποία επιδιώχθηκε η διόρθωση των αδυναμιών του τραπεζικού συστήματος μετά την κατάρρευση της Bankhaus I.D.Herstatt στις 26 Ιουνίου 1974, επήλθε το 1976.

Το 1985, αναθεωρήθηκε το πλαίσιο ενοποίησης των τραπεζικών ομίλων, με στόχο την βελτίωση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και του δείκτη μεγάλης κλίμακας πιστώσεων. Σήμερα, γίνεται προσπάθεια για μείωση των κρατικών τραπεζών και προσανατολισμός του συστήματος στην κερδοφορία. Η φορολογική μεταρρύθμιση που ξεκίνησε το 2000, καθόριζε ελάχιστο φορολογικό συντελεστή εισοδήματος

15% και μέγιστο 42%, ενώ η φορολογία κερδών των επιχειρήσεων μειώθηκε σε 25%.

Το Τραπεζικό Σύστημα της Γαλλίας

Εισαγωγή

Η πρώτη τράπεζα που ιδρύθηκε ήταν η Banque de France, μετά το τέλος της Γαλλικής επανάστασης, και ακολούθησαν η Credit Lyonnais και η Societs Gendrale που ιδρύθηκαν τα έτη 1863 -1864.

Σκοπός ήταν η παροχή δανείων, για την ενίσχυση της βιομηχανίας. Το 1882, έγινε μεταστροφή προς τον βραχυπρόθεσμο δανεισμό λόγω των επικίνδυνων επενδύσεων που έκαναν οι δανειολήπτες. Το 1917 δημιουργήθηκε μια επιτροπή σύνταξης νόμων που θα διευκόλυνε την σύσταση και δημιουργία λαϊκών τραπεζών.

Μετά τον Α παγκόσμιο πόλεμο, εμφανίστηκε το φαινόμενο των μαζικών αναλήψεων καταθέσεων, γεγονός που δημιούργησε προβλήματα ρευστότητας στις τράπεζες. Η μεγάλη ύφεση του 1929 -1930, οδήγησε σε χρεοκοπίες τραπεζών λόγω μαζικών αναλήψεων καταθέσεων και αδυναμία εξόφλησης βιομηχανικών δανείων που εκταμιεύθηκαν τη δεκαετία του 1920. Ως αποτέλεσμα, το 1945 η κυβέρνηση του στρατηγικού De Gaulle εθνικοποίησε την Banque de France και τις τέσσερις μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες, Credit Lyonnais, Societe Generate, Comptoir National d' Escompte de Paris και Banque Nationale pour le Commerce et Γ Industrie.

Το 1966 -1967 με τους νόμους του Michel Debre, δεν υπήρχε πλέον οποιοσδήποτε πραγματικός διαχωρισμός των δραστηριοτήτων μεταξύ επενδυτικών τραπεζών και καταθετικών τραπεζών.

Η μεγάλη αλλαγή στο Γαλλικό Τραπεζικό Σύστημα πραγματοποιήθηκε με την Τραπεζική Πράξη του 1984, σύμφωνα με την οποία όλες οι τράπεζες τέθηκαν στο ίδιο κανονιστικό πλαίσιο. Ως πιστωτικό ίδρυμα καθορίστηκε εκείνο το οποίο εμπλέκεται σε μια τουλάχιστον από τις πιο κάτω δραστηριότητες:

A) Συγκέντρωση καταθέσεων από το κοινό,

B) Παροχή πιστώσεων

Γ) Έκδοση μέσων πληρωμών (π.χ. πιστωτικές κάρτες, ταξιδιωτικές επιταγές κτλ).

Ο κύριος νόμος που διέπει χα πιστωτικά ιδρύματα και τις επενδυτικές εταιρίες είναι η Τραπεζική Πράξη του Ιανουαρίου 1984, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο της 16ης Ιουλίου 1992 με τον οποίο εφαρμόστηκε η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 89/646 της 15ης Δεκεμβρίου 1989. Με το νόμο της 2ης Ιουλίου 1996 εφαρμόστηκε η Οδηγία για τις επενδυτικές υπηρεσίες 93/22 της 16ης Μαΐου 1993.

Ο τραπεζικός κλάδος της Γαλλίας αποτελείται από έξι τύπους πιστωτικών ιδρυμάτων:

- Εμπορικές τράπεζες
- Χρηματοοικονομικές εταιρίες
- Συνεταιριστικές τράπεζες,
- Αποταμιευτικές τράπεζες,
- Δημοτικές τράπεζες,
- Εξειδικευμένοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί.

Οι περιφερειακές τράπεζες αποτελούν συνεταιριστικά και αυτόνομα τραπεζικά ιδρύματα και παρέχουν μία πλήρη γκάμα προϊόντων και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε πελάτες λιανικής, αγρότες, επαγγελματίες, αλλά και σε επιχειρήσεις και οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι Εποπτικές αρχές του Γαλλικού τραπεζικού συστήματος είναι:

- Comite de Reglementation Bancaire et Financiere: Καθορίζει τους κανονισμούς που διέπουν τα πιστωτικά ιδρύματα.
- Comite des Etablissements de Credit et des Entreprises d' Investissement: Χορηγεί άδειες σε πιστωτικά ιδρύματα και επενδυτικές εταιρίες.
- Commission Bancaire: Εποπτεύει την χρηματοοικονομική θέση των

πιστωτικών ιδρυμάτων και εξετάζει το βαθμό συμμόρφωσής τους στο κανονιστικό πλαίσιο.

- **Autorite des Marches Financiers:** Η Αρχή της Χρηματοοικονομικής Αγοράς συνδυάζει τις τρεις πιο πάνω αρμοδιότητες για επενδυτικές υπηρεσίες.
- **Conseil National du Credit et du Titre:** Εξετάζει τις συνθήκες λειτουργίας του τραπεζικού και χρηματοοικονομικού συστήματος και ειδικότερα τις σχέσεις με τους πελάτες και τη διοίκηση και διαχείριση των μέσων πληρωμών.

Όμιλος Credit Agricole¹⁰

Ο όμιλος της Credit Agricole, πλαισιωμένος από τις περιφερειακές τράπεζες, το δίκτυο LCL, τις τράπεζες λιανικής διεθνώς και τις εξειδικευμένες θυγατρικές του εταιρείες δραστηριοποιείται σε όλους τους τραπεζικούς και οικονομικούς τομείς. Η Crédit Agricole κατέχει την 4η θέση στον κόσμο σε επίπεδο ιδίων κεφαλαίων.

Οι 2.573 τοπικές τράπεζες στη Γαλλία αποτελούν τη βάση για την αμοιβαία συνεργασία που επιδιώκεται σε επίπεδο Ομίλου και συμβάλλουν αποφασιστικά τόσο στην επίτευξη μίας έντονης παρουσίας σε τοπικό επίπεδο όσο και στην προσέγγιση των πελατών.

Απόδειξη της τάσης της Crédit Agricole για άνοιγμα στην αγορά με παράλληλη διατήρηση του χαρακτηριστικού της αμοιβαίας συνεργασίας αποτελεί το γεγονός ότι το 54,7% των μετοχών της εισηγμένης στο χρηματιστήριο από το Δεκέμβριο του 2001 Crédit Agricole S.A. ανήκει στις περιφερειακές τράπεζες και το 45,3% στο κοινό.

- **Τράπεζες Λιανικής**

31 εκατομμύρια πελάτες, 11.000 καταστήματα και παρουσία σε 3 εγχώριες αγορές (Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα).

- **Περιφερειακές τράπεζες της Crédit Agricole**

20 εκατομμύρια πελάτες

¹⁰ Εμπορική Τράπεζα Ελλάδας – Official Site

39 Περιφερειακές τράπεζες (Στις 15 Μαΐου 2007)

7.160 Καταστήματα και 7.500 σημεία συναλλαγής /ATM

1η τράπεζα λιανικής στη Γαλλία που ελέγχει το 24% των καταθέσεων των νοικοκυριών και το 22% των δανείων.

LCL

Η LCL αποτελεί τη μοναδική τράπεζα της Γαλλίας που διαθέτει εθνικό δίκτυο αποκλειστικά αφιερωμένο σε δραστηριότητες λιανικής τραπεζικής τόσο για ιδιώτες και επαγγελματίες όσο και για επιχειρήσεις.

6 εκατομμύρια πελάτες

1.970 καταστήματα, εκ των οποίων το 50% σε πόλεις με περισσότερους από 200.000 κατοίκους .

Calyon

Η Calyon, με 13.000 συνεργάτες σε 55 χώρες, ειδικεύεται τόσο στις κεφαλαιαγορές και την επενδυτική τραπεζική όσο και στην επιχειρηματική τραπεζική. Έχει 5,5 δισεκατομμύρια ευρώ καθαρού τραπεζικού προϊόντος και βρίσκεται ανάμεσα στις 3 πρώτες γαλλικές και στις 10 ευρωπαϊκές τράπεζες επενδυτικής και επιχειρηματικής τραπεζικής. Κατέχει την 1η θέση στη χρηματοδότηση προγραμμάτων και έχει παρουσία σε περισσότερες από 70 χώρες.

Το διεθνές της δίκτυο, σε διάφορους τομείς της τραπεζικής και των χρηματοοικονομικών, επιτρέπει στην τράπεζα να εξυπηρετεί τους μεγάλους της πελάτες ανά τον κόσμο και να σημειώνει αξιοσημείωτες επιδόσεις:

Το Τραπεζικό Σύστημα της Ιταλίας

Εισαγωγή

Το 14^ο αιώνα στην πρωτοπόρο Φλωρεντία της Ιταλίας, που άνθιζε λόγω της εμπορικής κίνησης στα μεγάλα λιμάνια, γεννήθηκε εκ νέου η έννοια της τράπεζας (η πρώτη μορφή ήταν την εποχή των Ναϊτών Ιπποτών που "εφεύραν" τον τόκο). Ως αποτέλεσμα δημιουργήθηκε η πρώτη Τράπεζα η οποία σήμερα, 7 αιώνες μετά, λειτουργεί και αναπτύσσεται διαρκώς με 1.900 υποκαταστήματα σε όλη την Ιταλία.

Η Banca Monte dei Paschi di Siena ιδρύεται το 1472^{11*} και δεν είναι τίποτε περισσότερο από ένα "εξελεγμένο" ενεχυροδανειστήριο που εξυπηρετεί τους κατοίκους της πόλης Siena που βρίσκεται στην Τοσκάνη.

Σήμερα η Banca Monte dei Paschi di Siena είναι η 7^η μεγαλύτερη τράπεζα στην Ιταλία η οποία διαρκώς αναπτύσσεται, δίνοντας μαθήματα ιστορίας εντός και εκτός Ιταλίας. Η χρηματιστηριακή της αξία αυξήθηκε σημαντικά την περίοδο 1991 – 1996 και αποτελεί ακόμα και σήμερα την πρώτη επιλογή (σε ποσοστό 95%) των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που θέλουν να χρηματοδοτήσουν τις δραστηριότητες τους.

Πριν από τη δεκαετία του '90, η δομή του τραπεζικού συστήματος ήταν ιδιαίτερα τεμαχισμένη και η ειδίκευση ήταν το κυρίαρχο χαρακτηριστικό γνώρισμα του τραπεζικού συστήματος. Ο όγκος των τραπεζικών επιχειρήσεων πραγματοποιούνταν από τις τράπεζες δημόσιου τομέα. Χαρακτηριζόταν από τους βαριούς ελέγχους, τα εμπόδια στην είσοδο, τους περιορισμούς σχετικά με τα προτερήματα και τα στοιχεία του παθητικού.

Όταν τέθηκε ο τραπεζικός νόμος του 1936 σε ισχύ, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες οι ρυθμιστές σκέφτηκαν ότι η αναχαίτιση του ανταγωνισμού θα βοηθούσε

¹¹ Η Αρχαιότερη Τράπεζα στο Κόσμο, Στέλιος Κράλογλου, 3/5/2007, CAPITAL.GR

ώστε να διατηρηθούν τα ποσοστά τραπεζών σε επίπεδα ευνοϊκά για την αποδοτικότητα των τραπεζών.

Η τράπεζα της Ιταλίας έχει δώσει αυξανόμενη προσοχή στις επιπτώσεις της εποπτικής δράσης της για τον ανταγωνισμό:

- Στη δεκαετία του '50 και τη δεκαετία του '60 η προτεραιότητα δόθηκε στο στόχο της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος
- Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 ο στόχος της σταθερότητας συνδέθηκε με αυτόν της υψηλότερης αποδοτικότητας, που επιτυγχάνεται με την προώθηση του ανταγωνισμού.

Ο Πρωταρχικός στόχος του τραπεζικού συστήματος της Ιταλίας είναι να καθοδηγήσει την τραπεζική αγορά προς μια ρυθμισμένη ανταγωνιστική αγορά, μέσω μιας εκτεταμένης αναθεώρησης των οργάνων της επίβλεψης:

- αντικατάσταση των εγκρίσεων
- μεταρρύθμιση των τραπεζικών νόμων
- μεγαλύτερη αυτονομία των τραπεζών
- επέκταση του γεωγραφικού πεδίου των διαδικασιών

Ο εκσυγχρονισμός των τραπεζικών εργασιών και του οικονομικού συστήματος έχει προχωρήσει γρήγορα στη δεκαετία του '90:

- τα εμπόδια μεταξύ των τομέων των διαδικασιών άρχισαν να μετατοπίζονται
- τα νέα ιδρύματα πραγματοποίησαν σχετικές δραστηριότητες με τις τράπεζες.
- ο ρόλος του δημόσιου τομέα στις τραπεζικές εργασίες επαναπροσδιορίστηκε
- η ανταγωνιστικότητα, η αποδοτικότητα και η σταθερότητα έγιναν οι βασικές έννοιες

Ο τραπεζικός νόμος του 1993 ενέκρινε την αρχή της ανταγωνιστικής ισότητας μεταξύ όλων των τραπεζών. Η αναθεώρηση της Τράπεζας της Ιταλίας σύμφωνα με την δευτεροβάθμια νομοθεσία χαμήλωσε τα εμπόδια στην είσοδο, επέτρεψε σε άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς να συμμετέχουν στις τραπεζικές εργασίες και διεύρυνε τους διαύλους διανομής των τραπεζών, προκειμένου να μειωθούν οι εδαφικές κατατμήσεις και να επεκταθούν οι επιλογές του πελάτη.

Η αύξηση της σταθερότητας και του επιπέδου ανταγωνισμού

Οι πολυάριθμοι στατιστικοί δείκτες καταδεικνύουν την αυξανόμενη ανταγωνιστικότητα της ιταλικής τραπεζικής αγοράς:

- αριθμός τραπεζών σε κάθε επαρχία
- εναλλακτικοί δίαυλοι διανομής
- Διάδοση των βραχυπρόθεσμων ποσοστών δανεισμού και κατάθεσης
- ανακατανομή των μετοχών αγοράς

Η σταθερότητα των τραπεζών και ο ανταγωνισμός μεταξύ τους είναι συμπληρωματικοί στόχοι. Και οι δύο αναφέρονται στην ενεργό και καθοριστική αποδοτικότητα που είναι η βάση της υγιούς και συνετής διαχείρισης των μεσαζόντων.

Η τράπεζα της δράσης της Ιταλίας έχει καθοδηγηθεί από τη συνειδητοποίηση αυτής της συμπληρωματικότητας: η έλλειψη ανταγωνιστικού ερεθίσματος παράγει την ανεπάρκεια και την αστάθεια

Το άρθρο 5 του τραπεζικού νόμου του 1993, που αντighεί από το άρθρο 5 του οικονομικού νόμου μεσολάβησης του 1998 κατευθύνει τις πιστωτικές αρχές για να ασκήσουν τις δυνάμεις τους με τη λιγότερη πιθανή διάδοση επάνω στην πειθαρχία αγοράς.

Από τη θέσπιση του νόμου αντιτράστ (νόμος αριθ. 287/90), η τράπεζα της Ιταλίας έχει διεξάγει 47 σε βάθος έρευνες. Μια επίσημη ενέργεια συνίσταται σε μια

λεπτομερή έρευνα στις καταστάσεις (συγχωνεύσεις, δόλιες συμφωνίες, καταχρήσεις της κυρίαρχης θέσης) που ελαττώνουν ουσιαστικά τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.

Καθορισμός αγοράς προϊόντων

Η τράπεζα της Ιταλίας, σύμφωνα με την αντιτράστ αρχή, έχει ορίσει ως σχετικά προϊόντα, τις αγορές για τα κεφάλαια (καταθέσεις θέας και χρόνου) και για την πίστωση (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες).

Άλλες σχετικές αγορές αφορούν εκείνα τα προϊόντα κοντά στον παραδοσιακό δανεισμό και δραστηριοτήτων όπως Leasing, Factoring, και διαχείριση στοιχείων ενεργητικού.

Το Τραπεζικό Σύστημα στη Κίνα

Εισαγωγή

Ο τραπεζικός κλάδος κυριαρχεί στον χρηματοοικονομικό τομέα, ενώ τέσσερις κρατικές τράπεζες κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο από πλευράς ενεργητικού. Πρόκειται για τις τράπεζες Industrial and Commercial Bank of China, Construction Bank of China, Bank of China, Agriculture Bank of China. Οι τράπεζες αυτές ιδρύθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1980, ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 άρχισαν να μεταβάλλονται σε εμπορικούς τραπεζικούς οργανισμούς, εγκαταλείποντας το ρόλο της κάλυψης του δημοσιονομικού ελλείμματος. Μετά την ισχύ του Εμπορικού Τραπεζικού Νόμου του 1995, ταξινομήθηκαν ως εμπορικές τράπεζες.

Τράπεζα της Κίνας

Μέχρι το 1979 στην Κίνα υπήρχε μόνο μια τράπεζα η «Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας». Η τράπεζα της Κίνας, είναι μια από τέσσερις κρατικές εμπορικές τράπεζες της Κίνας. Οι επιχειρήσεις της καλύπτουν τις εμπορικές τραπεζικές εργασίες, τις τραπεζικές εργασίες επένδυσης και την ασφάλεια. Τα μέλη της ομάδας περιλαμβάνουν την ασφάλεια BOC Χογκ Κονγκ, BOC διεθνές, BOCG και άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς¹². Η τράπεζα παρέχει μια περιεκτική σειρά των υψηλής ποιότητας οικονομικών υπηρεσιών στους μεμονωμένους και εταιρικούς πελάτες καθώς επίσης και τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς παγκοσμίως. Από την άποψη της σειράς ένα το κεφάλαιο, αυτό ταξινόμησε το 18^ο μεταξύ των παγκόσμιων κορυφαίων 1.000 τραπεζών από το περιοδικό τραπεζιτών το 2005.

¹² Bank of China (BOC)

Η τράπεζα συμμετέχει κυρίως στις εμπορικές τραπεζικές εργασίες, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών και λιανικών τραπεζικών εργασιών, της επιχείρησης Υπουργείου Οικονομικών και της κατάθεσης χρηματοδοτικών οργανισμών. Οι εταιρικές τραπεζικές εργασίες χτίζονται επάνω στα πιστωτικά προϊόντα, για να παρέχουν στους πελάτες τις εξατομικευμένες και καινοτόμες οικονομικές υπηρεσίες καθώς επίσης και τη χρηματοδότηση και τις οικονομικές λύσεις. Οι λιανικές τραπεζικές εργασίες εξυπηρετούν τις οικονομικές ανάγκες των μεμονωμένων πελατών της τράπεζας, που εστιάζουν στην παροχή σε τους τέτοιες υπηρεσίες όπως την κατάθεση ταμειυτηρίου, bankcard καταναλωτικής πίστης και τη διοικητική επιχείρηση πλούτου.

Η επιχείρηση Υπουργείου Οικονομικών περιλαμβάνει εσωτερικές και εμπορικές συναλλαγές και την επένδυση ξένος νομίσματος, διαχείριση κεφαλαίων, διαχείριση πλούτου, υπηρεσίες επιχειρήσεων χρέους εσωτερικών και υπερπόντιων χρηματοδοτώντας και άλλες κεφαλαίων λειτουργίας και διαχείρισης. Οι τραπεζικές εργασίες χρηματοδοτικού οργανισμού αναφέρονται στις υπηρεσίες που προσφέρονται στις τράπεζες, τις μεσιτείες τίτλων, την παγκόσμια έκταση επιχειρήσεων κεφαλαίων και ασφαλιστικών εταιρειών από το καθάρισμα, το διατραπεζικό δανεισμό στον πράκτορα και τις υπηρεσίες επιστατών. Σαν κινεζικό χρηματοδοτικό οργανισμό με μια ιστορία σχεδόν εκατό ετών, η τράπεζα είναι ευρέως γνωστή για τις συνεχείς επιχειρησιακές καινοτομίες της, που εισάγουν πολλές ολοκαίνουργιες προϊόντα και υπηρεσίες στην εγχώρια τραπεζική βιομηχανία, πληρώνοντας το σεβασμό στην ανάγκη για τη σύνεση σε διαδικασίες της. Αναγνωρίζεται ευρέως και επαινείται από τους λόρδους και τους πελάτες της στη διεθνή τακτοποίηση, το συνάλλαγμα, την εμπορική χρηματοδότηση, κ.λπ.

Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα, η τράπεζα της Κίνας διαδραμάτισε έναν σημαντικό ρόλο στην οικονομική ιστορία της Κίνας¹³. Καθιερώθηκε το 1912 σύμφωνα με την έγκριση του κ. Sun Yatsen. Στα επόμενα 37 έτη μέχρι την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας το 1949, η τράπεζα χρησίμευσε ως η κεντρική

¹³ The Banking System of the People's Republic of China, Yoon Je Cho

τράπεζα, διεθνής τράπεζα ανταλλαγής και ειδικεύτηκε την τράπεζα εξωτερικού εμπορίου διαδοχικά. Σαν στυλοβάτη της οικονομικής βιομηχανίας της χώρας, η τράπεζα της Κίνας ήταν δεσμευμένη στην εξυπηρέτηση του κοινού και την ανάπτυξη του εσωτερικού οικονομικού τομέα. Κατά τη διάρκεια αυτών των πτητικών ετών, η τράπεζα προσπάθησε να επεκτείνει την παρουσία της στην αγορά από τη συνετή λειτουργία και την επιθετική μεταρρύθμιση, που οδηγούν την αγορά σε πολλούς τομείς των διαδικασιών της για μια μεγάλη περίοδο. Διακλαδωμένη έξω στην υπερπόντια αγορά, η τράπεζα άνοιξε ένα λαμπρό κεφάλαιο στη σύγχρονη και σύγχρονη τραπεζική ιστορία της Κίνας.

Το 1949, η τράπεζα της Κίνας έγινε η κράτος-οριζόμενη εξειδικευμένη τράπεζα συναλλάγματος και ουσιαστικά στην ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου και της εθνικής οικονομίας. Το 1994 και μετά από την περιχαράκωση της μεταρρύθμισης του οικονομικού τομέα, η τράπεζα της Κίνας μετατράπηκε σε μια πλήρως κρατική εμπορική τράπεζα. Μαζί με τις άλλες τρεις πλήρως κρατικές εμπορικές τράπεζες, αποτέλεσε τους στυλοβάτες της οικονομικής βιομηχανίας της χώρας.

Το 2003, ονομάστηκε από το κρατικό Συμβούλιο ως μια από τις πειραματικές τράπεζες για joint-stock, τη μεταρρύθμιση των πλήρως κρατικών εμπορικών τραπεζών. Προκειμένου να αναπτυχθεί σε μια διεθνώς ανταγωνιστική διοικητική μεταρρύθμιση σύγχρονη joint-stock εμπορική τράπεζα με τον άφθονο κύριο, αυστηρό εσωτερικό έλεγχο, τις ασφαλείς διαδικασίες, και την υγιείς υπηρεσία και την απόδοση, η τράπεζα της Κίνας βελτίωσε περαιτέρω τον εταιρικό μηχανισμό διακυβέρνησης, την ενισχυμένο διαχείριση κινδύνου και τον εσωτερικό έλεγχο, τις ενσωματωμένες διοικητικές διαδικασίες και τις επιχειρησιακές διαδικασίες, την προαχθείσα του ανθρώπινου δυναμικού, την επιταχυνόμενη καινοτομία προϊόντων και υπηρεσιών, και ώθησε σταθερά μπροστά joint-stock τη μεταρρύθμιση.

Στις 26 Αυγούστου 2004, η τράπεζα της Κίνας που περιορίστηκε, ενσωματώθηκε τυπικά στο Πεκίνο ως ελεγχόμενη από το κράτος κοινή εμπορική τράπεζα αποθεμάτων, που γυρίζει ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία της και που επισημαίνει

ένα τεράστιο βήμα προς τα εμπρός να γίνει μια σύγχρονη κοινή εμπορική τράπεζα αποθεμάτων με τις ορθές εταιρικές πρακτικές διακυβέρνησης.

Η τράπεζα της Κίνας είναι η διεθνοποιημένη εμπορική τράπεζα στην Κίνα. Ο κλάδος BOC Λονδίνο, ο πρώτος υπερπόντιος κλάδος των κινεζικών τραπεζών, καθιερώθηκε το 1929. Από έπειτα επάνω, η τράπεζα άνοιξε διαδοχικά τους κλάδους στα σφαιρικά οικονομικά κέντρα, και έχει ενισχύσει το δίκτυό της σε 27 χώρες και περιοχές. Αυτήν την περίοδο, είχε πάνω από 10000 εσωτερικές διαδικασίες και πάνω από 600 υπερπόντιες διαδικασίες. Το 1994 και το 1995, η τράπεζα της Κίνας έγινε η σημείωση που εκδίδει την τράπεζα στο Χογκ Κονγκ και το Μακάο αντίστοιχα. Ήταν το πρώτο μεταξύ των κινεζικών τραπεζών για να στρατολογήσει τους διεθνείς εμπειρογνώμονες και για να εισαγάγει τις σύγχρονες έννοιες επιχειρησιακής διαχείρισης σε λειτουργία του με σκοπό να γίνει μια διεθνής τράπεζα premiere.

Στις 14 Ιουλίου 2004, η τράπεζα της Κίνας έγινε ο μόνος τραπεζικός συνεργάτης του Πεκίνου 2008 ολυμπιακοί αγώνες. Η τράπεζα θα προσφέρει αποδοτικός και ποιότητα τις οικονομικές υπηρεσίες στους στην εγχώρια αγορά και ξένους πελάτες. Θα προαγάγει τα ολυμπιακά πνεύματα και θα συμβάλει στην επιτυχία αυτής της θαυμάσιας αθλητικής εκδήλωσης, με αυτόν τον τρόπο βελτιώνοντας την εταιρική εικόνα του και την αξία του στην κοινότητα.

Η τράπεζα της Κίνας έχει λάβει την ευρεία αναγνώριση από τους λόρδους, τους πελάτες και τα επιτακτικά μέσα της για την πίστωση και την απόδοση που επέτυχε στο παρελθόν. Έχει απονεμηθεί τη "καλύτερη τράπεζα στην Κίνα" και τη "καλύτερη εσωτερική τράπεζα στην Κίνα" από Euromoney για οκτώ φορές έχει περιληφθούν στην τύχη σφαιρικά 500 για 16 διαδοχικά έτη επιπλέον, απονεμήθηκε τη "καλύτερη εσωτερική τράπεζα στην Κίνα" από το προτέρημα, που απονεμήθηκε τη "καλύτερη τράπεζα εμπορικής χρηματοδότησης στην Κίνα" και τη "καλύτερη τράπεζα συναλλάγματος στην Κίνα" από τη σφαιρική χρηματοδότηση, και απένειμε "στις κορυφαίες 10 επιχειρήσεις υπηρεσιών προϊόντων στην Κίνα" την κατά πολύ ανατολική οικονομική αναθεώρηση δεδομένου ότι BOC Χογκ Κονγκ

αναδομήθηκε και απαριθμήθηκε στο χρηματιστήριο του Χογκ Κονγκ, είναι το winn ER πολλών σημαντικών βραβείων, συμπεριλαμβανομένου του "καλύτερου βραβείου σχέσης επενδυτών IPO" που εκδίδονται από το περιοδικό σχέσεων επενδυτών και τις "καλύτερες συναλλαγές" και του "καλύτερου βραβείου ιδιωτικοποίησης" που εκδίδεται από την ασιατική χρηματοδότηση.

Στον προηγούμενο αιώνα, η τράπεζα της Κίνας στηρίχθηκε βαθειά από τους πελάτες χάρη στην υγιή λειτουργία, την ισχυρή ικανότητα, τα προηγμένα προϊόντα και την πλούσια εμπειρία της. Έχει ενισχύσει ένα θαυμάσιο εμπορικό σήμα και έχει καθιερώσει μια μακροπρόθεσμη σταθερή συνεταιριστική σχέση με τους πελάτες του. Πελάτης-κεντροθεμένος και απευθυνόμενος στην αγορά, η τράπεζα της Κίνας θα βελτιώσει την εταιρική διακυβέρνηση στην αναζήτηση των υγιών οφελών, και θα αναπτυχθεί σε μια κύρια διεθνή τράπεζα. Ανάλογα με την ισχυρή ικανότητα, το παγκόσμιο δίκτυο, τα προηγμένα προϊόντα και την πλούσια εμπειρία, αφιερώνεται στην προσφορά των πελατών με μια πλήρη σειρά των υψηλής ποιότητας τραπεζικών υπηρεσιών.

Το τραπεζικό σύστημα συνεχίζει ακόμα και σήμερα να επιτελεί σημαντικότερο ρόλο στο χρηματοοικονομικό της σύστημα, παρόλο που οι κεφαλαιαγορές αναπτύσσονται ταχύτητα

Ο Τραπεζικός τομέας εποπτεύεται από δύο οργανισμούς, την Κεντρική τράπεζα της Κίνας και την Κινεζική Τραπεζική Εποπτική Επιτροπή. Η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας έχει ως κύρια αρμοδιότητα την άσκηση νομισματικής πολιτικής και τον έλεγχο της ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Εποπτεύει την πιστωτική επέκταση και καθορίζει το εύρος της διαφοράς των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, αφού τα επιτόκια δεν 'έχουν ακόμα πλήρως απελευθερωθεί.

Η Κινεζική Τραπεζική Εποπτική Επιτροπή ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 2003 με σκοπό να αναλάβει την εποπτεία και το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος.

Υπάρχουν επίσης και μη-τραπεζικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί (Non-bank financial institutions). Ορισμένοι λειτουργούν ως διαμεσολαβητές διεθνών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση τοπικών επιχειρήσεων και έργων υποδομής. Οι κυριότεροι είναι:

A) Trust Investment Corporations: Ως αρμοδιότητα τους έχουν να υποστηρίζουν την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, παρέχοντας χρηματοδότηση εκτός των πιστωτικών ποσοτώσεων(credit quotas), αποτελώντας επενδυτικό μέσο για την τοπική κυβέρνηση.

B) Asset Management Companies: Ιδρυθήκαν το 1999 με σκοπό να αναλάβουν την διαχείριση και είσπραξη μη παραγωγικών δανείων από κρατικές εμπορικές τράπεζες.

Γ) Securities Companies: Οργανισμοί που υποβοήθησαν την ανάπτυξη του χρηματιστηρίου αξιών.

Δ) Insurance Companies.

Υπάρχουν επίσης οι μικτές εμπορικές τράπεζες, που είναι μια άλλη μορφή τράπεζας, όπου η ιδιοκτησία τους ανήκει στην τοπική κυβέρνηση ή σε κρατικές επιχειρήσεις και στον ιδιωτικό τομέα. Οι κυριότερες είναι: Bank of Communications, China Minsheng bank, China Everbright Bank, China Merchants Bank, Shanghai Pudong Development Bank και η Shenzhen Development bank. Συνήθως χρηματοδοτούν κρατικές επιχειρήσεις και μερικώς ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις.

Το παρόν και το Μέλλον

Ο τραπεζικός τομέας (κρατικός) έχει πολλά παθητικά δάνεια (non performing loans) στο ενεργητικό του¹⁴, γεγονός που προκάλεσε τις ανησυχίες για τις μελλοντικές εξελίξεις όταν θα επέλθει μια επιβράδυνση στην οικονομία. Το πρόβλημα των τραπεζών είναι η ανυπαρξία στελεχών που να δύνανται να μελετούν

¹⁴ Embassy of Greece in China, Economic and Commercial Affairs Section

κινδύνους επενδύσεων και η χορήγηση αυτών γίνεται με καθαρά γραφειοκρατικό τρόπο.

Οι ανησυχίες στηρίζονται σε διάφορα συμβάντα όπως:

1. Επανεμφάνιση των πληθωριστικών τάσεων στην αγορά όπου παρατηρήθηκε τον Μάρτιο του 2004 να ήταν της τάξης του 3,3%. Τον Απρίλιο του 2004 ήταν 3,8% (ο υψηλότερος τα τελευταία 7 χρόνια).

- Τα τρόφιμα αποτελούν το 1/3 του δείκτη υπολογισμού του πληθωρισμού στη Λ. Δ. της Κίνας και τον Απρίλιο είχαν 10,2% αύξηση σε σχέση με την περυσινή χρονιά (12μηνο). Σημειώνεται ότι το σιτάρι είχε αύξηση 33,9% σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες της στατιστικής υπηρεσίας της Κίνας. Ο λόγος στηρίζεται στην επιλογή των γεωργών να στραφούν σε πιο προσοδοφόρες καλλιέργειες

- Το λιανικό εμπόριο είχε αύξηση πωλήσεων της τάξης του 13,2% σε δωδεκάμηνη βάση κατά το τέλος Απριλίου. Βέβαια, σύμφωνα με εκτιμήσεις, η σχετική αύξηση οφείλεται εν μέρει στην απότομη πτώση της αγοράς κατά το έτος 2003 λόγω της επιδημίας του Συνδρόμου Άτυπης Πνευμονίας που είχε πλήξει τη χώρα.

- Τον Απρίλιο η βιομηχανική παραγωγή όπως και η κυκλοφορία του χρήματος είχαν αύξηση 19,1% (σε ετήσια βάση)

- Η αύξηση τιμών αγαθών είναι μεγαλύτερη των υπηρεσιών. 4,3% έναντι 2,1% αντιστοίχως κατά τον μήνα Απρίλιο.

- Ο τομέας των φαρμάκων πληθωριστικά μειώθηκε κατά (-)0,2% αλλά, αντιθέτως, οι ιατρικές υπηρεσίες αυξήθηκαν κατά (+)6,6%

- Οι τιμές των μεταφορικών οχημάτων μειώθηκαν κατά (-)3,5% αλλά τα καύσιμα και τα ανταλλακτικά αυξήθηκαν κατά (+)2,8% και οι αστικές συγκοινωνίες κατά 2,5%.

- Ο τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός μειώθηκε κατά 15,2% και οι υπηρεσίες των κατά 0,2%.

- Ο τιμάρθμος της αγοράς κατοικιών αυξήθηκε κατά 3,8% και τα κατασκευαστικά υλικά κατά 4,4%.

- Το νερό, ο ηλεκτρισμός και τα καύσιμα για οικιακή χρήση αυξήθηκαν κατά 4,9% ενώ τα ενοίκια κατά 3,9%.

2. Οι επενδύσεις είναι αναποτελεσματικές και σε λάθος τομείς οπότε δεν είναι οικονομικά συμφέρουσες με αποτέλεσμα σήμερα η χώρα να χρειάζεται να επενδύει 4\$ για κάθε 1\$ απόδοσης (output), όταν, συγκριτικά, τις δεκαετίες του 80 και του 90 η σχέση ήταν 2-3 δολάρια.

3. Η κατανάλωση της χώρας σε χάλυβα, άνθρακα, αλουμίνιο, και τσιμέντο αντιπροσωπεύει το 21%, 31%, 25% και το 40% της παγκόσμιας κατανάλωσης ενώ η χώρα αντιπροσωπεύει μόνο το 4% του παγκοσμίου ΑΕΠ, ήτοι, είναι εμφανή τα σημάδια της κακοδιαχείρισης των πόρων.

Τα κυβερνητικά μέτρα μέχρι σήμερα ήταν κυρίως έμμεσα και στηριζόταν:

1. Στην αύξηση των απαιτούμενων διαθεσίμων κεφαλαίων των τραπεζών που είναι κατατεθειμένα στην κεντρική τράπεζα της Λ. Δ. της Κίνας.

2. Άλλα νομισματικά μέτρα για να δεσμεύσει τα διαθέσιμα κεφάλαια των τραπεζών ήταν:

- Η έκδοση REPO μέχρι τον Απρίλιο του 2003 (έκδοση κρατικών ομολογιών τις με τις οποίες αφαιρούσε διαθέσιμα κεφάλαια από τις υφιστάμενες τράπεζες)

- Τον Απρίλιο του 2003 εξέδωσε και συναλλαγματικές (BILL)

- Η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας (People's Bank of China-PBOC), η κεντρική τράπεζα της Λ. Δ. της Κίνας εισήγαγε και νέα ημέρα νομισματικών συναλλαγών μεταξύ αυτής και των κρατικών εμπορικών τραπεζών, ήτοι, από την προηγούμενη εβδομάδα είναι δύο ανά εβδομάδα. Την Τρίτη πουλάει συναλλαγματικές της κεντρικής τράπεζας και την Πέμπτη εξαγοράζει συμφωνίες με αυτές ώστε να περιορίσει όσο το δυνατό τη διακίνηση ρευστού χρήματος στην αγορά.

- Άλλο μέτρο που μελετάται αλλά δεν είναι διατεθειμένη, τουλάχιστον

σήμερα, να εφαρμόσει η Κυβέρνηση της Λ. Δ. της Κίνας, είναι η ανατίμηση του εθνικού νομίσματος έναντι του Δολαρίου. Αν και πολλοί πιστεύουν ότι είναι ο μόνος τρόπος να σταθεροποιηθεί η οικονομία.

3. Δόθηκαν οδηγίες στις τράπεζες να περικοπούν τα εύκολα δάνεια και οι διευκολύνσεις σε διάφορους τομείς όπως ακίνητα, χάλυβας, αλουμίνιο, και αυτοκινητοβιομηχανίες, για να αποφευχθεί η υπερεπένδυση. Επενέβη, μάλιστα, η Κυβέρνηση, και διέκοψε έργα σε χαλυβουργία. Σε συνέχεια, μετά την πληροφόρησή της για πληθωρισμό της τάξης του 3,8%, η Κυβέρνηση της Λ. Δ. της Κίνας επέκτεινε την απαγόρευση δανείων και σε άλλους κλάδους της βιομηχανίας όπως: πετροχημική, φαρμακευτική και την υφαντουργία. Η νέα αυτή πολιτική, για να μη φέρει αντίθετο αποτέλεσμα στην οικονομία, αντισταθμίζεται με κίνητρα σε άλλους τομείς όπως ο άνθρακας, η ενέργεια και οι μεταφορές.

Το Χρηματιστήριο

Σύμφωνα με ειδικούς, οι μετοχές αποτελούν τώρα το δεύτερο πιο σημαντικό επενδυτικό όχημα για τους Κινέζους μετά τις τραπεζικές καταθέσεις ταμειυτηρίου. Η συνολική χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση έφτασε τα 2.018 δις γιουάν τον Ιούνιο του 2007, φτάνοντας το εν τετάρτων του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, συγκριτικά με τα 6.000 δις γιουάν σε τραπεζικές καταθέσεις ταμειυτηρίου στις αρχές του φετινού χρόνου. Ωστόσο, η Κίνα καθυστέρησε την ανάπτυξη του χρηματιστηρίου της,

Στις 19 Δεκεμβρίου 1990, όταν το Χρηματιστήριο της Shanghai ξεκίνησε συνεδριάσεις, είχαν εισαχθεί οκτώ εταιρίες, Πέντε ακόμη εταιρίες εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο της Shenzhen, όταν αυτό ξεκίνησε συνεδριάσεις στις 3 Απριλίου 1991.

Ωστόσο, το ξεκίνημα των δύο χρηματιστηρίων προβλημάτισε πλειάδα σκεπτικιστών. Οι ανησυχίες και διαφωνίες για την εισαγωγή αξιόγραφων στην Κίνα παρακώλυσαν την κανονική ανάπτυξη του χρηματιστηρίου της χώρας κατά

τα αρχικά στάδια. Οι μετοχές αποτελούν τώρα το δεύτερο πιο σημαντικό επενδυτικό όχημα για τους κινέζους μετά τις τραπεζικές καταθέσεις ταμειευτηρίου.

Το μετοχικό σύστημα και το χρηματιστήριο ήταν πρόσφορα για τη μεταρρύθμιση του συστήματος εξεύρεσης κεφαλαίων και του συστήματος επενδύσεων και βοήθησαν στην επίλυση του προβλήματος των ελλειμματικών κεφαλαίων των κρατικών επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με στατιστικές, στα τέλη του πρώτου τετάρτου του 2007 οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες είχαν συλλέξει κεφάλαια ύψους 364,4 δις γιουάν.

Το Τραπεζικό Σύστημα της Ιαπωνίας

Εισαγωγή

Η ανάδυση της Ιαπωνίας από τον σχεδόν δεκαετή εφιάλτη του αποπληθωρισμού έφερε το τέλος της χαλαρής νομισματικής πολιτικής που ακολουθούσε τα τελευταία πέντε χρόνια η Τράπεζα της Ιαπωνίας (BoJ). Η κίνηση της BoJ ξεκλείδωσε τη βαλβίδα ασφαλείας, μια βαλβίδα η οποία είχε διατηρήσει στο μηδέν τα ιαπωνικά βραχυπρόθεσμα επιτόκια σχεδόν συνεχώς από το 1999.

Η χαμένη δεκαπενταετία σχεδόν της Ιαπωνίας, μετά την κατάρρευση της φούσκας των ακινήτων και του χρηματιστηρίου στα τέλη της δεκαετίας του 1980, υπήρξε ένα από τα πλέον ιδιαίτερα οικονομικά φαινόμενα. Καμία άλλη ανεπτυγμένη οικονομία δεν πέρασε τόσο γρήγορα από την κορυφή στον πάτο όσο η δεύτερη ισχυρότερη οικονομία του κόσμου, η ιαπωνική. Η πολιτική των μηδενικών επιτοκίων και της διοχέτευσης τεράστιας ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, μαζί με την ισχυρή ζήτηση από την Κίνα και τις Ηνωμένες Πολιτείες, κατάφεραν τελικά να αναζωογονήσουν την ιαπωνική οικονομία. Όλα τα στοιχεία δείχνουν σταθερά δυναμικούς τους ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σημείωσε αύξηση 5,5% επί ετησίας βάσεως το τέταρτο τρίμηνο του περασμένου έτους στην Ιαπωνία.

Η κίνηση όμως της Τράπεζας της Ιαπωνίας ήταν αυτή η οποία επίσημα σηματοδότησε την επιστροφή στην ομαλότητα της ιαπωνικής οικονομίας. Οι κεντρικοί τραπεζίτες, εκτιμώντας ότι ο αποπληθωρισμός αποτελεί πλέον παρελθόν, απήφησαν τις έντονες πιέσεις που δέχθηκαν από τους κυβερνητικούς αξιωματούχους για να μην προχωρήσουν σε βιαστική αλλαγή της νομισματικής πολιτικής και έτσι θέσουν σε κίνδυνο την πλέον υποσχόμενη οικονομική ανάκαμψη. Το Φεβρουάριο 1987, η Κεντρική τράπεζα της Ιαπωνίας μείωσε το προεξοφλητικό επιτόκιο σε 2,5%, διατηρώντας το σταθερό μέχρι τα μέσα του

1989, οδηγώντας σε αύξηση της προσφοράς χρήματος ενώ ο χρηματιστηριακός δείκτης των μετοχών Nikkei 225 ανήλθε σε 38916 το Δεκέμβριο 1989 από 13024 τον Ιανουάριο 1983, ενώ σημαντική ήταν και η αύξηση των τιμών των ακινήτων.

Το 1948, καθιερώθηκαν ανώτατα επιτόκια στις καταθέσεις και στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Το 1971, άρχισε να επιτρέπεται στις εμπορικές τράπεζες να αποδέχονται καταθέσεις με λήξη άνω του έτους, ενώ από το 1981 και μετά επιτράπηκε η αποδοχή καταθέσεων τριετούς διάρκειας. Οι περιορισμοί και οι πάσης φύσεως έλεγχοι επί των επιτοκίων καταργήθηκαν το Σεπτέμβριο 1994.

Οι τράπεζες που εξειδικεύονταν στην μακροπρόθεσμη πίστη αντιμετώπισαν τα σημαντικότερα προβλήματα κερδοφορίας λόγω άρσης των επιτοκιακών περιορισμών και απώλειας παραδοσιακών πελατών που στράφηκαν στην αγορά των εταιρικών ομολόγων. Έτσι, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την πτωτική πορεία στην κερδοφορία τους, άρχισαν να στρέφουν την πιστωτική τους πολιτική προς άλλες κατηγορίες επιχειρήσεων και πληθυσμού. Στράφηκαν σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, σε υπεράκτιες επενδύσεις, στο χρηματοοικονομικό κλάδο (εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, εταιρίες διαχείρισης χρεογράφων κτλ.) και στη χρηματοδότηση φυσικών προσώπων.

Η αστάθεια του τραπεζικού συστήματος έγινε γνωστή κατά τα έτη 1994-1995, μετά την κατάρρευση των πιστωτικών συνεταιρισμών Tokyo Kyowa, Anzen, Cosmo, Kizu. Στη συνέχεια, προβλήματα προέκυψαν και με τις εταιρίες παροχής στεγαστικών δανείων (γνωστές ως Jusen), οι οποίες ιδρύθηκαν τη δεκαετία του 1970, με σκοπό τη παροχή στεγαστικών δανείων και γενικότερα τη δανειοδότηση του κτηματομεσιτικού κλάδου. Από το 1922 άρχισαν οι πρώτες αμφισβητήσεις για την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου των συγκεκριμένων εταιριών, αλλά το 1995 άρχισαν οι έλεγχοι των εποπτικών αρχών.

Η αύξηση του φορολογικού συντελεστή κατανάλωσης τον Απρίλιο 1997, σήμανε την έναρξη μιας νέας περιόδου ύφεσης για την Ιαπωνική οικονομία, με εμφάνιση περιπτώσεων τραπεζικών χρεοκοπιών.

Τότε η κυβέρνηση παρενέβη, θεσπίζοντας νόμο για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα, παρέχοντας οικονομική βοήθεια 30 τρισεκατομμυρίων Γιεν στις τράπεζες που αντιμετώπιζαν σοβαρά προβλήματα. Δόθηκε βοήθεια 1,8 τρισεκατομμυρίων Γιεν σε 21 τράπεζες με τη μορφή των δανείων μειωμένης εξασφάλισης.

Μετά την κατάρρευση της Long Term Credit Bank, και της Nippon Credit Bank, ψηφίστηκε, τον Οκτώβριο 1998, νέος νόμος για την ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τότε δόθηκε νέα οικονομική βοήθεια από την κυβέρνηση για την αγορά μετοχών τραπεζών με προβλήματα ή τραπεζών που πτώχευσαν ενώ εφαρμόστηκε μια πολιτική εθνικοποίησης των αποτυχημένων τραπεζών.

Προοπτικές

Η αισιόδοξη άποψη εκτιμά ότι στην πραγματικότητα η νομισματική πολιτική της Ιαπωνίας γίνεται χαλαρότερη καθώς το τέλος του αποπληθωρισμού καθιστά τα πραγματικά επιτόκια αρνητικά για πρώτη φορά εντός μιας σχεδόν δεκαετίας. Μεταξύ άλλων η Goldman Sachs υποστηρίζει ότι η διατήρηση των επιτοκίων σε μηδενικά επίπεδα ενώ ο πληθωρισμός αποκτά δυναμική στην πραγματικότητα υποδηλώνει χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής στην Ιαπωνία. Επιπλέον η διαφορά μεταξύ των ιαπωνικών επιτοκίων και των αντίστοιχων αμερικανικών αλλά και των ευρωπαϊκών θα παραμείνει για αρκετό καιρό, περιορίζοντας έτσι τις πιθανότητες μιας απότομης μεταβολής στις χρηματοοικονομικές ροές παγκοσμίως. Τρία είναι τα προβλήματα που έχουν παγιδέψει επί μία δεκαετία την οικονομία σε έναν φαύλο κύκλο ύφεσης και αποπληθωρισμού: Ο εγκλωβισμός της μεταρρύθμισης του τραπεζικού συστήματος στην παγίδα των επισφαλών δανείων, η ιλιγγιώδης αύξηση του δημόσιου χρέους εξ αιτίας της κακής δημοσιονομικής πολιτικής των κυβερνήσεων και η δραματική πτώση της κατανάλωσης λόγω της

ταχύτατης γήρανσης του πληθυσμού. Από την επίλυσή τους εξαρτάται το μέλλον της ιαπωνικής οικονομίας.

Την ανησυχία των επενδυτών την πλήρωσαν οι μετοχές των διάσημων εταιρειών Sony και Honda και άλλων εξαγωγικών κολοσσών, που ξεπουλήθηκαν για να τοποθετηθούν σε ασφαλέστερες αξίες. Ωστόσο, η προσέλκυση των επενδύσεων στις ιαπωνικές αξίες εξαρτάται εν πολλοίς από την εμπιστοσύνη στην προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών.

Επισφαλή δάνεια

Η αιμορραγία από τα επισφαλή δάνεια απεικονίζεται στη ραγδαία επιδείνωση της σχέσης δανείων/ΑΕΠ. Η αιτία γνωστή: το κραχ της οικονομίας- φούσκας με την κατάρρευση του χρηματιστηρίου του Τόκιο και της αγοράς ακινήτων. Αξίζει να επισημανθεί πως από τα ύψη ρεκόρ των 38.915,87 μονάδων που τα κατέκτησε ο δείκτης Nikkei στις 29 Δεκεμβρίου του 1989, γκρεμίστηκε στη συνέχεια κατά τη διάρκεια της οδυνηρής περασμένης δεκατίας όταν η «φούσκα» έσκασε. Η απαξίωση του Nikkei, που έχει χάσει το 74% της αξίας του, φωτίζει την οικονομική χρεοκοπία της Ιαπωνίας. Το πρόβλημα των επισφαλών δανείων είναι μεν κρίσιμο αλλά ελέγξιμο. Το ύψος των δανείων αυτών δεν ξεπερνά τα 30-40 τρισ. γιεν. Ωστόσο, αμερικανικές πηγές υπολογίζουν ότι έχει επιδεινωθεί εξαιτίας της περαιτέρω κατάρρευσης των τιμών των μετοχών και ανεβάζουν τώρα τα επισφαλή δάνεια στα εφιαλτικά επίπεδα των 150 τρισ. γιεν (1,26 τρισ. δολάρια). Ωστόσο, αν αναλογισθεί κανείς πως το συνολικό ύψος των ιδιωτικών αποταμιεύσεων και καταθέσεων των Ιαπώνων ανέρχεται στα 2.000 τρισ. γιεν (20 τρισ. δολάρια) δικαιούται τότε να ανασάνει.

Υψηλή αποταμίευση

Μόνο δύο χώρες από τις 30 χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ έχουν πληθυσμό που ξεπερνά τα 100 εκατομμύρια, και η μια είναι η Ιαπωνία. Ωστόσο το θετικό αυτό μελλοντικά στοιχείο, επισκιάζεται από το οδυνηρό γεγονός ότι η Ιαπωνία είναι μία κοινωνία που ραγδαία γηράσκει. Και ενώ τα προβλήματα του δημόσιου χρέους και των επισφαλών δανείων θα βρουν τη λύση τους, αντίθετα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν οι ταχύτατοι ρυθμοί γήρανσης της ιαπωνικής κοινωνίας. Η ιδιαιτερότητα αυτή της κοινωνίας, όπου η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού αποτελείται από ηλικίες μεταξύ 45 και 55 ετών που δεν καταναλώνουν αλλά αποταμιεύουν, εκγλωβίζει τις προοπτικές της οικονομίας. Το ποσοστό της αποταμίευσης ανέρχεται στο 26% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.. Επειδή ακριβώς προετοιμάζονται για τη συνταξιοδότηση, αποταμιεύουν. Ενώ, η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας και η αυξανόμενη ανταγωνιστικότητα, αποτελούν κλειδί για την οικονομία.

Η διαβόητη yakuza

Λέγεται πως οι διασυνδέσεις του επιχειρηματικού κόσμου με το οργανωμένο έγκλημα τη διαβόητη yakuza, που αριθμεί περίπου 80.000 μέλη, είναι πολύ ισχυρές. Τα συμφέροντα που εκπροσωπεί η δημοφιλής στο λαό yakuza είναι μεγάλα τόσο στο real estate όσο και στις τράπεζες, και για το λόγο αυτό αντιδρά στο να εξυγιανθεί το τραπεζικό σύστημα. Να σημειωθεί ότι οι δραστηριότητές της είναι ποικίλες και περιζήτητες. Δεν περιορίζονται στις συνήθεις παράνομου χαρακτήρα κινήσεις αλλά επεκτείνονται σε καίριους τομείς της οικονομίας. Μεταξύ άλλων, χορηγούν δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις, διατητούν σε επιχειρηματικές διαφορές υψηλού επιπέδου, αναμειγνύονται σε πτωχεύσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων και άλλες.

Η προτεινόμενη διαδικασία προβλέπει οι 30 αυτές προβληματικές επιχειρήσεις θα μεταφερθούν από τις τράπεζες στον κρατικό Οργανισμό RCC (Resolution and

Collection Corp.). Ωστόσο, όμως θα χρειαστούν χρήματα και θέσπιση νόμου προκειμένου να αγοραστούν από τον RCC τα επισφαλή δάνειά τους από τις τράπεζες στην τρέχουσα χαμηλή τιμή. Μία επιλογή είναι ο Οργανισμός να δανειστεί από την Κεντρική Τράπεζα της Ιαπωνίας (BoJ). Η χρεοκοπία της τέταρτης σε μέγεθος αλυσίδας λιανικού εμπορίου, Mycal, έδειξε πως δεν υπάρχει πλέον άλλη διέξοδος εκτός από τη λύση αυτή. Συγκεκριμένα, ο όμιλος Mycal Corp ξεκίνησε την ειδική διαδικασία ρευστοποίησης ανήμπορος να αντιμετωπίσει τις συνέπειες των χρεών του συνολικού ύψους 1,39 τρισ. γιεν (11,7 δισ. δολάρια).

Ενώ ο αποπληθωρισμός και δημόσιο χρέος, συνθέτουν μία εφιαλτική κατάσταση. Η αναλογία δημόσιου χρέους/Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος είναι περίπου 120%. Οι κυβερνήσεις του Τόκιο με πακέτα δημοσιονομικών μέτρων προσπάθησαν να κινήσουν τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, που εξακολουθεί να παραπαίει. Από τον Αύγουστο του 1992, έχουν ανακοινώσει τουλάχιστον 10 πακέτα μέτρων ύψους 128 τρισ. γιεν.

Η κεντρική τράπεζα διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική και είναι κατ' εξοχήν υπεύθυνη για την ποσότητα της προσφοράς χρήματος. Όταν λοιπόν το υπουργείο Οικονομικών αγοράζει τεράστιες ποσότητες δολαρίων και πουλάει αντιστοίχως γιεν και αν η τράπεζα δεν κάνει κάτι τότε, αυτομάτως αυξάνεται υπερβολικά η προσφορά χρήματος. Τα τελευταία 20 χρόνια η τράπεζα μετά τις παρεμβάσεις του υπουργείου Οικονομικών έκανε τη δική της κίνηση με στόχο να διατηρήσει υπό έλεγχο την προσφορά χρήματος (sterilised intervention).

Το Τραπεζικό Σύστημα των Η.Π.Α.

Εισαγωγή

Το τραπεζικό σύστημα των Η.Π.Α. είναι κατά πολύ διαφορετικό από εκείνο της Ευρώπης αλλά και πολλών άλλων περιοχών του κόσμου. Όπως και πολλά άλλα συστήματα της χώρας αυτής (π.χ. εκλογικό σύστημα, σύστημα μέτρησης, κτλ.) ελάχιστες τροποποιήσεις έχει υποστεί από την εποχή που καθιερώθηκε.

Το 1790, μόλις τρία χρόνια μετά την ψήφιση του συντάγματος, ο υπουργός Οικονομικών Αλεξάντερ Χάμιλτον έκανε μια πρόταση νόμου στο Κογκρέσο για τη δημιουργία μιας νέας ιδιωτικής κεντρικής τράπεζας, και το 1791 το Κογκρέσο ψήφισε τον τραπεζικό νόμο του Χάμιλτον και όρισε τη διάρκεια της σύμβασης σε 20 χρόνια. Η νέα τράπεζα θα ονομαζόταν Πρώτη Τράπεζα των ΗΠΑ.

Η Πρώτη Τράπεζα των ΗΠΑ είχε την έδρα της στη Φιλαδέλφεια. Της δόθηκε η εξουσία της έκδοσης χρήματος και του δανεισμού με ελάχιστα αποθεματικά. Το 80% των μετοχών της θα συγκεντρωνόταν από ιδιωτικές τοποθετήσεις. Το υπόλοιπο 20% θα αγοραζόταν από την Κυβέρνηση των ΗΠΑ με την λογική ότι η κυβέρνηση δεν θα συμμετείχε στη διοίκηση, απλώς θα παρείχε το αρχικό κεφάλαιο για το υπόλοιπο 80% των ιδιοκτητών.

Όπως συνέβη με την Τράπεζα της Βορείου Αμερικής, και την Τράπεζα της Αγγλίας πριν από αυτή, οι Μέτοχοι ποτέ δεν κατέβαλαν ολόκληρο το ποσό για την απόκτηση των μεριδίων τους. Η Αμερικανική Κυβέρνηση κατέθεσε το μερίδιο της, που ήταν \$2.000.000, σε μετρητά. Κατόπιν η τράπεζα, μέσω δανεισμού έναντι ελάχιστων αποθεματικών, χορήγησε δάνεια στους καταστατικούς της επενδυτές ούτως ώστε αυτοί να συγκεντρώσουν τα υπόλοιπα \$8.000.000 που χρειαζόνταν για αυτή, την χωρίς κίνδυνο, επένδυση.

Στις 23 Δεκεμβρίου 1913 ψηφίστηκε από το Κογκρέσο και υπογράφηκε από τον πρόεδρο Ουίλσον ο νόμος για την ίδρυση του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος (Federal Reserve System). Το Κογκρέσο ψήφισε την Τραπεζική Πράξη του 1933 (γνωστή ως Glass - Steagall Act) συμφωνά με την οποία διαχωρίστηκε η εμπορική από την επενδυτική τραπεζική, ιδρύθηκε η Ομοσπονδιακή Εταιρία Ασφάλισης Καταθέσεων (γνωστή ως FDIC - Federal Deposit Insurance Corporation) και τεθήκαν οι λειτουργίες της ανοικτής αγοράς υπό τον έλεγχο του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό Σύστημα ισχυροποιήθηκε και μπορούσε να αντιμετωπίσει επαρκώς τις διάφορες κρίσεις.

Τράπεζα Ομοσπονδιακών Αποθεματικών¹⁵

Οι ΗΠΑ είναι διαιρεμένες σε δώδεκα περιφέρειες, που η κάθε μια έχει τη δική της Τράπεζα Ομοσπονδιακών Αποθεματικών. Για παράδειγμα, η Τράπεζα Ομοσπονδιακών Αποθεματικών του Σικάγο, η Τράπεζα Ομοσπονδιακών Αποθεματικών της Νέας Υόρκης κλπ. Η επίβλεψη του χρηματοοικονομικού συστήματος των Η.Π.Α. ανήκει στην Ομοσπονδιακή Αποθεματική Τράπεζα, ενώ οι μεγάλες τράπεζες μπορούν να επιλέξουν αν θα ελέγχονται από τους πολιτειακούς φορείς (δηλαδή από μια εκ των 54 πολιτειακών αρχών) ή από τον εθνικό φορέα (δηλαδή από το Office of the Comptroller of the Currency).

Οι μικρότερες τράπεζες (αποταμιευτικές τράπεζες, εταιρίες δανειοδότησης του βιομηχανικού τομέα), υπόκεινται στον έλεγχο της Ομοσπονδιακής Εταιρίας Ασφάλισης Καταθέσεων (Federal Deposit Insurance Corporation). Ορισμένα είδη ταμιευτηρίων (γνωστά ως thrifts), ελέγχονται από το Γραφείο Εποπτείας Ταμιευτηρίων (Office of

¹⁵ The Secrets of the Federal Reserve, Eustace Mullins, 1983

Thrift Supervision) ενώ τα πιστωτικά σωματεία επιβλέπονται από την NCUA (National Credit Union Administration)

Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση Των ΗΠΑ δεν έχει ούτε ένα μετοχικό μερίδιο και δεν μετέχει στα κέρδη. Οι Τράπεζες Ομοσπονδιακών Αποθεματικών είναι ιδιωτικές πολυμετοχικές επιχειρήσεις που ανήκουν κατ' αποκλειστικότητα σε άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς γνωστούς ως οι Τράπεζες Μέλη. Δεν πρόκειται, λοιπόν, για κάποια κρατική επιχείρηση.

Τράπεζες - Μέλη

Οι Τράπεζες - Μέλη είναι υποχρεωμένες να αγοράζουν μετοχές της Κεντρικής Τράπεζας της περιφέρειας τους. Το ύψος της συμμετοχής στο κεφάλαιο της Κεντρικής Τράπεζας φθάνει στο 6% του συνολικού κεφαλαίου της. Κάθε Τράπεζα - Μέλος πρέπει να καταθέτει στο ταμείο της Τράπεζας Ομοσπονδιακών Αποθεματικών το 13% των καταθέσεων όψεως της και το 3% των προθεσμιακών καταθέσεων που κατέχει. Αυτές οι καταθέσεις-παρακαταθήκες οι οποίες παραμένουν ιδιοκτησία των Τραπεζών Μελών αποκαλούνται "τα αποθεματικά τους".

Όλες οι τοπικές Τράπεζες πρέπει να είναι μέλη του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος. Οι Τράπεζες Ομοσπονδιακών Αποθεματικών εξασφαλίζουν τραπεζογραμμάτια του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού δίνοντας στο Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ κρατικά ομόλογα ίσου ποσού με το αντίτιμο του πλήθους των χαρτονομισμάτων που χρειάζονται. Το Υπουργείο Οικονομικών τοποθετεί τα κρατικά ομόλογα σε σφραγισμένα κιβώτια που έχουν επάνω τους το όνομα της τράπεζας από την οποία προέρχονται.

Η τράπεζα κατόπιν παραλαμβάνει από το Εθνικό Τυπογραφείο των ΗΠΑ τραπεζογραμμάτια Ομοσπονδιακού Αποθεματικού (μετρητά) ίσης αξίας με το ποσό των ομολόγων που απέστειλε στο Υπουργείο Οικονομικών. Καθώς τα χαρτονομίσματα μπαίνουν στην κυκλοφορία η τράπεζα που δέσμευσε τα ομόλογά της εισπράττει το επιτόκιο τους ως εχέγγυο.

Οι Τράπεζες Ομοσπονδιακών Αποθεματικών δεν πληρώνουν κανένα φόρο για τις επιχειρηματικές τους συναλλαγές και δραστηριότητες αν και είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις. (Νόμος περί Ομοσπονδιακού Αποθεματικού, τμήμα 7 παράγραφος 15)

Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ διορίζει τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, της FED οι Διευθυντές των δώδεκα περιφερειακών Ομοσπονδιακών Τραπεζών δεν διορίζονται από κανένα πολιτικό σώμα. Υπάρχουν εννέα Διευθυντές για κάθε περιφερειακή Τράπεζα Ομοσπονδιακών Αποθεματικών. Έξι διορίζονται από τους τοπικούς τραπεζίτες και τρεις από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος.

Συναλλαγές

Προκειμένου να αποκτήσει κάποιος πιστωτική κάρτα, να πάρει δάνειο (καταναλωτικό ή άλλο), ακόμα και να νοικιάσει ένα σπίτι, θα πρέπει να ελεγχθεί η "πιστωτική του ιστορία" (credit history). Πρόκειται για ένα σύστημα παρόμοιο με τον ελληνικό "Τειρεσία", με τη διαφορά ότι στον Τειρεσία καταγράφονται μόνο οι κακοπληρωτές ενώ στα τρία αμερικανικά γραφεία (Experian, Trans Union, Equifax) που παρακολουθούν τους καταναλωτές, καταγράφονται όλοι. Η πιστοληπτική ικανότητα του καθενός βασίζεται σε ένα σύστημα αξιολόγησης, με το οποίο αντιστοιχίζεται ένας βαθμός ανάλογα με την πιστωτική κίνηση του καθενός. Αν είναι καλοπληρωτής, ο βαθμός (credit score) ανεβαίνει. Αν όχι, μειώνεται. Με βάση την αρχή αυτή, ένας καταναλωτής που δεν έχει καθόλου credit

history (όπως π.χ. ένας εκπαιδευτικός που μόλις έχει αποσπαστεί στις Η.Π.Α.) είναι σχεδόν στην ίδια κατηγορία με έναν κακοπληρωτή (γιατί και οι δύο αντιπροσωπεύουν επισφαλή επένδυση από μέρους της τράπεζας).

Για να δημιουργήσει κάποιος και να διατηρήσει ένα υψηλό credit score, θα πρέπει να αποκτήσει κάποια πιστωτική δραστηριότητα, όπως για παράδειγμα, να αποκτήσει κάποια πιστωτική κάρτα από τραπεζικό οργανισμό ή από πολυκατάστημα και να είναι συνεπείς στις πληρωμές.

Το Τραπεζικό Σύστημα των Ισλαμικών Χωρών

Εισαγωγή

Το βασικό πλαίσιο για το ισλαμικό χρηματοοικονομικό σύστημα είναι μια σειρά κανονισμών και νόμων γνωστών ως Sharia, η οποία πηγάζει κυρίως από το Κοράνι και το Sunnah, δηλαδή, τις πράξεις και παραδόσεις του προφήτη Μωάμεθ.

Σύμφωνα με το Ισλάμ οι ανθρώπινες πράξεις διαχωρίζονται σε halal (καλές και επιτρεπόμενες) και haram (κακές και απαγορευμένες). Αυτό ισχύει και για τα χρήματα που όταν κερδίζονται με καλούς τρόπους ολόκληρη η κοινωνία ωφελείται. Έτσι, ο σκοπός της ισλαμικής χρηματοοικονομικής είναι να εξασφαλίσει ότι τα έσοδα είναι halal.

Εαν κάποιος θέλει να δώσει τις βασικές αρχές του ισλαμικού χρηματοοικονομικού συστήματος μπορεί να πει ότι είναι η απαγόρευση της είσπραξης και πληρωμής οποιασδήποτε εγγυημένης απόδοσης (riba), όπως είναι ο τόκος, και η αποθάρρυνση της επικίνδυνης κερδοσκοπικής συμπεριφοράς. Επενδύσεις επιτρέπονται μόνο σε τομείς εγκεκριμένους από τους κανονισμούς της Sharia.

Είναι προφανές, λοιπόν, ότι στοιχεία ηθικού - κοινωνικού χαρακτήρα παίζουν σημαντικό ρόλο στην ισλαμική χρηματοοικονομική. Ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά της ισλαμικής χρηματοοικονομικής είναι ότι οι ισλαμικές τράπεζες προτού εισαγάγουν ένα νέο χρηματοοικονομικό προϊόν στην αγορά, το υποβάλλουν σε έγκριση σε μια ομάδα εμπειρογνομόνων του Ισλάμ, το Sharia Board, που λειτουργεί σε κάθε ισλαμική τράπεζα.

Με βάση τις γενικές πιο πάνω αρχές, παρουσιάζει ενδιαφέρον να εξετάσει κάποιος τα βασικά προϊόντα που δραστηριοποιούνται οι ισλαμικές χρηματοοικονομικές και τραπεζικές εργασίες¹⁶.

¹⁶ Ισλαμική Τραπεζική (islamic banking): Μια Νέα Αγορά σε Ανάπτυξη, Χρήστος Αλεξιάκης – Αλέξανδρος Τσικούρας, Η Καθημερινή, 2/4/2006

Συναλλαγή με πώληση τύπου cost plus (murababa)

Το murababa είναι ένα από τα συνηθέστερα χρησιμοποιούμενα όργανα για τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση στο Islamic banking. Με βάση αυτό το χρηματοοικονομικό προϊόν ένας επιχειρηματίας συμφωνεί να παραδώσει σε έναν ισλαμικό οργανισμό, όπως μια τράπεζα, συγκεκριμένα αγαθά-εμπορεύματα με ένα προκαθορισμένο περιθώριο κέρδους. Αναλυτικότερα, δύο τέτοιοι τύποι συμβολαίου μπορούν να διακριθούν. Το spot murabaha, όπου ο οργανισμός αγοράζει τα αγαθά που πωλούνται χωρίς να έχει συμφωνήσει ήδη με κάποιον πελάτη που να έχει δεσμευθεί να τα αγοράσει, και το murabaha to the purchase pledger, όπου ένας πελάτης έχει συμφωνήσει να αγοράσει τα αγαθά στην αρχική τιμή συν μια προκαθορισμένη αύξηση κέρδους. Αυτή η αύξηση δεν λογίζεται ως τόκος και συνεπώς δεν είναι το απαγορευμένο riba.

Στο σημείο αυτό πρέπει να πούμε ότι η απαγόρευση του τόκου θα μπορούσε να προκαλέσει σημαντικά προβλήματα σε ισλαμικές επιχειρήσεις εφόσον και αυτές σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον θα πρέπει να δανείζονται. Για πρακτικούς λόγους, αλλά και με θεολογική υποστήριξη, πέραν της κάλυψης του τόκου με μια αύξηση της τιμής, η συμβιβαστική λύση του 33% ως μέγιστο χρέος επί του συνολικού ενεργητικού των επιχειρήσεων έχει υιοθετηθεί.

Χρηματοδοτική μίσθωση (ijarah)

Το προϊόν αυτό χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για τη χρηματοδότηση εξοπλισμού και περιλαμβάνει τη μίσθωση ιδιοκτησίας για μια συγκεκριμένη περίοδο με αντάλλαγμα περιοδικές πληρωμές. Ένας άλλος τρόπος μίσθωσης που χρησιμοποιείται είναι ο ijarah-wa-iqtina'a, ο οποίος εκτός από την κανονική σύμβαση περιλαμβάνει μια υπόσχεση από τον εκμισθωτή να πουλήσει το στοιχείο στο τέλος της σύμβασης (ή σταδιακά κατά τη διάρκεια της σύμβασης) στον μισθωτή, σε μια προκαθορισμένη υπολειπόμενη αξία που θα μπορούσε να είναι ίση

και με το μηδέν. Ο μισθωτής διατηρεί την επιλογή να αγοράσει το στοιχείο ή να επιστρέψει το στοιχείο στον εκμισθωτή.

Συμβόλαιο καταμερισμού κερδών (mudaraba)

Το mudaraba είναι παρόμοιο με τα δυτικά αμοιβαία κεφάλαια. Για το προϊόν αυτό απαιτείται συνεργασία μεταξύ δύο συμβαλλόμενων μερών, συνήθως ενός ισλαμικού οικονομικού οργανισμού που διαχειρίζεται τα κεφάλαια των επενδυτών υπό τη μορφή επενδυτικών λογαριασμών (mudarib) και των επενδυτών που συνεισφέρουν τα κεφάλαια (rabb Al-mal). Τα κέρδη που προκύπτουν μοιράζονται μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών με βάση προκαθορισμένους όρους. Η συνεργασία μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση εάν συντρέχουν λόγοι αμέλειας ή κακοδιαχείρισης.

Συμμετοχή στο κεφάλαιο (musharaka)

Το προϊόν αυτό μοιάζει με τα δυτικά joint ventures. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεισφέρουν στο κεφάλαιο ενός εγχειρήματος - project (υλικά, διαχείριση κ.λπ.) και γίνονται ιδιοκτήτες του κεφαλαίου σε μόνιμη ή φθίνουσα βάση. Τα κέρδη και οι απώλειες μοιράζονται αναλογικά με βάση προκαθορισμένους όρους. Η σύμβαση musharaka μπορεί να χρησιμοποιηθεί συχνά για τη χρηματοδότηση των στοιχείων του πάγιου ενεργητικού μιας επιχείρησης. Το musharaka mutanaqisah χρησιμοποιείται συνηθέστερα για τη χρηματοδότηση κατοικίας.

Παράγωγα προϊόντα

Τα παράγωγα προϊόντα συνήθως απαγορεύονται στην ισλαμική χρηματοοικονομική, καθώς θεωρείται ότι περιέχουν στοιχεία επικίνδυνης κερδοσκοπίας. Εν τούτοις, προκειμένου να διευκολυνθούν κάποιες συναλλαγές, ορισμένες εξαιρέσεις μπορεί να επιτραπούν. Μια τέτοια εξαίρεση είναι το

συμβόλαιο πώλησης (salam). Το προϊόν αυτό αφορά την αγορά ενός αντικειμένου με άμεση πληρωμή, αλλά με μελλοντική παράδοση σε μια δεδομένη ημερομηνία στο μέλλον. Μια παραλλαγή του salam, το istina'a αποτελεί μια σύμβαση πώλησης συγκεκριμένων αγαθών που θα κατασκευασθούν, με τον κατασκευαστή να είναι υποχρεωμένος να παραδώσει τα αγαθά όταν ολοκληρωθούν. Ένας από τους όρους του istina'a είναι ότι ο πωλητής μπορεί να παρέχει την πρώτη ύλη ή άλλα στοιχεία του κόστους κατασκευής των αγαθών.

Με την παρουσίαση κάποιων βασικών ισλαμικών τραπεζικών προϊόντων, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι για τον ισλαμικό χώρο είναι απαραίτητη η «κάθαρση» των κερδών. Όπως αναφέραμε προηγουμένως, ορισμένοι θρησκευτικοί συμβιβασμοί είναι απαραίτητοι προκειμένου να είναι εφικτή η δημιουργία βιώσιμων διαφοροποιημένων και ανταγωνιστικών ισλαμικών κεφαλαίων. Έτσι ακολουθείται μια διαδικασία κάθαρσης με την οποία τα έσοδα από πηγές μη συμβατές με τον νόμο της Sharia αφαιρούνται από τα πραγματοποιηθέντα κέρδη. Το ποια ακριβώς στοιχεία πρέπει να «καθαριστούν» είναι ένα θέμα προς συζήτηση. Μια άποψη υποστηρίζει ότι τα εισοδήματα ενός επενδυτή «θα μολυνθούν» από τα μη επιτρεπόμενα στοιχεία των κερδών μιας επιχείρησης, μόνο εάν λάβει ένα άμεσο όφελος με τη χρήση μερίσματος. Συνεπώς, μόνο το μέρισμα πρέπει να «καθαριστεί» και όχι τα κέρδη καθαυτά. Έτσι, οι Ισλαμικοί Οικονομικοί Οργανισμοί ενημερώνουν τους επενδυτές τους για το ποσοστό των αποδόσεων που πρέπει να «καθαριστεί» και οι επενδυτές είναι έπειτα υπεύθυνοι για να πραγματοποιήσουν την «κάθαρση» αναλόγως.

Σύγκριση Ισλαμικού - Δυτικού

Συγκρίνοντας το ισλαμικό χρηματοοικονομικό - τραπεζικό σύστημα με το καθιερωμένο δυτικό σύστημα, μπορεί να παρατηρήσει κανείς ότι το πρώτο υστερεί ανταγωνιστικά σε ορισμένους τομείς, όπως:

- Έλλειψη ανταγωνιστικών προϊόντων.

- Έλλειψη εργαλείων διαχείρισης του κινδύνου.
- Η διαδικασία αναδιάρθρωσης χρηματοοικονομικών προϊόντων με σκοπό την ενίσχυση της ρευστότητας και συνεπώς της εμπορευσιμότητας είναι ακόμα σε πρώιμο στάδιο.
- Έλλειψη ενός ομοιόμορφου νομικού και θεσμικού πλαισίου.
- Ανεπάρκεια στέρεων λογιστικών διαδικασιών και αρχών.
- Έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού.

Σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με εντεινόμενες θρησκευτικο-πολιτικές ευαισθησίες, το ενδιαφέρον για την ισλαμική χρηματοοικονομική και τραπεζική διαρκώς αυξάνεται. Η παγκόσμια αγορά χρηματοοικονομικών υπηρεσιών συμβατών με τη Sharia υπολογίζεται σήμερα στα \$200 δισ., ενώ περισσότεροι από 100 χρηματοοικονομικοί οργανισμοί σε πάνω από 45 χώρες ασχολούνται με κάποια μορφή ισλαμικής χρηματοοικονομικής. Οι δυνατότητες ανάπτυξης στον χώρο της ισλαμικής τραπεζικής φαίνεται να είναι σημαντικές. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείεται να εκμεταλλευθούν άμεσα και οι δυτικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί στην προσπάθεια αύξησης της πελατειακής τους βάσης, μετατρέποντας το τελευταίο σύνθημα τραπεζικών πωλήσεων «όλοι τα πουλάμε όλα» σε «όλοι τα πουλάμε όλα σε όλους».

Το Τραπεζικό Σύστημα της Ελλάδας

Εισαγωγή

Η παλαιότερη ελληνική Τράπεζα ιδρύθηκε στην Κέρκυρα πριν από 169 χρόνια και ήταν η Ιονική τράπεζα. Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα επί σειρά ετών παρουσιάζει θετική πορεία, ιδίως μετά την ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της λειτουργίας του στα μέσα της δεκαετίας του 1990 και την ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ το 2001. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν σε μεγάλη υποχώρηση των επιτοκίων και στη μείωση του συναλλαγματικού κινδύνου, ενώ συνέβαλαν στην εδραίωση ενός πιο σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Θετική επίδραση στην τραπεζική δραστηριότητα, ιδίως στη πιστωτική επέκταση, άσκησαν επίσης η επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και η αυξημένη ρευστότητα των τραπεζών λόγω της σημαντικής μείωσης των υποχρεωτικών καταθέσεων τους στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Η αποτελεσματικότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζικού συστήματος ενισχύθηκαν από διαρθρωτικές μεταβολές¹⁷. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι εξαγορές και συγχωνεύσεις τραπεζών, οι ιδιωτικοποιήσεις κρατικών τραπεζών και, πιο πρόσφατα, η επέκταση των εργασιών των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό, κυρίως στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης.

Επιπλέον, η πρόοδος της τεχνολογίας της πληροφορικής επέτρεψε την προσφορά νέων προϊόντων, τον περιορισμό του λειτουργικού κόστους και την ανάπτυξη νέων μεθόδων διαχείρισης κινδύνων, συμβάλλοντας έτσι στον εκσυγχρονισμό και στην ενίσχυση της οικονομικής θέσης του πιστωτικού συστήματος. Σύμφωνα με την αξιολόγηση που κάνει η Τράπεζα της Ελλάδος, η έκθεση των ελληνικών τραπεζών στον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς παραμένει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, ενώ η αποδοτικότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών παρέχουν

¹⁷ Συγκεντρωτικό και «σφιχτό» τραπεζικό σύστημα. Ευγενία Τζωρτζη – Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 13/10/2007

ικανοποιητικό περιθώριο για τη διασφάλιση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν κίνδυνοι, ιδίως κίνδυνοι συνδεδεμένοι με τη μεγάλη πιστωτική επέκταση στην Ελλάδα αλλά και στις γειτονικές χώρες κυρίως την αύξηση των δανείων προς τα νοικοκυριά. Για το λόγο αυτό ήταν αναγκαία η ενίσχυση της προληπτικής εποπτείας των τραπεζών, η οποία έγινε με την εφαρμογή των κανόνων του νέου εποπτικού πλαισίου ("Βασιλεία II") το 2007.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, πάντως, συγκρινόμενο με τα τραπεζικά συστήματα των 25 κρατών-μελών, χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης και, όπως σημειώνεται, πρόκειται για χαρακτηριστικό που συναντάτε έντονα στις αγορές μικρού μεγέθους. Με 62 συνολικά πιστωτικά ιδρύματα, η Ελλάδα κατατάσσεται 18η στην κατάταξη των μεγαλύτερων αγορών των 25 κρατών-μελών, λίγο πριν την Τσεχία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα τη Σλοβενία και τη Σλοβακία.

Με πληθυσμό 179.290 ατόμων ανά πιστωτικό ίδρυμα έναντι 51.407 στην Ευρωζώνη και 54.996 στην Ευρώπη των «25», η Ελλάδα δεν ανήκει στις χώρες με υπεράριθμο προσωπικό ούτε με υπεράριθμο δίκτυο, ενισχύοντας την άποψη ότι η αναποτελεσματικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος δεν είναι θέμα αριθμητικό αλλά κυρίως ποιοτικό. Τη διαπίστωση αυτή φαίνεται να ενισχύει και το στοιχείο ότι στην Ελλάδα αντιστοιχούν 179 άτομα ανά τραπεζικό υπάλληλο έναντι 143 στην Ευρωζώνη και 152 στην Ευρώπη των «25», όπως επίσης και η αναλογία των 3.005 κατοίκων ανά τραπεζικό κατάστημα, έναντι 1.744 και 2.183 στην Ευρώπη των «12» και «25» αντίστοιχα. Κόντρα σε αυτές τις διαπιστώσεις, που αποσυνδέουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος με τον αριθμό του προσωπικού είναι τα στοιχεία που δείχνουν ότι τα κεφάλαια υπό διαχείριση ανά υπάλληλο μόλις και ξεπερνούν τα 5.000 ευρώ έναντι 11.338 στην Ευρωζώνη και 12.069 ευρώ στην Ευρώπη των «25».

Οι ελληνικές τράπεζες ακολούθησαν την τελευταία 5ετία πολιτική επέκτασης του δικτύου τους, το οποίο στο τέλος του 2006 έφτασε τα 3.699 καταστήματα, ενώ επίσης ανοδική υπήρξε και η εξέλιξη του προσωπικού, ο αριθμός των οποίων ανήλθε στα 62.171 άτομα. Μεγάλη υπήρξε η άνοδος του ενεργητικού, λόγω της ισχυρής πιστωτικής επέκτασης και τα συνολικά υπό διαχείριση κεφάλαια ανήλθαν σε 315 δισ. ευρώ, ενώ ο βαθμός συγκέντρωσης με το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών, μετά μια περίοδο, μικρής υποχώρησης, επανήλθε στο τέλος του 2006, στα επίπεδα άνω του 66%.

Προοπτικές ελληνικού συστήματος

Η ελληνική τραπεζική αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, με κύριους πρωταγωνιστές την Εθνική Τράπεζα και την Εμπορική Τράπεζα¹⁸. Το Δημόσιο μέσω των δύο αυτών τραπεζών ελέγχει ένα σημαντικό ποσοστό των συνολικών τραπεζικών δραστηριοτήτων. Ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας της τραπεζικής αγοράς προκύπτει από το ύψος και την εξέλιξη των μεριδίων των τραπεζών στις αγορές καταθέσεων και χορηγήσεων. Ωστόσο παρατηρείται μία τάση μείωσης του βαθμού συγκέντρωσης.

Μέσα στη δεκαετία 1985-95 οι δείκτες συγκέντρωσης παρουσίασαν αξιοσημείωτη υποχώρηση. Από την ανάλυση της συγκριτικής θέσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος προκύπτουν μία σειρά από συμπεράσματα. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από τη δεσπίζουσα θέση των καταθέσεων στο σκέλος του παθητικού. Αντίθετα, τα δάνεια ως ποσοστό του ενεργητικού είναι ιδιαίτερα χαμηλά. Παρά τη σχετικά μεγάλη διαφορά μεταξύ επιτοκίων χρηματοδότησης και επιτοκίων καταθέσεων, το καθαρό εισόδημα από τόκους ως ποσοστό του ενεργητικού, δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό λόγω της σημαντικής θέσης που κατέχουν τα κρατικά χρεόγραφα ως στοιχείο του ενεργητικού και λόγω των υψηλών δεσμεύσεων επί των καταθέσεων. Τα λειτουργικά έξοδα του ελληνικού τραπεζικού

¹⁸ Το Παρόν και το Μέλλον των Ελληνικών Τραπεζικών (19-6-2006) – Τμήμα οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.

συστήματος είναι ιδιαίτερα υψηλά, και σημαντικό μέρος τους αντιπροσωπεύει το κόστος εργασίας.

Η αποδοτικότητα των ελληνικών εμπορικών τραπεζών κατά την τελευταία δεκαετία παρουσίασε τάσεις βελτίωσης. Εντούτοις η κερδοφορία εμφάνισε σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των επιμέρους τραπεζών. Τα μικτά κέρδη ανά απασχολούμενο σε σταθερές τιμές εμφάνισαν και αυτά ανοδική τάση. Ο δείκτης αυτός, με εξαίρεση το 1995, ήταν υψηλότερος στις μεγάλες τράπεζες απ' ότι στις μικρές. Όμως λόγω του ότι η μέση δαπάνη ανά απασχολούμενο ήταν μεγαλύτερη στις τράπεζες που είναι υπό τον έλεγχο του Δημοσίου, η ομάδα των τεσσάρων μεγαλύτερων τραπεζών παρουσίασε χαμηλότερο δείκτη αποδοτικότητας σε σχέση με το σύνολο των εμπορικών τραπεζών.

Με δεδομένο το νέο διεθνές περιβάλλον και τις πρωτόγνωρες για τα εγχώρια δεδομένα συνθήκες λειτουργίας, οι ελληνικές τράπεζες είναι αναγκασμένες να αντιμετωπίσουν τον διεθνή ανταγωνισμό μέσω της προώθησης νέων προϊόντων και υπηρεσιών και της υιοθέτησης πιο ευέλικτων και αποτελεσματικών στρατηγικών.

Η επιδιωκόμενη ονομαστική σύγκλιση της ελληνικής οικονομίας προς τις λοιπές οικονομίες της ΕΕ θα διαμορφώσει ένα μακροοικονομικό περιβάλλον που θα χαρακτηρίζεται από χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού και, επομένως, μειωμένα επιτόκια. Μία τέτοια εξέλιξη είναι δυνατό να επιδράσει αρνητικά (θετικά) στην κερδοφορία των τραπεζών, στην έκταση που το μέσο επιτόκιο των στοιχείων του ενεργητικού προσαρμόζεται προς τα νέα χαμηλότερα επίπεδα ισορροπίας βραδύτερα (ταχύτερα) από το αντίστοιχο μεσοσταθμικό επιτόκιο των στοιχείων του παθητικού.

Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων για την ικανοποίηση των πελατών τους, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη μελλοντική μείωση των επιτοκίων λόγω της σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας προς τις αντίστοιχες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον συνεπαγόμενο περιορισμό της αβεβαιότητας, θα ωθήσει τις τράπεζες στην παροχή πιστώσεων με μεγαλύτερη διάρκεια και σταθερά επιτόκια. Μια τέτοια εξέλιξη θα καταστήσει τα κέρδη των

τραπεζών πιο ευαίσθητα στις διαφορές των μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων επιτοκίων.

Τα βασικά μεγέθη του ισολογισμού, η κερδοφορία και οι εν γένει επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών θα επηρεαστούν από την εναρμόνιση που συνεπάγεται για τα τραπεζικά ιδρύματα των χωρών μελών της ΕΕ η μετάβαση στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Η εναρμόνιση αυτή αφορά

- (α) τους λογιστικούς κανόνες και πρότυπα,
- (β) τα συστήματα πληροφορικής και επικοινωνιών,
- (γ) τα συστήματα πληρωμών και διακανονισμού,
- (δ) τα συστήματα διαχείρισης κινδύνου και εσωτερικού ελέγχου.

Οι προσαρμογές που θα επέλθουν στο τραπεζικό σύστημα λόγω της εναρμόνισης που απαιτείται στους ανωτέρω τομείς, θα επιφέρουν σημαντική επιβάρυνση σε δαπάνες επενδύσεων, μηχανολογικού εξοπλισμού καθώς και επιμόρφωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού. Η επιβάρυνση αυτή θα αντισταθμιστεί, εν μέρει ή συνολικά, από την αύξηση της παραγωγικότητας που θα επέλθει, καθόσον οι προσαρμογές αυτές θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός πιο σύγχρονου πλαισίου λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Όσο πιο προγραμματισμένα, και έγκαιρα προετοιμασθούν οι αναγκαίες αυτές αλλαγές, τόσο πιο ομαλή και λιγότερο δαπανηρή θα είναι η ενσωμάτωση.

Πέρα από τις επενδυτικές τραπεζικές εργασίες, οι λιανικές τραπεζικές εργασίες εξακολουθούν να προσφέρουν περιθώρια ανάπτυξης κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις που απαιτούν επένδυση σε εφαρμογές νέας τεχνολογίας. Όσο πιο αυτοματοποιημένες είναι οι απλές τραπεζικές εργασίες (άντληση μετρητών, καταθέσεις, πληρωμές κ.λπ.) τόσο ευνοϊκότερες είναι οι προοπτικές για τις τράπεζες ως προς την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού.

Παρά τα πλεονεκτήματα που εν δυνάμει παρουσιάζει η ύπαρξη ενός επαρκούς δικτύου καταστημάτων, το κόστος διατήρησης ενός εκτεταμένου δικτύου σε συνδυασμό με τα νέα δεδομένα της τεχνολογίας, που ευνοούν την εξάπλωση της

τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης, συνηγορούν υπέρ της πρόβλεψης για μία μείωση του αριθμού των καταστημάτων διεθνώς. Η Ελλάδα συγκρινόμενη με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, εμφανίζει υψηλούς δείκτες τραπεζικών καταστημάτων σε σχέση με τον πληθυσμό καθώς και αυξημένο μέσο αριθμό εργαζομένων ανά κατάστημα. Τα χαρακτηριστικά αυτά σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη εισαγωγή αυτοματισμών στις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες, οδηγεί στη διαπίστωση ότι οι προοπτικές δεν ευνοούν την επέκταση των δικτύων των τραπεζών.

Με δεδομένο ότι τα προϊόντα που προσφέρονται σε οργανωμένες αγορές όπως ομολογίες, έντοκα γραμμάτια, μετοχές, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων κλπ, θα τείνουν να λειτουργούν ολοένα και περισσότερο ανταγωνιστικά προς τα στοιχεία του παθητικού των τραπεζών, η παροχή διαμεσολαβητικών υπηρεσιών από τις τράπεζες όπως χρηματιστηριακές εργασίες, αγοραπωλησία χρεογράφων και μεριδίων κ.λπ. επιδρά θετικά και υποβοηθά την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του δικτύου.

Εν όψει των προοπτικών αυτών η ευρωστία των τραπεζών που λειτουργούν στον ελληνικό χώρο και η αντιμετώπιση του Ολοένα αυξανόμενου ανταγωνισμού που θα δέχονται θα εξαρτηθούν από μία σειρά κρίσιμες επιλογές στρατηγικής, τις οποίες καλούνται να διαμορφώσουν. Ως εκ τούτου, προβάλλει επιτακτικά η ανάγκη εξορθολογίκευσης τόσο του ύψους όσο και της διάρθρωσης του κόστους.

Ειδικότερα, οι μεγάλες τράπεζες υπό τον έλεγχο του Δημοσίου οφείλουν να επιδείξουν αυξημένη ευελιξία και ταχύτερη προσαρμοστικότητα στις νέες συνθήκες, ώστε να καταστεί δυνατή, όχι μόνον η συγκράτηση της πτώσης του μεριδίου τους αγοράς που παρατηρείται, αλλά και η αποτελεσματικότερη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος γενικότερα. Παράλληλα, σημαντικό ρόλο θα παίζει ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου που διέπει τους κανόνες λειτουργίας των τραπεζών. Στον τομέα αυτό ιδιαίτερη σημασία έχει η προσπάθεια εξάλειψης των υφιστάμενων ατελειών στο καθεστώς φορολόγησης των τραπεζικών υπηρεσιών και η τήρηση των εναρμονισμένων σε επίπεδο ΕΕ

κανόνων εποπτείας που εξασφαλίζουν την αποφυγή ανάληψης υψηλών κινδύνων εκ μέρους των τραπεζών.

Διεθνή Επιτόκια

Διεθνείς εξελίξεις

Το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε από την αναταραχή στις διεθνείς αγορές χρήματος, η οποία είχε ως απαρχή την κρίση στα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου (subprime loans) στις ΗΠΑ, εξακολουθεί να διατηρείται, αν και ηπιότερο. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (“ΕΚΤ”), η Τράπεζα της Αγγλίας και η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ προέβησαν σε νέες ενέσεις ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά δανεισμού το Σεπτέμβριο του 2007, με στόχο την άμβλυση των πιέσεων στην αγορά χρήματος. Παράλληλα, η διεθνής οικονομία συνεχίζει να επηρεάζεται από τις αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων και του πετρελαίου, με αποτέλεσμα την αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων.

Κατά τις συνεδριάσεις τους στις 6 Σεπτεμβρίου 2007, η ΕΚΤ και η Τράπεζα της Αγγλίας αποφάσισαν να διατηρήσουν τα βασικά επιτόκιά τους αμετάβλητα στο 4,00% και 5,75%, αντίστοιχα. Αντίθετα, στις 18 Σεπτεμβρίου 2007, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ αποφάσισε να προβεί σε μείωση του βασικού επιτοκίου της από 5,25% στο 4,75%. Η απόφαση αυτή λήφθηκε για προληπτικούς για την οικονομία λόγους μετά την κρίση στην αγορά δανεισμού υψηλού κινδύνου και τα συνεχιζόμενα προβλήματα ρευστότητας.

Η ΕΚΤ σε συνέχεια της απόφασής της για μη αύξηση των επιτοκίων στις 6 Σεπτεμβρίου, 2007, διενήργησε έκτακτη πράξη πιο μακροχρόνιας αναχρηματοδότησης στις 12 Σεπτεμβρίου ύψους €75 δισ. στοχεύοντας στον περιορισμό των πιέσεων στην αγορά χρήματος.

Αγγλία

Ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης το 2008 αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο 2,4%. Ο πληθωρισμός τον Αύγουστο 2007 έφτασε το 1,8%, από 2,3% τον

αντίστοιχο μήνα του 2006. Σημειώνεται ότι η ανεργία βρισκόταν στο 5,4% κατά την τριμηνία Μαΐου-Ιουλίου 2007 σε σύγκριση με 5,6% την αντίστοιχη περυσινή περίοδο, ως αποτέλεσμα των υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης της χώρας, ενώ στοιχεία που ανακοινώθηκαν στις 5 Σεπτεμβρίου 2007 έδειξαν ότι η δραστηριότητα στον τομέα των υπηρεσιών επιταχύνθηκε απρόσμενα τον Αύγουστο.

Όπως αναμενότανε, η αναστάτωση στις χρηματαγορές, δεν άφησε ανεπηρέαστο τον χρηματοοικονομικό τομέα του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι φήμες για τα προβλήματα χρηματοδότησης που αντιμετώπιζε ο Βρετανικός χρηματοοικονομικός Όμιλος Northern Rock και η συνεπακόλουθη στήριξή του από την Τράπεζα της Αγγλίας, προκάλεσε ανησυχίες στην αγορά. Παράλληλα, στοιχεία που ανακοινώθηκαν από την εταιρεία Rightmove έδειξαν ότι οι τιμές που ζητούν οι πωλητές για κατοικίες στη Βρετανία μειώθηκαν κατά 2,6% τον Αύγουστο σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα.

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Η οικονομική μεγέθυνση διαμορφώθηκε στο 2,0% για το 2007, ενώ κατά το 2008 αναμένεται επιτάχυνση. Ο ρυθμός αύξησης του πληθωρισμού διαμορφώθηκε στο 2,0% τον Αύγουστο του 2007, εν μέρει λόγω της επιβράδυνσης στις καταναλωτικές δαπάνες, της μείωσης στις τιμές των κατοικιών, καθώς και λόγω της δυσκολότερης εξασφάλισης δανείων. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2007, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ προέβη σε νέα ένεση ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά δανεισμού, μειώνοντας τις πιέσεις στις χρηματαγορές, ενώ στις 7 Σεπτεμβρίου, ανακοινώθηκαν αρνητικά στοιχεία για την αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, υπήρξε μείωση των νέων θέσεων κατά το μήνα Αύγουστο, ενώ παράλληλα οι εκτιμήσεις για τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, μετά την κρίση στην αγορά δανεισμού υψηλού κινδύνου και τα συνεχιζόμενα προβλήματα ρευστότητας, αποφάσισε να

προβεί σε μείωση του βασικού της επιτοκίου από 5,25% στο 4,75% κατά τη συνεδρία της στις 18 Σεπτεμβρίου 2007.

Ιαπωνία

Η μεγέθυνση της οικονομίας κυμάνθηκε στο 2,9% κατά το 2007, ενώ το 2008 προβλέπεται να επιβραδυνθεί οριακά. Η ανεργία βρισκόταν στο 3,6% τον Ιούλιο 2007 σε σύγκριση με 4,1% τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Ο πληθωρισμός τον Ιούλιο 2007 ήταν μηδαμινός, ενώ τον ίδιο μήνα του 2006 υπήρξε πληθωρισμός της τάξης του 0,2%. Η χώρα αναμένεται να παρουσιάσει σταδιακή αύξηση στον πληθωρισμό, εν μέρει λόγω της παρατηρούμενης αύξησης στις τιμές της γης. Τα χαμηλά επίπεδα πληθωρισμού, όμως, αναμένονται να συνεχίσουν μέχρι και τους επόμενους μήνες. Κατά την τελευταία συνεδρία της στις 19 Σεπτεμβρίου 2007, η Τράπεζα της Ιαπωνίας άφησε αμετάβλητο στο 0,5% το βασικό της επιτόκιο, όπως αναμενόταν.

Κίνα

Η οικονομική μεγέθυνση συνεχίζεται σε έντονους ρυθμούς και ξεπέρασε το 10,0% κατά το 2007, ενώ κατά το 2008 προβλέπεται να παρουσιάσει οριακή επιβράδυνση. Η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 17,5% τον Αύγουστο σε σύγκριση με 15,7% τον αντίστοιχο περυσινό μήνα. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε κατά 6,5% τον Αύγουστο 2007 σε σύγκριση με 1,3% τον Αύγουστο 2006, κυρίως λόγω των αυξήσεων στις τιμές των τροφίμων. Ως αποτέλεσμα, στις 14 Σεπτεμβρίου 2007, η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας προέβη στην πέμπτη διαδοχική αύξηση των βασικών της επιτοκίων από το Μάρτιο, σε μια προσπάθεια συγκράτησης του πληθωρισμού. Τέλος, το ήδη μεγάλο πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας αυξήθηκε την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουλίου 2007 κατά 81%.

Η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας, η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας, έχει προχωρήσει στην εφαρμογή περιοριστικής νομισματικής πολιτικής στην προσπάθεια της να βάλει «φρένο» στην υπερθέρμανσης της οικονομίας και στην εκτίναξη του πληθωρισμού, η οποία ωστόσο έχει στεφθεί με ελάχιστη επιτυχία. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή έχει εκτιναχθεί 4,8% το 2007, πάνω από το στόχο του 3% που έχει θέσει η κυβέρνηση. Η Κεντρική Τράπεζα αύξησε έξι φορές το ύψος των επιτοκίων στη διάρκεια του 2007, με το βασικό επιτόκιο καταθέσεων ενός έτους να διαμορφώνεται στο 4,14%, ενώ επέλεξε να ανεβάσει και το συντελεστή ελάχιστων διαθέσιμων αποθεματικών των τραπεζών στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων δύο ετών (BusinessWeek.com, 16/1/08). Ωστόσο, αυτές οι δράσεις δεν είχαν αποτέλεσμα, καθώς η αύξηση στον πληθωρισμό της χώρας προέρχεται κυρίως από τις υψηλότερες τιμές τροφίμων. Νωρίτερα, αυτό το μήνα, η κεντρική κυβέρνηση επανάφερε τον έλεγχο των τιμών για να περιορίσει την επίδραση των τιμών στα τρόφιμα και στα ενεργειακά προϊόντα.

Ωστόσο, το υψηλότερο κόστος δανεισμού δεν έχει αποθαρρύνει τις κινεζικές τράπεζες από το να εγκρίνουν τη χορήγηση δανείων για έργα υποδομών και projects στον χώρο του real estate. Το τραπεζικό σύστημα της Κίνας είναι υπέρκορο με ρευστότητα χάρη στο εμπορικό πλεόνασμα ρεκόρ των 262 δισ. δολαρίων. Οι επενδύσεις σε real estate projects, αεροδρόμια και άλλα πάγια αυξήθηκαν κατά 24,8% στη διάρκεια του περασμένου έτους έναντι 24,5% το 2006. Τον περασμένο Νοέμβριο, οι αρχές έδωσαν εντολή στις τράπεζες να σταματήσουν να δανείζουν σε νέα επενδυτικά projects για το εναπομείναν μέρος του 2007, γεγονός που συνέβαλλε στο να περιορισθούν οι ρυθμοί ανάπτυξης στο τέταρτο τρίμηνο.

Επιλεγμένα Βασικά Επιτόκια

		μεταβολή
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα		
<i>(6 Σεπτεμβρίου 2007)</i>		
Ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης	4,00	-
Διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης	5,00	-
Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων	3,00	-
Τράπεζα της Αγγλίας		
<i>(6 Σεπτεμβρίου 2007)</i>		
Rate paid on commercial bank reserves	5,75	-
Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ		
<i>(18 Σεπτεμβρίου 2007)</i>		
Federal funds rate	4,75	-0,50
Discount rate	5,25	-0,50
Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου		
<i>(10 Σεπτεμβρίου 2007)</i>		
Ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης	4,50	-
Μέγιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις απορρόφησης ρευστότητας	4,50	-
Διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης	5,00	-
Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων	3,00	-

Πηγές: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Τράπεζα της Αγγλίας, Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ και Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

	Basic	Last Change	Previous
United Kingdom	5,25	Feb-2008	4,26
China	7,47	Dec-2007	7,29
Japan	0,5	Jan-2007	0,25
USA	4,25	Nov-2007	4,5
ECB	4	May-2007	3,75

Διεθνή Τραπεζικά Συστήματα

Countries	Jan. 07	Feb. 07	Mar. 07	Apr. 07	May 07	Jun. 07	Jul. 07	Aug. 07	ep. 07	Oct. 07	ov. 07	Dec. 07	Jan. 08
Euro area													
Belgium	4.06	4.11	4.01	4.22	4.34	4.64	4.62	4.44	4.39	4.42	4.28	4.41	4.25
Germany	4.02	4.05	3.94	4.15	4.28	4.56	4.50	4.30	4.22	4.28	4.09	4.21	4.03
Ireland	4.04	4.07	3.97	4.19	4.32	4.62	4.59	4.40	4.32	4.39	4.31	4.45	4.25
Greece	4.28	4.30	4.20	4.40	4.51	4.80	4.79	4.62	4.56	4.58	4.43	4.53	4.40
Spain	4.07	4.10	4.01	4.21	4.34	4.62	4.60	4.40	4.36	4.38	4.25	4.35	4.18
France	4.07	4.10	4.00	4.21	4.34	4.62	4.58	4.39	4.36	4.40	4.23	4.35	4.15
Italy	4.26	4.28	4.18	4.37	4.49	4.77	4.76	4.58	4.57	4.59	4.45	4.54	4.40
Cyprus	4.36	4.42	4.47	4.44	4.44	4.44	4.44	4.44	4.45	4.60	4.60	4.60	4.60
Luxemburg	4.29	4.31	4.23	4.45	4.57	4.85	4.84	4.68	4.64	4.63	4.56	4.68	4.47
Malta	4.34	4.38	4.38	4.44	4.61	5.12	5.18	4.94	4.85	4.92	4.72	4.81	4.63
Netherlands	4.05	4.07	3.98	4.19	4.32	4.61	4.57	4.38	4.34	4.38	4.21	4.34	4.13
Austria	4.05	4.09	3.98	4.19	4.33	4.62	4.58	4.39	4.33	4.43	4.21	4.34	4.16
Portugal	4.18	4.19	4.10	4.30	4.44	4.75	4.73	4.56	4.50	4.52	4.36	4.47	4.31
Slovenia	4.23	4.34	4.34	4.41	4.49	4.79	4.72	4.82	4.69	4.59	4.40	4.55	4.39
Finland	4.05	4.08	3.98	4.20	4.33	4.62	4.59	4.39	4.34	4.38	4.22	4.34	4.14
Non-euro area													
Bulgaria	4.27	4.24	4.22	4.28	4.26	4.57	4.79	4.79	4.44	4.59	4.94	5.08	5.07
Czech Republic	3.84	3.78	3.76	3.92	4.23	4.53	4.59	4.48	4.54	4.50	4.54	4.65	4.54
Denmark	4.00	4.05	3.96	4.18	4.34	4.65	4.58	4.39	4.36	4.39	4.21	4.33	4.15
Latvia	4.92	5.07	5.14	5.52	6.03	5.62	5.28	5.32	5.21	5.06	5.12	5.10	5.71
Lituania	4.28	4.28	4.24	4.18	4.36	4.57	4.89	4.80	4.72	4.72	4.57	4.94	4.73
Hungary	6.96	6.96	6.79	6.65	6.53	6.71	6.58	6.80	6.67	6.61	6.74	6.93	7.11
Poland	5.17	5.19	5.19	5.28	5.29	5.52	5.60	5.68	5.69	5.64	5.70	5.86	5.81
Romania	7.39	7.52	7.53	7.39	7.39	7.05	6.86	6.93	6.93	6.93	6.93	6.93	6.93
Slovakia	4.25	4.28	4.24	4.26	4.40	4.66	4.70	4.65	4.61	4.64	4.59	4.61	4.48
Sweden	3.90	3.93	3.79	4.04	4.15	4.44	4.45	4.25	4.22	4.31	4.22	4.31	4.09
United Kingdom	4.94	4.97	4.88	5.10	5.20	5.49	5.46	5.19	5.05	5.00	4.74	4.70	4.26

Πηγές: ECB and European Commission.

Τελικά Σχόλια

Το Μέλλον του Διεθνούς Τραπεζικού Συστήματος

Γοργά μεταβαλλόμενο περιβάλλον αλλά και σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης περιγράφουν τραπεζίτες, άνθρωποι της αγοράς και οικονομολόγοι, αναφερόμενοι στο μέλλον του τραπεζικού συστήματος τα επόμενα χρόνια. Η πρόβλεψη για την έκταση της διεθνούς κρίσης δεν είναι εφικτή, όμως νέο γύρο συγχωνεύσεων και διασυννοριακά αυτή τη φορά «βλέπουν» οι τραπεζίτες.

Το παγκόσμιο μακροοικονομικό περιβάλλον είναι σε καλύτερη κατάσταση από ό,τι σε προηγούμενες κρίσεις, ενώ η επίπτωση από την ύφεση στις ΗΠΑ θα αντισταθμιστεί σε ένα βαθμό από τις ισχυρές επιδόσεις σε άλλες μεγάλες οικονομίες. Οι ισολογισμοί των επιχειρήσεων είναι ισχυροί, ενώ δεν είναι όλες οι τράπεζες εμπλεκόμενες στην κρίση.

Οι πλέον ευάλωτοι

Από το δυσμενές οικονομικό κλίμα θα πληγούν περισσότερο οι μη χρηματοοικονομικοί οργανισμοί, και ήδη διαπιστώνεται στροφή προς το αυστηρότερο των κριτηρίων πιστοδότησης, τάση μάλιστα που θα ενταθεί. Η οικονομία των ΗΠΑ έχει μπει σε ύφεση από πέρυσι και η κρίση είναι κοινή για ΗΠΑ και Ευρώπη, με επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία.

Περιφερειακή συνεργασία

Υπάρχουν δυνατότητες περιφερειακής συνεργασίας των κεφαλαιαγορών της ΝΑ Ευρώπης. Το περιβάλλον γίνεται όλο και πιο δύσκολο για τα παραδοσιακά χρηματιστήρια αλλά, παράλληλα, προσφέρει ευκαιρίες. Για τη συνεργασία με άλλες αγορές της ευρύτερης περιοχής, το όραμα είναι η ίδρυση μιας ενοποιημένης

κεφαλαιαγοράς στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, που θα διατηρεί τα χαρακτηριστικά μιας αναδύομενης αγοράς. Το μέγεθος αυτής της αγοράς θα καταστήσει εφικτή την προσέλκυση μέρους της ρευστότητας που κατευθύνεται προς τις αναδύομενες αγορές, με λειτουργική ανεξαρτησία των συμμετεχόντων χρηματιστηρίων

Οι προοπτικές

Η συνεχής μεταβολή των αναγκών των πελατών, η ανάπτυξη του τραπεζικού τομέα των δυναμικά αναπτυσσόμενων χωρών, οι δημογραφικές εξελίξεις και η κινητικότητα στο χώρο εργασίας και διαμονής, που θα αποτελέσουν επίσης ισχυρή κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη των τραπεζικών εργασιών, δημιουργούν νέα δεδομένα στην λειτουργία των τραπεζών.

Υπάρχει χώρος για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, ανεξαρτήτως μεγέθους, αρκεί να ακολουθούν ένα επιτυχημένο επιχειρηματικό μοντέλο λειτουργίας. Η επιτυχής διαφοροποίηση των μικρών τραπεζών, με επικέντρωση σε δυναμικά niche markets και ταυτόχρονο έλεγχο του λειτουργικού και χρηματοοικονομικού κόστους, πρέπει να είναι ο στόχος - πρόκληση του management και του προσωπικού κάθε μικρής ή μεσαίας τράπεζας.

Κάθε τράπεζα πρέπει να αναλύει συνεχώς το περιβάλλον, ώστε να εντοπίζει αγορές και ευκαιρίες ανάπτυξης, ώστε να προσαρμόζει ανάλογα τη στρατηγική και το επιχειρηματικό της μοντέλο, επιλέγοντας την εξειδίκευση της είτε σε ποιοτικούς είτε σε γεωγραφικούς όρους.

Τους τελευταίους μήνες, οι διεθνείς κεφαλαιαγορές λειτουργούν υποτονικά, ενώ δεν προβλέπεται ότι θα ομαλοποιηθούν πολύ σύντομα. Συνέχιση της συγκέντρωσης σε ολοένα και μικρότερο αριθμό τραπεζικών ομίλων, με σημαντική αύξηση των διασυνοριακών εξαγορών και συγχωνεύσεων, προβλέπουν ειδικοί αναλυτές.

Συμβολή στην ενίσχυση της ανάπτυξης

Οι ελληνικές τράπεζες συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης της περιοχής αλλά και στην ενίσχυση της θέσης των ίδιων των τραπεζών, ενώ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις οικονομικές εξελίξεις της ΝΑ Ευρώπης. Προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής είναι η δημιουργία ενός ανταγωνιστικού τραπεζικού συστήματος και έφερε αποτελέσματα, καθώς ο ανταγωνισμός στο τραπεζικό σύστημα είναι εντονότερος και οι επιχειρήσεις έχουν καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια για την ανάπτυξή τους και έχουν περισσότερες επιλογές για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξή τους.

Παράλληλα, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα τραπεζικά συστήματα άλλων χωρών από την υπερβολική έκθεση σε χορηγήσεις υψηλού κινδύνου.

Βιβλιογραφία

Ø Ελληνική

- Ρεπούσης Σπ. : «Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Διεθνής Τραπεζική». Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2006.
- Γερμίδης Δ. : «Διεθνής Τραπεζική». Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1982.
- Δ. Μόσχος, Δ. Φραγγέτης: "Το Παρόν και το μέλλον των ελληνικών τραπεζών". Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ (No 12).
- Νανόπουλος Ν. : Οι διεθνείς Τάσεις στις Τραπεζικές Συγχωνεύσεις και Εξαγορές και Πιθανές Επενέργειες στον Τραπεζικό Κλάδο των Χωρών της ΝΑ Ευρώπης. Προσωπική συνέντευξη - Δημοσίευση: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2005.
- HELLASTAT - Ελληνική Εταιρία Στατιστικών και Οικονομικών Πληροφοριών: Ανάλυση Τραπεζικού Κλάδου, Δεκέμβριος 2005.
- Κ. Μακρύγιαννης, Λ. Χαρίτος: Ετήσια Έκθεση για την Οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου & τις Ελληνοβρετανικές Οικονομικές σχέσεις κατά το Έτος 2006. Ελληνική Πρεσβεία Γραφείο Οικονομικών και εμπορικών Υποθέσεων, Λονδίνο, 31 Ιουλίου 2007
- Φράγκος Σπ.: Μοχάμεντ Γιούνους - Ο Τραπεζίτης των Φτωχών , Το Βήμα, 08/11/1998.
- Παπαδημητρίου Κ.: ««Μαθήματα» από τον Τραπεζίτη των Φτωχών». Η Καθημερινή.
- Αλεξάκης Χρ. & Τσίκουρας Αλ.: «Ισλαμική Τραπεζική (islamic banking): Μια Νέα Αγορά σε Ανάπτυξη». Η Καθημερινή.
- Νικόγλου Δ.: «Το Τραπεζικό Σύστημα και η Θεωρία των Ορθολογικών Προσδοκιών». Η Καθημερινή.

Ø Ξένα

- Masahiro Kawai: Japan's Banking System – From the Bubble and Crisis to Reconstruction». Institute of Social Science University of Tokyo, Japan December 25 2003.
- Yunus M. : «Για Έναν Κόσμο Χωρίς Φτώχεια». Εκδόσεις Λιβάνη, 2006.
- European Central Bank: "EU Banking Stability, Frankfurt, November 2006.
- European Central Bank: "Annual Report 2006, Frankfurt, March 2007.

∅ Internet

- www.bankofgreece.gr
- www.kerdos.gr
- www.economia.gr
- www.xak.com
- www.ine.otoe.gr
- www.icap.gr
- www.bis.org
- www.ijcb.org
- www.hba.gr/6trapeziko_dikaio/diethneis/leitourgia&epopteia
- www.ine.otoe.gr/UplPages/documentation
- www.ecb.int
- www.w3c.org
- www.isdb.org
- www.grameenfoundation.org
- www.boc.cn/en
- library.teikoz.gr/library/portal_folder/oikonom_balkan/bank
- www.eu.emb-japan.go.jp
- www.pko.go.jp
- www.mofa.go.jp
- www.eujapan.com
- www.economist.co